

DE

DELAVSKA ENOTNOST

17. MARCA 1973 - ŠT. 10 - L. XXX

Realna perspektiva, ne »prevara« gospodarstva

Zbor političnih vodstev mesta Ljubljane podprl projekt družbenega dogovora o višini dohodkov za kritje skupne porabe in o omejitvi njihove porabe za leto 1973

Predsedstvo mestnega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Ljubljana, predsedstvo Zveze sindikatov Ljubljana in izvršilni odbor mestne konference Zveze sindikatov Ljubljana in izvršilni odbor mestne konference SZDL so se pred sklicem splošnega zbora mesta Ljubljana sestali na skupni seji. Obravnavali so program in financiranje vzgoje in izobraževanja ter kulture, ob tem pa tudi predlog „smernic o izvajanju nalog na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti v Ljubljani leta 1973“ ter osnutek družbenega dogovora v SR Sloveniji o višini dohodkov za kritje skupne porabe in o omejitvi njihove porabe za leto 1973.

Sklepne misli tega zbora so bile naslednje: enotna je podpora splošni usmeritvi, ki naj prispeva k stabilizaciji, veljati pa mora za vse. K „smernicam“, ki jih bo obravnaval splošni zbor mesta Ljubljane, bodo na zboru posredovali svoj amandma, katerega vsebino, vsaj približno, smo poskušali prikazati v izvlečkih iz razprave. Enotno pa so tudi podprli osnutek družbenega dogovora v SR Sloveniji o višini dohodkov in omejitvi njihove porabe za splošne potrebe v letu 1973, ki naj bi ga podpisale tudi ljubljanske občine in interesne skupnosti in s katerim naj bi me drugim popravili težak materialni položaj vzgoje, izobraževanja, kulture in socialnih dejavnosti.

RUDI BREGAR, ki je vodil skupno sejo, je ob koncu med drugim dejal, da je družbeno in

samoupravno dogovarjanje realna perspektiva, ne pa „prevara“ gospodarstva, kot bi nekateri že na samem začetku radi kompromitirali te nove družbene odnose, v katerih si prizadevamo za večji vpliv delavcev na porabo ustvarjenih sredstev. Slišati pa je glasove, češ, govorite, da boste z davki razbremenili gospodarstvo, namesto njih pa nam ponujate samoupravne sporazume.

To Bregarjevo misel smo zapisali tudi v naslov, kajti politično misleči ljudje ob takih parolah ne morejo ostati tiho. Na politično poanto takih parol bodo prav sindikati morali vedno znova glasno in odločno reagirati, če pa gre le za poenostavljanje ali nevednost, vedno znova razlagati.

STRAN 5

Dohodki za pokojninsko osnovo

Novosti novega pokojninskega in invalidskega sistema so pomembne za vse zaposlene, predvsem pa za tiste, ki že štejejo svoj osebni dohodek v poprečje za pokojninsko osnovo. Povzemamo vse pravice tako iz zveznega kot iz republiškega zakona in iz statuta Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Danes objavljamo prispevek JANEZA ERJAVCA, pomočnika direktorja službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS o osebnih dohodkih, ki se štejejo za izračun pokojninske osnove.

Stran 7

Zgodba o tovarni, ki se je zalezla v hrib

Obiskali smo »Volno« v Laškem. Zanimalo nas je, kako kolektiv plava v sodobnih gospodarskih razmerah in kakšna so njegova prizadevanja, da bi vajeti svoje usode kar se da trdno držal v rokah. Eno je govoriti o stabilizaciji, varčevanju, povsem drugačna pa je pesem, ko je treba uveljavljati konkretne sklepe. V »Volni« so sklenili, da ne bodo ostali samo pri besedah. V pogovoru z nekaterimi člani delovnega kolektiva je bilo kaj hitro čutiti mnenje, da nikakor nočejo doseči le otipljivih poslovnih in proizvodnih rezultatov, temveč mislijo tudi na odnos do dela. Od tu do sklepa, naj pač varčuje vsak in ne samo tisti, kjer »se bo kaj poznalo«, je le še pol koraka.

Stran 3

Minulo soboto so se začeli zbori mladih samoupravljalcev. Naš posnetek je iz ljubljanskega Litostroja. Kaj hočejo mladi samoupravljalci? Pogovorili so se o vlogi mladine pri uresničevanju ustavnih dopolnil in izmenjali izkušnje o svoji lastni organiziranosti. Več o tem na 4. strani

Dvakrat da, kdor hitro da!

Ko smo že pred leti razpravljali o perspektivnih možnostih razvoja domačih virov toplotne in električne energije, smo tudi rudnike razvrstili med „perspektivne“ in „neperspektivne“. Za perspektivne veljajo Završki premogovniki Trbovlje, Rudnik lignita Velenje, Rudnik rjavega premoga Kanjarica, Rudnik živega srebra Idrija, Rudnik svinca in topilnica Mežica ter Rud-

nik urana Žirovski vrh. Če se glede neperspektivnih rudnikov sicer prepočasi, vendar le uresničujejo sklepi pristojnih družbenih organov, kako je s perspektivnimi rudniki? O tem vprašanja so zelo podrobno razpravljali v republiškem odboru Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije.

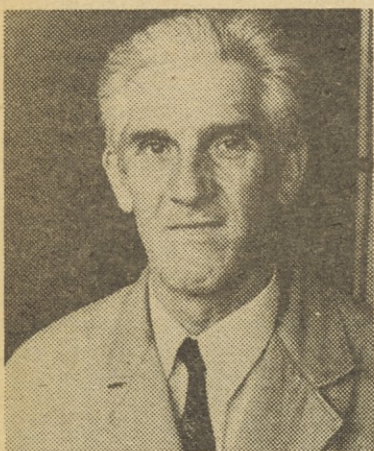
Morda najbolj bistvena ugotovitev z navedene seje je, da so tudi perspektivni slovenski rudniki zavoljo dosedanje politike cen in kreditiranja zaostali v razvoju tehnologije in rudnih raziskav. Posledice prepočasnega in neenakomernega razvoja se že odražajo v nizki akumulativnosti, kar povzroča mnoge nove težave od kadrovskega problema do izredno šibkih materialnih možnosti razvoja družbenega standarda zaposlenih.

STRAN 6

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

Podpisnikom dogovora o Delavski
enotnosti priznavamo pri objavi
razpisov

50%
POPUST

DELEGATI
GOVORE

KARLO JAKOPIČ:

Današnje komuniciranje med članstvom in vodstvenimi organi sindikata ni tako pristno človeško, kot je včasih že bilo, tudi ne pomeni stalne oblike dela, kakršno smo poznali v času tako imenovanih sindikalnih zaupnikov. Če naj bo sindikat dejansko učinkovit, mora imeti ljudi vedno za seboj. Mislim, da sem s tem vse povedal!

Važno
je imeti
ljudi
za seboj

Od leta 1935, ko je začel aktivno delovati v tedanji »Delavski združeni«, pa vse do danes je KARLO JAKOPIČ, vodja avtotransporta v podjetju IPLAS Koper opravljal že toliko sindikalnih funkcij, da se niti tega natančno ne spominja, kolikokrat je bil izvoljen za delegata za različne sindikalne kongrese.

„Zanesljivo pa sem tokrat zadnji delegat, kajti bliža se čas, ko bo treba misliti na pokoj.“ je poudaril naš sobesednik, ki z vsako kretnjo ali besedo nehoti poudari, da povsem izpreči tudi potem ne misli, kajti „najbolj važno na svetu je, da si venomer aktiven; samo tako te zdravje dolgo uboga in lahko upaš na visoko starost“.

Tovariš JAKOPIČ se še ni odločil, ali bo spregovoril udeležencem kongresa ali pa bo v kongresni dvorani samo poslušal. Vseeno pa je dejal:

„Vem, da se bom prijavil, če nihče nekaterih vprašanj, ki so zame bistvena, ne bi načel tako, kot jih jaz razumem in kot sem prepričan, da bi jih pri nas morali razreševati in da bi dal kongres kaj več kot lepo zvoneče sklepe.“

„Na kaj mislite?“

„Najprej na to, da moramo zgraditi tak sindikat, ki bo imel ljudi za seboj; zmeraj in ne le včasih! Pred vojno smo imeli tak sindikat. Tak bi lahko bil tudi današnji sindikat, če ne bi — pred leti in sam ne vem zakaj — pozabili na institucijo tako imenovanih sindikalnih zaupnikov. Že ime pove, kakšni ljudje so to bili. V glavnem pa je šlo za to, da so jim sodelavci zaupali, jih šteli za delovne tovariše in sebi enake ljudi; izražali so jim svoja mnenja, predloge in zahteve. Ko so ti ljudje potem v odboru spregovorili o hotenjih delavcev, je organizacija lahko sklepala in ukrepala tako, kot je terjalo članstvo. Današnje komuniciranje med članstvom in vodstvi sindikata, žal, ni takšno. No, videli bomo še, kaj bo prinesla uvedba delegatskega sistema tudi v delovanje in aktivnost sindikatov. Želel bi, da bi s tem še zlasti vplivali na metode in potek dogovarjanja o aktivnosti, obenem pa spodbujali revolucionarnost članstva na sploh, posebej pa interes za dobro delo in gospodarjenje. Saj veste, kako je zdaj: dokler podjetju dobro gre, je v hiši ljubi mir. Pravi plaz aktivnosti pa se sproži, če resno zaškriplje. Tak sistem delovanja za nikogar — in tudi za sindikat — ne more biti dober. Ravno takrat, ko dobro gre, bi morali misliti na slabe čase...“

„Z ukrepi za stabilizacijo gospodarjenja poskušamo uveljaviti drugačno prakso; korenito spremeniti navade; tudi to, o čemer ste pravkar govorili. Tudi vi tako mislite?“

„V glavnem, vsaj načelno bi se strinjal. Imam pa svoje mišljenje, kako bi se morali lotiti stabilizacije, da bi res obrodila trajne sadove. Po mojem stabilnost začenja pri življenjskih stroških, na katere še najbolj vplivajo cene osnovnih življenjskih potrebščin, skratka, cene kmetijskih proizvodov. Ne bi hotel reči, da je napak, da se dandanes stabilizacije lotevamo na vsej črti hkrati, kajti preveč stvari je narobe, da bi še vnaprej dopuščali stihijski razvoj dogodkov. Toda: prioriteta vendarle mora biti. Zato še enkrat pravim, da je najprej treba narediti red v kmetijstvu, poskrbeti za to, da bodo cene osnovnih življenjskih potrebščin kar najbolj stalne; poskrbeti za to, da v psihozi slabo organizirane in premajhne kmetijske proizvodnje ne bomo živeli v večnem strahu pred podražitvami, ki najbolj prizadenejo standard delavcev. Če se bodo ljudje otesili te more, potem se bo vsaj večina, v to sem prepričan, resneje zanimala tudi za kaj drugega kot le za vsakdanji kruh.“

Omenili ste dve vprašanji, ki ju po vašem mnenju ne rešujemo tako, kakor naj bi jih. Bi želeli povedati še kaj?“

„Mladi rod pomeni naš naraščaj, našo bodočnost. Z gradnjo novih šol in otroških vrtcev smo zadnje čase dosegli velik napredek v skrbi za najmlajše. Žal pa se naša skrb za mlade pri njihovem štirinajstem ali petnajstem letu starosti konča. Nimamo mladinskih klubov, domov, ni denarja za mladinski turizem in tako naprej. Če ne bomo zelo hitro začeli spreminjati razmer tudi na tem področju, me resno skrbi, če bo naš mladi rod v tistih letih, ko se kali njegov značaj, dejansko vzgojen v socialističnem duhu.“

—MG

„Organizacijo sindikata v jeseniški železarni smo dolgo in moram reči preudarno gradili. Mislim, da je taka, kot je sedaj, dobra...“ Tako je začel tovariš Kobentar.

V jeseniški železarni imajo 30 sindikalnih odborov po obratih, ki so razdeljeni po novem na pet osnovnih organizacij v petih temeljnih organizacijah združenega dela. Vodstva teh osnovnih organizacij so pred kratkim izvolili na ustanovnih občnih zborih. Centralno telo je konferenca železarne, ki povezuje osnovne organizacije, vendar le za tista vprašanja, ki so skupna podjetju kot celoti. Železarna je organizirana tako, da ima 256 delovnih skupin in v vodstvu vsake je vsaj en funkcionar sindikata. Od 6000 zaposlenih jih danes aktivno dela v sindikalnih odborih in v različnih komisijah več kot 600 članov.

„Nam v železarni taka organizacija ustreza in je ne bi hoteli razbijati.“

Na predlog o bodoči organiziranosti sindikatov pa ima tovariš Kobentar nekaj pomislekov.

„Saj ne rečem, da je predlog slab, vendar mislim, da je v njem veliko predlogov, ki nimajo prave zveze z osnovnimi organizacijami. Gledani so preveč z vrha. Za ta predlog o reorganizaciji se čuti, da ga niso — čeprav bi ga po moje morale — pripravile strokovne službe republiških sindikatov na podlagi temeljitih študij mnenj članstva. Moti me tudi to, da tisto, za kar smo včeraj sodili, da je dobro, danes razglamo za slabo.“

Prisluhni-
mo bazi...

Aktivnost, ki je zavoljo preložitve kongresa nekoliko popustila, se spet stopnjuje. Glavnim kongresnim temam, kot so gradnja delavskih stanovanj, izobraževanje, porodniški dopusti, otroško varstvo in druge, se je v zadnjih dneh, čeprav je bila v zraku že dlje, pridružila še nova — načrt o bodoči organiziranosti slovenskih sindikatov. Predlog med drugim predvideva povečanje števila strokovnih sindikatov, uvedbo osnovnih organizacij v TOZD in, kar je najpomembnejše, dosledna izpeljava delegatskih odnosov na vseh ravneh delovanja sindikalne organiziranosti.

Zanimalo nas je, kaj o reorganizaciji sodijo tisti, ki delajo v osnovnih organizacijah. Obiskali smo Franca Kobentarja, predsednika sindikata jeseniških železarjev.

Ko je tovariš Kobentar govoril o posameznih točkah načrta, s katerimi se ne strinja, je najprej povedal, da je to njegovo mnenje in predstava tovarniškega odbora sindikata jeseniške železarne.

„Mislim, da je osnovna vloga sindikata krepiti samoupravljanje v podjetjih. Prav tako so tudi druge naloge organizacije skoraj enake in to ne glede na branžo, ki ji pripada sindikat. Prav zato ne vidim nobene potrebe po drobljenju še na več strokovnih sindikatov. Nasprotno, mislim, da bi nadaljnje drobljenje zmanjševalo moč organizacije, ki jo je v zadnjem času pridobila. Predvsem pa si težko predstavljam, da bi, denimo, pri nas v železarni, bile sindikalne organizacije, ki bi po dejavnosti TOZD pripadale različnim strokovnim sindikatom. Saj smo vendar eno podjetje s skupnimi cilji. Prepričan sem, da naši železarji takega predloga ne bodo podprli.“

O volonterstvu vodilnih sindikalnih delavcev pa misli predsednik sindikata jeseniških železarjev, da taka mesta zahtevajo polnega človeka in da organizacija ne sme biti odvisna od uslužbencev sindikata. Noben predsednik sindikata na katerikoli ravni, je rekel tovariš Kobentar, ne sme biti figura.

„Predvsem pa za tako pomembno odločitev, kot je reorganizacija tako masovne organizacije, je časa veliko premalo. V petnajstih dneh, kolikor jih imamo za posredovanje pripomb, praktično ni mogoče zbrati mnenj članstva. V tem času imamo namreč tudi veliko dela z uresničevanjem ustavnih dopolnil, pred nami so volitve v samoupravne organe pa še redne letne konference.“

Vendar bi rad poudaril, da pozdravljamo akcijo za izboljšanje organizacije sindikata. So pa stvari, s katerimi se ne strinjamo in smo se o njih pripravljali pogovarjati. Mislim pa, da bomo morali — radi ali neradi — poslušati tudi mnenje baze.“

„Že razmišljate o tem, o čem bi bilo dobro spregovoriti na kongresu?“

„Samo kot sindikalni delavec doslej nisem bil angažiran; morda je to celo dobro, ker je na družbene probleme vselej koristno gledati širše in ne samo skozi prizmo sindikalnega, pa tijskega, mladinskega ali kakšnega drugega zornega kota. Čeprav pa sem vse drugo prejel kot sindikalist, vseeno dobro vem, da organizacija išče pot k večji učinkovitosti, da je njena največja hiba v tem, ker se v neposrednem okolju kjer deluje, v delovni organizaciji, še ni dovolj uveljavila kot politična organizacija. Če je sindikat najbolj množična organizacija delavskega razreda, potem po mojem prepričanju pač morajo biti najprej politična organizacija, potem pa

Tisto
pravo šele
nastaja

V tem desetletju, odkar je tovariš ŠTEFAN JAKOPEC zaposlen v podjetju »Avtoremont« Gornja Radgona, zdaj že drugič opravlja dolžnost predsednika delavskega sveta, enkrat je bil predsednik upravnega odbora, dvakrat pa sekretar osnovne organizacije ZK. Družbenopolitičnega znanja, prakse in izkušenj tovarišu Jakopcu, sicer delovodji prototipne delavnice, očitno ne manjka. Če so ga Radgončani izvolili za delegata VIII. kongresa ZSS, so očitno dobro vedeli, koga volijo.

morda tudi še kaj drugega. Zaradi vsega tega mislim, da se bomo morali že v predkongresnih razpravah temeljito pogovoriti o teh vprašanjih na kongresu pa sprejeti take sklepe, seveda realne in uresničljive, s katerimi bi pripomogli, da bi v delovnih organizacijah dokončno zlomili pojmovanja in prepričanja nekaterih vplivnih struktur, ki sodijo, da je še najboljše, če se sindikat sploh ne vmešava v politiko. Resnici na ljubo povedano je s tem tako, da marsikje tudi pri nas nismo bili izjema — neposredno sicer nihče ni ovrnil sindikata pri njegovem delu, k večji aktivnosti pa ga tudi ni spodbujal. To pa je tisto bistveno, kar označuje dosedanj precej dvolični odnos do politične vloge sindikalne organizacije. Občutek pa imam, da se v zadnjem času, še zlasti po pismu predsednika Tita, stvari le začenjajo spreminjati na bolje.

„Kot predsednika delavskega sveta vas vprašujemo, če govorite na splošno, ali pa imate mislih razmere v vaši delovni organizaciji?“

„Precej tega, o čemer sem govoril, bi še pred nedavnim lahko zasledili tudi v našem podjetju. Ne rečem, da sindikat ne bi bil aktiven, da se denimo — ni zanimal za delitev dohodka, stanovanjsko problematiko, socialna vprašanja in še za kaj drugega. Toda vselej sem želel in pričakoval, da sindikat ne bo samo formalno so deloval pri razreševanju teh in drugih vprašanj temveč da bo argumentirano reagiral na konkretne pojave, da bo skratka povzročil razprave, ki morajo vplivati na boljše rešitve, kot pa so bile prvotno predvidene. Veseli me, da naš sindikat začneja stopati po taki poti, ki po mojem prepričanju edina lahko predstavlja njegov konkretni prispevek k poglobljanju neposrednega samoupravljanja.“

„Lahko poveste za kakšen konkreten primer?“

„Seveda, zakaj ne? Ob koncu minulega leta se je zgodilo, da je naša sindikalna organizacija zavrnila predlog nove ocene delovnih mest. Zakaj je v tem predlogu dejansko manjkalo to, kar je najpomembnejše, na to je pa opozoril sindikat, zdaj ne bi govoril. Dejstvo je, da bi predlog najbrž sprejeli, če sindikat ne bi reagiral. Tako pa smo morali predlog dopolniti in zdaj vnovič v javni razpravi. Ko so ljudje izvedeli, da se je zgodilo to na zahtevo sindikata, so hitro došli, da bi v praksi lahko imeli težave, če bi bil sprejet prvotni predlog. Zdaj so torej spoznali, da je sindikat kot njihova organizacija preventivno deloval, se na ta način zavzel za interese delavcev. To pa je pot ustvarjanja njegovega ugleda in avtoritete, obenem pa tudi oblika spodbujanja interesa delavcev za gospodarjenje in druga dogajanja v kolektivu. V zvezi s tem bi še omenil, da se pri nas že pripravljamo na referendum, na katerem bomo odločali o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela, organiziranih po panogah dejavnosti: proizvodnji, remontu in transportu. Ker bodo znatraj temeljnih organizacij obstajale informativne skupine po poklicni usmerjenosti zaposlenih, bo v bodoče bistveno olajšano tudi obojestransko komuniciranje, s katerim doslej pri nas nismo bili zadovoljni.“

FRANC KOBENTAR:

Sedanja organizacija sindikata v železarni nam ustreza in je ne bi hoteli razbijati. Imamo pa nekaj pomislekov na predloge o bodoči organiziranosti sindikatov na Slovenskem. O tem se bomo morali temeljito pogovoriti, res pa je, da nam časa za to hudo primanjkuje.

ŠTEFAN JAKOPEC:

Vselej sem želel, da sindikat ne bi formalno sodeloval pri razreševanju problemov kolektiva, temveč da bi kot najbolj množična politična organizacija delavcev argumentirano reagiral na konkretne zadeve ali predloge za urejanje posameznih vprašanj; spodbujal široko razpravo in pripomogel k boljšim rešitvam.

V Volni v Laškem pravijo, da se po velikosti lahko primerjajo z Majšperkom in Bačo. Toda velikost — ali majhnost — jih niti ne moti. Povsem nekaj drugega je spoznanje, da morajo že lep čas nositi na plečih nekakšno svojevrstno usodo, žig, tako značilen za tekstilno industrijo. Cena volne, kajpada uvožene, ker domača nima prave debeline, se je v letu dni skoraj podvojila. Cena blaga pa je že zdavnaj zamrznjena. Kako se izmuzniti nepoškodovan iz takih klešč, ki se povrh vse bolj stiskajo?

Vsekakor je zanimivo, da v „Volni“ predvsem razmišljajo o tem, kako bi z razpoložljivimi silami ustvarili več, dvignili raven kvalitete, kako bi v razpoložljivih prostorskih okvirih z nakupom modernejših strojev dozidavali piramido uspešnosti navzgor (in ne morda bolj na široko z večanjem osnovne ploskve).

Ob tem in takem razmišljanju smo se spomnili na nekatere podatke iz pogovora s šefom gospodarskega sektorja „Volne“ Francem Povhom:

„Pred štirimi, petimi leti „Volni“ ni šlo ravno najbolje. 1970. leta je krivulja proizvodnih dosežkov šla navzgor, kar se je nadaljevalo v 1971. letu. Lani se je rast sicer umirila, vendar še vedno lahko govorimo o rasti, kar navsezadnje ni brez pomena.

Prav gotovo se v vsakem podjetju venomer sprašujejo, eni pač bolj in drugi manj, koliko so sami krivi, če se je začelo zatikati. Realna ocena uspehov in zahtev... Brez nje pač ni pravega načrtovanja prihodnje poti. Pri nas lahko ugotavljamo, da nam je uspelo dvigniti proizvodnjo in produktivnost. Morda najvažnejše pa je, da smo se odločili za pravo izbiro artiklov, ki jih proizvajamo. Dobro, nismo ravno majhno podjetje, vendar veliko tudi ne, tako da je moral biti naš izbor blaga tak, da bomo kljub konkurenci na tržišču nekaj pomenili. Odločili smo se za mikane tkanine, tvide in delno še česane tkanine.

Kar sem pravkar omenjal, so prav gotovo tisti razlogi, poleg konjunktura, ki je ne moremo zanikati, ki so bistveno pomagali Volni pri vzponu, vendar... Za letos bi že lahko rekli, da se obetajo slabši pogoji za prodajo blaga, tako da smo se morali pravočasno zamisliti.

Razsežnosti varčevanja

Potem smo tovariša Povha vprašali, kako je pravzaprav z varčevalnimi ukrepi v podjetju. O njih smo nekaj slišali in zaradi tega stabilizacijskega programa, da ga tako imenujemo, smo se tudi oglasili v Volni. Govorjenja o stabilizaciji je pri nas sicer dovolj, neprimerno manj pa je praktičnih primerov iz delovnih organizacij, kako se taki dobri nameni uresničujejo v praksi.

Rekel sem, da smo se morali pravočasno zamisliti. Ne samo zaradi razmer na tržišču. Dejali smo si: poglejmo, kako lahko sami kar največ prihranimo. In prihraniti bi se prav gotovo dalo. Morda manj v proizvodnji sami in več pri komercialnem delu. To poudarjam zato, ker je v razpravah, kakšna naj bi bila naša varčevalna akcija, nam vsem bila pred očmi predvsem proizvodnja. Postavljamo se je pač vprašanje, kako zmanjšati odpadke in podobno. Prosim, ne zanikam pomena tega, da bo vsak delavec pazil, kako bo čim manj vrget stran, vendar je dejstvo, da je pri globalnih številkah delež takih prizadevanj sorazmerno majhen.

Dinarji in milijoni

Če smo prav razumeli, gre potemtako za to, da varčevanja ne bi kazalo poenostavljati in da bi bila slaba usluga za dobro razpoloženje v kolektivu, če bi kazali samo „navzdol“, češ, ve tkalke, če boste uporabile prejo prav do zadnjih metrov, se nam bo godilo veliko bolje. Varnost je torej v tem, da bi prišlo pri dinarjih do res doslednega varčevanja, akcija pa ne bi prav segla v tiste dejavnosti, kjer se obračajo milijoni.

Predsednica delavskega sveta Mira Travner, ki ji teče že četrto leto predsednikovanja, nam je povedala, kako so se v delovnem kolektivu odločili za varčevalne ukrepe in kdaj so začeli:

„Seveda ni treba razumeti tako, kakor da prej ne bi varčevali. V delavskem svetu smo večkrat razpravljali in sprejemali sklepe na „temo varčevanja“, vendar je šlo bolj za konkretne primere. Zakaj torej zdaj govorimo o varčevalni akciji? Z novim letom smo začeli varčevati prav vsi, od delavcev do vrha. Reči moram, da nikakor ne gre za kampanjsko akcijo, temveč mislimo sistematično varčevanje uveljaviti kot stalno sestavino dela.

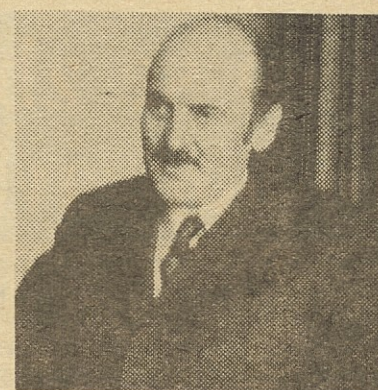
Najprej smo seveda začeli s sestanki, prepričevanjem, razlaganjem, da bi vsak član kolektiva vedel, za

FRANC POVH: „Krivulja vzpona je bila sprva dokaj strma. Lani se je rast sicer umirila, vendar še vedno lahko govorimo o rasti. Navsezadnje se morajo v vsakem podjetju vprašati, koliko so sami krivi, če se je začelo zatikati.“

MIRA TRAVNER: „Zakaj zdaj govorimo o varčevalni akciji? Varčevali smo tudi prej, vendar zdaj nočemo napraviti nič kampanjskega, temveč želimo sistematično varčevanje uveljaviti kot stalno sestavino dela.“

EDI DETIČEK: „Važno je, da se vsi člani kolektiva čutimo kot aktivni udeleženci dogajanja. Zato je tudi res, da nismo hoteli samo ozko poslovne akcije, temveč smo imeli pred očmi tudi psihološke učinke.“

Po številu zaposlenih največja tovarna v laški občini se je zalezla v hrib nad železniško postajo, tako da bi utegnili biti v skrbeh zanjo: kaj, če jo močan naliiv spodkoplje?

V Volni se kajpada takim grožnjam samo nasmehnejo. In morajo še dodajo: „Ne bi imeli nič proti, če bi se morali ubadati sa-

Zgodba o tovarni, ki se je zalezla v hrib

● V laški Volni so se oprijeli prastare modrosti, da je navsezadnje le vsak sam svoje sreče kovač — neglede na to, kako težko kladivo ima v rokah in kako voljno je železo

kaj gre. Samoupravni organi in sindikat so se močno angažirali pri tem delu. O konkretnih rezultatih je zdaj, po dobrih dveh mesecih, seveda težko govoriti. Zaenkrat lahko govorimo le bolj po občutku, ker smo se dogovorili, da bomo vsake tri mesece napravili konkretnejše obračune.

Važno je, da vsi...

Ker je v pogovoru sodeloval tudi predsednik osnovne organizacije sindikata Edi Detiček, smo hoteli iz njegovih ust slišati, kako je po njegovem mnenju akcija poglajala korenine v najširših krogih delovnega kolektiva.

„Prav gotovo smo v varčevalni spisek, če lahko tako rečem, vključili prav vse delovne procese, tako da pravzaprav nihče ne more reči, dobro, eni bodo varčevali, preostali bomo pa opazovali, kako jim bo uspelo. Važno je torej, da se vsi člani kolektiva čutimo kot aktivni udeleženci dogajanja. Prav zato je tudi razumljivo, da se zavestno nismo odločili samo za varčevanje pri bistvenem, ker bi po tej logiki majhne denarje lahko zanemarili. Seveda je — tako gledano — tudi res, da nismo hoteli samo ozko poslovne akcije, temveč smo imeli pred očmi tudi psihološke učinke. Poudarjam še enkrat, kako važna je zavest, da si vsi prizadevamo po svojih močeh.

Kakšna razgibanost

Koliko se je kolektiv razgibal?

Ne vse celice enako, kar za začetek ne bilo realno pričakovati. Ne bi mogel reči, da bi delavci rekli, češ varčujte vi, tam zgoraj, nam pa dajte najprej višje plače. Nekaj je tudi takih razmišljanj, res, vendar predvsem starejši člani kolektiva, taki pač, ki so življenjsko povezani z Volno, dobro razumejo pomen naših prizadevanj.

Izkušnje zadnjih mesecev opozarjajo na poenostavljeno gledanje, da je — na primer — potovanje (torej dnevnica) že kar blizu nepotrebnemu zapravljanju. In reprezentanca. In... Zanimalo nas je, kako je s tem v „Volni“.

„V razpravah se pač pojavljajo najrazličnejša mnenja,“ je dejal Franc Povh, „vendar, glejte, ravno v zvezi s službenimi potovanji imam na voljo zanimiv primer. Lani smo imeli ves čas kakih 20 milijonov din zamrznjenih pri dolžnikih, kar je za nas dokaj huda številka. Vodilni delavci smo precej potovali, sistematično smo obiskovali naše dolžnike in jih toliko

pritisnili, da smo zdaj raven zamrznjenega denarja spravili na 13 milijonov dinarjev. Mislim, da bi tak dosežek tudi morali uvrstiti med varčevalna prizadevanja.

Če smo že pri dolžnikih, je le treba povedati, da je možno s previdno selekcijo odjemalcev veliko napraviti. Solidni plačniki imajo odprta vrata, nesolidni pa... Dobro, upoštevati je treba dolgoročne interese podjetja, vendar...

Modernizacija

Med varčevalne ukrepe bi kazalo uvrstiti tudi odločitve, da programa modernizacije proizvodnje ne bomo izvedli v tako pospešenem tempu, kakor smo sprva nameravali. Za modernizacijo, ki smo jo že izpeljali, bo šlo letos približno 4 milijone din za odplačilo anuitet, prihodnje leto pa še 3,8 milijona, nakar bomo rešeni glavnih bremen in bomo spet lahko napravili nekaj korakov v modernizaciji.

Predsednica DS Mira Travner je ob tem pripomnila, da so zaradi modernizacij lahko zmanjšali število zaposlenih za 30, od 500 na 470. Nikogar niso odpustili, le novih niso jemali namesto tistih, ki so odšli. Modernizacija torej nikogar ni „požrla“.

Tehtanje lahko odpade

Najstarejša tkalka Ana Pavlin, v „Volni“ dela že 33 let, nam je povedala, kakšne so njene izkušnje v zvezi z varčevanjem:

„Največ je odvisno od ljudi, od njihovega odnosa do dela. Lahko bi rekla, da se mlajši pri tem ne odrežejo najbolje. Res pa je, da bo treba več prepričevanja, več sestankov. Kar nas je v delavskem svetu, dobro vemo, kaj hočemo, saj smo se večkrat pogovarjali o varčevanju in o tem, kaj vse lahko z njim dosežemo. Kdor pa je le enkrat ali morda dvakrat nekaj slišal na sestanku, mu je šlo tudi pri drugem ušesu ven. Potem je še nekaj. Pravijo, da bo treba vsak dan vrednotiti, koliko je ta ali ona tkalka napravila preveč odpadka. Moje mnenje je, da bo vsako tehtanje lahko odpadlo, če bodo ljudje dovolj zavedni.“

Tudi Fanika Fajdiga, ki dela v pregledovalnici blaga in šivalnici, je bila dokaj kritična do mladega rodu:

„Naše delo je zelo odgovorno, ker moramo natančno pregledati blago in popraviti morebitne napake. Če nisi pazljiv ali če nočeš biti natančen, gre blago pač slabše v prodajo. Res je, da v pregledovalnici tega neposredno ne čutimo, vendar bi se morali zavedati, kakšne so lahko posledice našega dela, oziroma spregledovanja pri delu.“

Ni dobro, da se delavke v našem oddelku toliko menjujejo. Morali bi jih posebej izbirati, saj je delo, kot sem že rekla, zelo odgovorno.“

„Koliko bomo prihranili, je bolj odvisno od drugih kot od nas,“ je rekel vodja kotlarne Anton Kolšek. „Mi proizvajamo paro in sicer toliko, kot jo zahtevajo od nas. Vprašanje seveda je, če je res potrebujejo prav toliko, kot pravijo.“

Sicer se mi pa zdi, da mora prvenstvena skrb našega oddelka veljati preprečevanju izpadov. V proizvodnji boljše rezultate lahko dosežemo samo s pravočasnim zamenjavanjem dotrajanih delov. Veliko si seveda obetamo tudi od drugega kotla, ki bo lahko vedno pripravljen za skrajno silo. Nekakšna železna rezerva bo.“

Posredovali smo nekaj značilnih drobcev iz pogovorov v „Volni“. Res je, da bi bili ti pogovori lahko čez nekaj mesecev ali pol leta veliko bolj konkretni. Na mizi bi že bili prvi rezultati. Sicer pa, bolj kot številke so nas zanimali ljudje. Tudi njihov občutek za stvari.

IGO TRATNIK

mo s tem, ali nas bo odplavilo v Savinjo ali ne.“

Kaj bi se motovili s takim, sicer zabavnim pomenkom, če je naš namen resnejši. Zanimalo nas je, kako kolektiv plava v sodobnih gospodarskih razmerah in kakšna so njegova prizadevanja, da bi vajeti svoje usode kar se da trdno držal v rokah.

Če je misel o tovarni, ki se je zalezla v hrib, izzvenela kot pretiravanje, moramo le povedati, da se simbolična primerjava med geografsko lego tovarne in njenimi razvojnimi načrti vsiljuje sama od sebe. Dejstvo je, da v hribu ni prostora za razmah na široko, čeprav si kolektiv „Volne“ prav gotovo ne beli glave z vprašanjem, kolikšen pečat je udarila narava v sistem njegovega mišljenja.

Narava ali kakšna druga (nad)naravna sila... Zaenkrat nič ne kaže, da bo kakšno neurje spodkopalo „Volno“ in jo odneslo čez železnico in cesto v Savinjo. Vsaj dokler se bo kolektiv zavedal, da tudi sam lahko bistveno vpliva na svojo usodo, četudi mu drugje (in drugi) odmerjajo manevrski prostor.

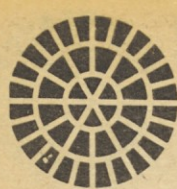
ANA PAVLIN: „Največ je odvisno od ljudi, od njihovega odnosa do dela. Lahko bi rekla, da mlajši pri tem ne odrežejo najbolje. Moje mnenje je, da bo vsako tehtanje lahko odpadlo, če bodo ljudje dovolj zavedni.“

FANIKA FAJDIGA: „Delo je zelo odgovorno, zato ni dobro, če se delavke v našem oddelku toliko menjujejo. Po mojem bi morali izbirati posebej vestne in pridne, ne pa kakor nanese, ali če je drugje delo pretežko.“

ANTON KOLŠEK: „Zdi se mi, da mora prvenstvena skrb nas v kotlarni veljati preprečevanju izpadov v proizvodnji. Boljše rezultate lahko dosežemo samo s pravočasnim zamenjavanjem dotrajanih delov in seveda še z rezervnim kotlom.“

Začeli so se zbori mladih samoupravljalcev

Minulo soboto so bili v Ljubljani, Mariboru in Murski Soboti prvi trije od desetih zborov mladih samoupravljalcev, ki po svojem bistvu pomenijo dogovor mladih o tem, kako opredeliti lastne naloge pri uresničevanju delavskih ustavnih dopolnil pa tudi o organizaciji aktivov mladih delavcev v delovnih organizacijah. Z zbori mladih samoupravljalcev se začne široka politična akcija slovenske mladine za uresničevanje ustavnih dopolnil, saj so mladi doslej zavoljo prepogostega enostranskega pojmovanja samoupravljanja le kot humane vrednote političnega odnosa premalo uveljavljali in razumeli njegovo družbeno ekonomsko bistvo.

Ze prvi trije zbori mladih samoupravljalcev so potrdili pričakovanja, da bo moč doseči učinkovito delovanje aktivov mladih delavcev v TOZD le z njihovimi skupnimi prizadevanji pri razreševanju vseh problemov organizacije združenega dela.

Z zborov so mladi tudi pozvali slovensko delavsko mladino, naj bo pobudnik akcije za zbiranje sredstev za stabilizacijo gospodarstva. V letu stabilizacije naj bi mladi brezplačno delali določeno število prostih sobot in se tako pridružili skupnim naporom delavstva za premostitev sedanjih gospodarskih težav.

MARIBOR

Zadeva vseh!

Zbor mladih samoupravljalcev v Mariboru je kljub rezultatom pri uresničevanju delavskih ustavnih dopolnil opozoril, da bo treba v mnogih delovnih organizacijah v severovzhodni Sloveniji pohiteti z izvajanjem ustavnih sprememb. Dogaja se tudi, da mladi vse premalo poznajo vsebino ustavnih dopolnil. V mnogih delovnih organizacijah bore malo vedo o gospodarjenju v svojem okolju, premalo pa so seznanjeni tudi z možnimi oblikami, ki lahko zagotove vsem delavcem, da neposredno urejajo medsebojna razmerja in odločajo o ustvarjenem dohodku.

Delegat Franjo Peterneš iz celjskega podjetja EMO je povedal, da so se mladi v njihovi delovni organizaciji z vso zavzetostjo vključili v delo komisije za ustanavljanje TOZD. V 9 TOZD, kolikor jih bo imelo poslej EMO, bodo ustanovili aktivne mladih delavcev, ki bodo skupaj tvorili tovarniško konferenco mladine. O „pretresih“, ki jih je lani doživljal kolektiv „Metalne“, pa je spregovoril delegat Marjan Kropce. Dejal je, da je veliko mladih sodelovalo v prizadevanjih za čimprejšnjo sanacijo težkega gospodarskega položaja podjetja, zadnje mesece pa je bila njihova aktivnost usmerjena v razpravo o ustanavljanju TOZD. Kolektiv, v katerem je precej mladih, je sprejel predlog družbenopolitičnih organizacij, osnovne organizacije sindikata in samoupravnih organov o ustanovitvi 7 TOZD. V vsaki TOZD bo poslej deloval aktiv mladih delavcev, delo aktivov pa bo usklajevala tovarniška konferenca mladine.

Razpravo na mariborskem zboru pa je sklenil delegat Viktor Zemljč iz Gorenja – obrat Elrad Gornja Radgona, ki ni prekrival dejanske resnice, da v njihovi delovni organizaciji še niso pristopili k uresničevanju ustavnih dopolnil. Doslej so imeli namreč v njihovi delovni organizaciji eno samo razpravo o uresničevanju ustavnih dopolnil, kar kaže, da so se v kolektivu premalo zavzeto lotili ustanavljanja TOZD.

Vsako leto zbor mladih,

Minulo soboto je bil v Ljubljani prvi zbor mladih samoupravljalcev kovinske, elektroindustrije in ladjedelništva. V Litostroju so se zbrali delegati mladinskih organizacij iz 40 delovnih kolektivov, da bi govorili o uveljavljanju ustavnih dopolnil in o reorganizaciji aktivov zveze mladine v delovnih organizacijah, predvsem pa o krepitvi vloge mladih v pospeševanju in oblikovanju popolnejših samoupravnih odnosov.

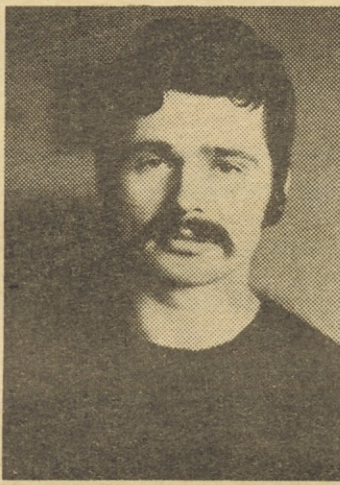
Iz uvodnega referata ter iz diskusije delegatov Litostroja, Iskre, Gorenja, Lame in Ete je bilo moč ugotoviti, da so delavci, predvsem pa mladi, v večini kolektivov nekoliko premalo seznanjeni s pomenom in vsebino ustavnih dopolnil. Prav to je vzrok za premajhno aktivnost mladih pri ustanavljanju TOZD. Soglasni so bili, da ustanavljanje TOZD ne sme biti le delitev oblasti med celoto in enotami. Delegati iz podjetij, kjer so mladinske organizacije pripravile seminarje za svoje člane o ustavnih dopolnilih, so se lahko pohvalili, da se pri njih tudi mladi uspešno vključujejo v samopravo. Drugi pa so zopet ugotovili, da so mladi nezainteresirani in da se ustavna dopolnila uveljavljajo vse prepočasi. Da reorganizacija poteka od zgoraj navzdol, namesto obratno.

V sklepih, ki so jih sprejeli na zboru, so poudarili, da se morajo ustavna dopolnila uveljavljati pravilno in dosledno: da se mora zveza mladine aktivno in kreativno vključiti v samopravno dogovarjanje in odločanje; da si morajo aktivni ZMS prizadevati, da bo prav vsak delavec seznanjen s pomenom in vlogo TOZD. Na koncu pa so sklenili, da naj bi se zavoljo izmenjave izkušenj sestali vsaj enkrat na leto na zboru, kot je bil ta.

AA

„Uspeh zbora je sorazmerno dober, le delegati bi se morda lahko bolj sprostili,“ je povedala MARIJA TREBŠE, namestnica predsednika Zveze mladine TOZD splošne službe Litostroja. „Morali bi govoriti več o živih primerih. Vsaj v prvem delu je bilo preveč načelnega govorjenja. Le na koncu je bilo nekaj izjem. K uveljavljanju samoupravljanja lahko mladi pripomorejo predvsem z idejami, četudi potem ne bodo vse uporabne. Starejši se vse preradi držijo ustaljene poti in prav mladi naj bi to pot vsaj malo skrenili. Reči moram, da so mladi vse bolj pogumni in da se vsak dan bolj zavedajo, da je njihov jutri odvisen tudi od njih.“

JOŽE PERKO je predsednik aktivna Zveze mladine Iskre, Elektromehanika Kranj:

„Leto nazaj je bila udeležba in aktivnost mladih v organih samoupravljanja pri nas zelo majhna. Z pozitivno organizacijo pa se je tudi to znatno spremenilo na bolje. Sedaj imamo v samoupravnih organih po obratih že tretjino mladincev. V centralnem delavskem svetu jih je seveda manj. Ker so naši mladinci sedaj bolj seznanjeni z dogajanjem v podjetju, so tudi bolj aktivni v samoupravnih organih.“

Ideja o zborih mladih samoupravljalcev je dobra, zato bi zbere kazalo organizirati tudi večkrat letno. Diskusija danes res ni bila obsežna, morda je to zato, ker smo se zbrali prvič.“

MIŠO MATAS, sekretar aktivna mladih komunistov iz Litostroja:

„Pravkar mi je povedala delegatka iz Primorske, da so dobili gradivo za zbor šele včeraj. Zato ni prav nič čudno, če ni bilo na zboru prave razprave. Mi smo se potrudili, da bi zbor čimbolj uspel. Računali smo, da se bo zboru udeležilo vsaj 150 delegatov iz 67 delovnih organizacij. Slaba udeležba je morda odraz premajhne aktivnosti Zveze mladine v posameznih podjetjih.“

Pri nas, v Litostroju, imamo v obratnih delavskih svetih tudi do tretjino mladih. V centralnem delavskem svetu pa morajo biti predvsem izkušenejši delavci,

DANILO BRUN iz ETE Cerkno:

„Pri nas v ETI je od 1200 zaposlenih kar polovica mladincev. To so večinoma ne kvalificirani delavci in malo pretiravam, bi rekel, da so tudi večinoma ne kvalificirani oziroma politično nerazgledani. Res je, da imamo mladince raztresene po bližnjih vaseh in jih praktično ni mo goče dobiti skupaj, mislim pa, da bi jih niso dobili dovolj razgledane, da bi potem v podjetju enakopravno nastopali z drugimi. Vsaj oni mislijo, da so zapostavljeni.“

Samoupravljalci pri nas, po mojem mnenju, ne znajo najti poti, po kateri bi rešili svoje probleme. Zato smo že nekajkrat doživeli, da so naši delavci stavkali.“

Dolga leta nazaj že poslušamo mlade v delovnih kolektivih, kako se pritožujejo, da jih starejši zapostavljajo in jih ne „puste“ v organe samoupravljanja. Skoraj na vsakem sestanku so govorili tudi o tem, kako v delavske svete izvoliti čimveč mladih, ki naj bi z mladostno vneto in ustvarjalnostjo poživili delo ter zastopali tudi interese mladine.

In kaj je pokazal zbor mladih samoupravljalcev v Litostroju? Od 67 delovnih kolektivov, iz katerih so bili povabljeni delegati, so se zboru udeležili delegati samo iz 40 podjetij. Celotno iz podjetij, ki so v neposredni bližini Litostroja, ni bilo predstavnikov. Pred začetkom zbora so morali celo spremeniti pripravljene poslovniki, tako da je bila zagotovljena sklepčnost že pri udeležbi več kot polovice prisotnih, namesto predvidenih dveh tretjin. In še nekaj! Na prste ene roke bi lahko prešteli tiste, ki so na zboru, poleg gostov, povedali svoje mnenje oziroma izkušnje organizacije pri uveljavljanju samoupravljanja.

Zakaj? Mnenje nekaterih, da je to pač posledica neizkušenosti in morda strahu pred samim diskutiranjem, bržčas ni sprejemljivo, saj so se sešli prav zato, da bi se pogovorili o skupnih težavah!

V čem je torej vzrok za molk mladih?

Še na temo:

Kdo zmaguje v spopadih?

Spoštovani tovariši urednik!

V Delavski enotnosti št. 8 ste objavili članek „Kdo zmaguje v spopadih“, ki govori o obtožbah in izključitvi tovariša Antona Dolenca iz osnovne organizacije ZK domžalske Tosame. V članku je bilo objavljeno tudi pismo tovariša Dolenca, v katerem prosi, da se preveri njegovo delo in stališča

njegovo izjavo le kot tendenciozno etiketiranje s sumljivimi cilji.

Ker sem tudi sam član komisije za samoupravljanje pri občinskih sindikalnem svetu Domžale, katere predsednik je tov. Dolenc, mi seveda ni vseeno, kaj se govori in piše o njem. To mi še posebej ne more biti vseeno, ker sem bil delegat na II. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije in imam tako rekoč dolgoročno dolžnost, da skušam po svojih možnostih uveljaviti v praksi resolucije II. kongresa. Žal pa je vse manj tistih, ki se še spominjajo, da je sploh bil II. kongres in da je sprejel 28 resolucij; ker je takih ljudi vse manj, se seveda vse bolj naveže na tiste, ki se še spominjajo in ki se tudi v vsakodnevnem življenju zavzemajo za razvoj samoupravljanja. Eden takšnih, ki je prežet z idejo o samoupravljanju in ki je tudi zanj pripravljen nekaj žrtvovati in nastopati brez vsakega oportunitizma, pa je prav gotovo tovariš Dolenc.

ODMEVI IN POLEMICA • ODMEVI IN POLEMICA • ODMEVI IN POLEMICA • ODMEVI IN POLEM

v organizaciji združenega dela in v sindikatih, ker v primeru, če niso v skladu s programom ZK in sindikata, sodi, da ne more biti več član republiških organov sindikata kot tudi ne predsednik komisije za samoupravljanje pri občinskem sindikalnem svetu Domžale.

Neposreden povod za to prošnjo tovariša Dolenca je bila, kot kaže, njegova nenadna izključitev iz ZK in vulgarne splošne obtožbe naslovljene nanj, ki so izražene tudi v mislih tovariša Borštnarja, ko v svoji izjavi za Delavsko enotnost govori, da je bil Dolenc – v skrajšanem povzetku – kontradiktoren, nestrpen, da je vsiljeval stališča, deloval razdiralno itd. Žal pa tovariš Borštnar v svoji izjavi ni navedel konkretnih Dolencovih stališč, na osnovi katerih je prišel do prepričanja o Dolencovih lastnostih. Ker tovariš Borštnar ni navedel konkretnih stališč tovariša Dolenca, lahko jemljemo

S tovarišem Dolencem sodelujem v komisiji že 4 leta in moram reči, da je bil vedno usmerjevalec in pobudnik dela v njej. V tem sestavku ne nameravam podrobneje opisovati dejavnosti komisije za samoupravljanje pri ObSS Domžale, naj navedem samo nekaj pomembnejše tematike, ki smo jo obravnavali, analizirali in uvajali v prakso:

- analiza uvajanja 15. ustavnega dopolnila in korektivni;
- priprave na II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije;
- razlaga ustavnih dopolnil;
- konkretizacija in uvajanje nekaterih resolucij II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije;
- uvajanje 21., 22., in 23. ustavnega dopolnila v organizacijah združenega dela;
- analiza sistemov samoupravljanja v organizacijah združenega dela;

Dolencu; saj je potem, ko je prebil polovico delovne dobe kot neposredni proizvajalec, začel delovati na najbolj občutljivem področju dejavnosti v organizaciji združenega dela – na organizaciji dela, sistematizaciji delovnih mest in nagrajevanju ...

Naj bežno nakažem, da smo se v komisiji lotevali (sicer previdno) tudi problema razmerij med samoupravljanjem in hierarhično strukturo vodenja. Hierarhija pa ima zaenkrat v posameznih organizacijah združenega dela več moči kot samoupravne strukture. Žrtev te moči je bil zaenkrat tudi tovariš Dolenc! Pravim, zaenkrat, saj si kot delegat z II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije ne morem zamisljati, da bi ostal tovariš Dolenc trajna žrtev reakcije, saj bi to po mojem pomenilo zaviranje in ustrahovanje razvoja samoupravljanja v občini Domžale.

KAREL DOMC

● MURSKA SOBOTA

Velja zavihati rokave

Občinski komite ZK in občinski sindikalni svet v Murski Soboti sta ocenila uveljavljanje ustavnih dopolnil v delovnih kolektivih ter uresničevanje zahtev stanovalniške politike. Udeleženci posveta so ugotovili, da zavoljo samoupravljanja v soboških kolektivih ni treba biti plati zvona, zgledno pa tudi ni.

Posvet je tudi poudaril izreden pomen izobraževanja — ne samo strokovnega, pač pa tudi družbeno-političnega. Izobraževanje bi moralo delavcem dati tisto sposobnost, da bi v samoupravljanju samostojno oblikovali svoja stališča in odločitve. Na soboškem področju so komunisti in sindikalni delavci zaskrbljeni zaradi kadrovske politike v podjetjih. Ta je pogosto v rokah posameznikov. Na sestanku v Murski Soboti so se zavzeli, da bi vsi dejavniki v podjetju skrbeli za pravilno vodenje kadrovske politike. Za uresničevanje ustavnih dopolnil v praksi, pri poglobljanju samoupravljanja, prehajanju k neposrednemu samoupravljanju delovnega človeka je izrednega pomena poleg drugih dejavnikov tudi obveščenost delavcev. Oblike obveščanja delavcev so preverne ne samo po raznovrstnosti, pač pa tudi vsebinsko. Marsikje obvešča vodstvo delavce o tistih zadevah, o katerih samo sodi, da je prav, in to takrat ter na način, kot se vodstvu zdi primerno. Iz razprave je torej jasno sledila ugotovitev, da bo treba v soboški občini še veliko storiti za razvoj samoupravljanja.

Udeleženci posveta pa so spregovorili tudi o stanovalniški politiki. Če bi sodili po razpravi, potem bi menili, da stanovalniški problemov v podjetjih soboške občine ni. Nihče od prisotnih se namreč ni oglašil, da bi uvodnemu poročilu dodal svojo misel, kako iz zagate, v kateri so se znašli delavci v Murski Soboti. Ne samo da primanjkuje 1000 stanovanj, tudi v bodoče zbrana sredstva ne bodo zadoščala, da bi jih zgradili dovolj. Doselej so bila sredstva usmerjena predvsem v zasebno gradnjo, kar je družbeno-politično skupnost veljalo znatno več, kot če bi stanovanja gradili organizirano. Sicer pa se komunisti in sindikalni delavci v Murski Soboti zavzemajo za pospešeno gradnjo delavskih stanovanj. Iz sprejetega predloga sklepov povzemamo, da je treba pospešiti pripravo programov stanovalniške gradnje v podjetjih in v občini in da je treba k uresničevanju stanovalniške politike pritegniti tudi banke, urbaniste, projektante in izvajalce, ker bo le tako možno racionalizirati gradnjo stanovanj. Sklepi se zavzemajo za odmrznitev najemnin in za to, da bi v republiki sprejeli ustrezne zakonske akte. Prisotni so se molče strinjali tudi s predlogom, da bi v soboški občini v naslednjem obdobju gradili le stanovanja v blokhi. rb

VELENJE

Zadnji zbori

V Šaleški dolini gredo h koncu občni zbori osnovnih organizacij sindikata. Računajo, da bodo že v kratkem opravili tudi zadnje zборе.

Na več občnih zbora so razpravljali poudarjali, da je škoda, kar smo tako pozno začeli z razpravo o bodoči organiziranosti Zveze sindikatov v naši republiki. Če bi bile teze poprej nared, bi o njih lahko stekla široka razprava na občnih zbora osnovnih organizacij sindikata. To bi bilo toliko bolj pomembno, ker je predvideno, da bodo osnovne organizacije sindikata podpisale statutarne dogovore o organiziranosti in delovanju sindikatov v naši republiki. (vš)

Posvet gradbincev

V Mariboru so se pred dnevi zbrali gradbinci iz celjske in mariborske regije na posvet o ustavnih dopolnilih. Posvet je bil organiziran na podlagi sklepa republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev. Namen posvetovanja je bil, da na podlagi programa sindikata gradbincev za uresničevanje ustavnih dopolnil ter dosedanjega dela zasnujejo dogovor o nadaljnjih nalogah.

Posvetovanja so se poleg članov medobčinskih odborov sindikata gradbenih delavcev in predsednikov osnovnih organizacij sindikata udeležili tudi mnogi direktorji organizacij združenega dela.

M. BRECL

NA LINIJI
323-554

SLOVENSKE KONJICE

Na nedavni seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah so med drugim sklenili, da bodo začeli s pripravami za ustanovitev občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva. Po številu članov je namreč to v konjiški komuni najmočnejši sindikat, vendar pa nima nobenega svojega samostojnega organa. Medtem ko so delavci v družbenih službah, storitvenih dejavnostih in v kmetijstvu povezani v medobčinske odbore svojih sindikatov, pa industrijski delavci povezuje nimajo. Zavzeli so se, da bodo akcijo izvedli hkrati s sedanjimi pripravami na VIII. kongres slovenskih sindikatov.

Na starih temeljih
nova zgradba

Pospešene priprave na uveljavljanje ustavnih dopolnil v vseh sedmih cestnih podjetjih, ki se bodo 1. julija integrirala v združeno podjetje slovenskega cestnega gospodarstva ● Še pred VIII. kongresom ZSS naj bi bila ustanovna konferenca sindikata cestnega gospodarstva Slovenije

Z vztrajno in okrepljeno politično akcijo za uveljavitev ustavnih dopolnil bo možno doseči, da bi v vseh sedmih slovenskih cestnih podjetjih še pred koncem prvega letošnjega polletja ustanovili temeljne organizacije združenega dela in da bi se s 1. julijem te temeljne organizacije integrirale v združeno podjetje slovenskega cestnega gospodarstva. Tako bi lahko povzeli vsebino zelo živahne razprave na zadnji seji pododbora za cestno gospodarstvo pri RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije, na kateri so v prvi točki razpravljali o uveljavljanju ustavnih dopolnil in združevanju cestnih podjetij.

Problematici bodoče organiziranosti sindikata v cestnem

gospodarstvu pa so udeleženci seje namenili drugo točko dnevnega reda. Potem ko so se seznanili z vzroki, ki pogosto privedejo do reorganizacije sindikatov, so izmed štirih predlaganih variant, pripravila jih je organizacijsko kadrovska komisija republiškega odbora, podprli četrto. Po njej naj bi sedanji republiški odbor tudi v prihodnje povezoval vse dejavnosti prometa in zvez, pri čemer pa bi se te dejavnosti navznoter povezoval v sindikalnih konferencah, navzven in navzgor pa po delegatskem načelu v republiški odbor. S tem bi v osnovi izkoristili zdrave temelje dosedanjega delovanja republiškega odbora, ki je — po mnenjih, izraženih na tej seji — ob usmeritvi na poglobljeno delo sindikalnih konferenc v ZZTP in ZPTT Ljubljana ter pododborov za cestni transport in cestno gospodarstvo ne le dosegal upoštevanje vredne uspehe, temveč je tudi nakazal tisto pot delovanja sindikatov, za kakršno se v naši družbi zavzemamo v sedanjem času.

Pododbor si bo prizadeval, kolikor je le v njegovih močeh, da bi bila ustanovna konferenca sindikata v cestnem gospodarstvu še pred VIII. kongresom ZSS, vsekakor pa pred letošnjimi počitnicami.

-mG

V SINDIKATU DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SPRAŠUJEJO:

Ali potrebe
presegaajo možnosti?

Na mariborskem območju primanjkuje več kot 6.000 stanovanj ● V naslednjem obdobju premalo sredstev, da bi pokrili vsaj sedanje potrebe ● Sindikat zahteva več stanovanj za delavce

V Mariboru uresničujejo novo stanovalniško politiko po predvidevanjih, ob tem pa ostaja tako kot drugje — veliko perečih pa tudi skoraj neresljivih vprašanj. Gospodarske organizacije so se dogovorile, da bodo za stanovalniško gradnjo izločale 6 % bruto osebnih dohodkov, in se samoupravno dogovorile, kako bodo ta sredstva uporabljale. Polovico jih bo ostalo njim, četrtino jih bodo

združile v solidarnostnem skladu občine in četrtino pri banki.

Sredstev naj bi se tako nabralo v petih letih toliko, da bi v tem času zgradili kakih 5000 stanovanj. Tu pa se začenjajo mariborski stanovalniški problemi. V štajerski metropoli že sedaj primanjkuje 6000 novih stanovanj, če pa prištejemo še stanovanja, ki jih bo treba zaradi dotrajanja ali gradnje novih sosesk nadomestiti z novimi, primanjkuje v Mariboru kar 13000 stanovanj.

V Mariboru pa nekateri celo sodijo, da bodo cene gradnje stanovanj, ter dokajšnja neorganiziranost gradbene operative in priprave zemljišč zavre stanovalniško gradnjo. Tako bodo v tem mestu v naslednjem obdobju bržčas zgradili manj stanovanj, kot predvideva občinski srednjeročni program gradnje.

O teh problemih so se pred kratkim pogovarjali na razširjeni seji predsedstva občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva. Poudarili so, da bi bilo treba gradbeni operativni preprečiti, da bi združevanje sredstev za gradnjo stanovanj pomenilo zanj polno skledo, da bi bilo treba zagotoviti primerne cene ne samo za gradnjo stanovanj, temveč tudi za gradbeno zemljišča in njihovo pripravo. Skratka, v Mariboru potrebujejo velika gradbena

zemljišča, kjer bi lahko organizirali moderno in zato ceneno gradnjo stanovanj.

V odboru so menili, da je zavoljo premajhnih sredstev, ki se z dogovori ali predpisi izločijo za uresničevanje stanovalniške politike, bržčas zgrešen nedavno sprejeti zakon o obdavčevanju vseh sredstev, ki jih gospodarske organizacije namenijo za gradnjo stanovanj iznad dogovorjenih 6 odstotkov.

Podvomili so tudi, ali ne bo napovedano rigorozno povišanje stanovalniških najemnin preveč prizadelo standarda občanov. Na koncu razprave je predsedstvo sklenilo, da bo seznanilo sindikalne delavce na svojem območju s potekom uresničevanja stanovalniške politike. Preko osnovnih organizacij sindikata si bo odbor prizadeval pospešiti gradnjo stanovanj za delavce z nižjimi osebnimi dohodki. Poudarili pa so, da ta stanovanja ne smejo zaostajati po standardih za stanovanja, grajenimi za trg. Odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva v Mariboru se bo, kot že omenjeno, zavzemal po svojih močeh za bolj organizirano gradnjo stanovanj, za cenejšo pripravo gradbenih zemljišč in ustreznosti sistem finansiranja komunalnega urejanja stavbnih zemljišč. rb

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE

Ob koncu decembra lani sem od prijateljice, ki je odšla v tujino, kupila tranzistorski sprejemnik. Ko je prišel naslednji mesec in kasneje, sem ta tranzistorski sprejemnik prijavi, le-ta pa mi je zaračunal celoletno naročnino, kar sem tudi plačala, čeprav sem menila, da bi lahko zahteval naročnino le za en mesec, torej le za čas, ko je moj in ko sem ga uporabljala. Ali lahko zahtevam povrnitev preveč plačane naročnine? Naj povem, da naslova osebe, ki mi je tranzistor prodala, ne vem, ter zato ne vem, kako bi dokazala, da sem ga kupila šele decembra in ne morda prej.

BRALKA — TRŽIČ

ODGOVOR:

Čeprav načelno dajemo pravne nasvete le s področja delovnih razmerij in področij, ki so z njimi povezana, vam bomo na kratko odgovorili v tej rubriki, ker niste poslali svojega naslova, da vam bi podrobneje odgovorili neposredno.

Da bi lahko zahtevali vrnitev preveč plačane naročnine, bi morali imeti dokaz, da ste postali lastnik tranzistorskega sprejemnika šele takrat, kot trdite, oziroma da je od tedaj plačal naročnino

Realna perspektiva
— ne »prevara«
gospodarstva

Materialne razmere temeljne izobrazne skupnosti Ljubljana so zelo resne. Tako je uvodoma dejal tovariš FLORIJANČIČ, in dodal, da terja takojšnje razgovore in usklajevanje stališč vseh tistih, ki lahko pomagajo. Gre za vrsto perečih vprašanj, na katera delavci s področja vzgoje in izobraževanja sami ne morejo odgovoriti. Po dosedanjih predlogih naj bi TIS Ljubljana razpolagala s 9,3 % več sredstev kot lani, to pa je več le za dejavnosti v novih šolskih in varstvenih zgradbah in za nove oddelke. Ob tolikšnih sredstvih se lahko sredstva za materialne izdatke povečajo le za 4,5 % in osebni dohodki ohranijo na ravni 95 % vrednosti iz samoupravnih sporazumov. Zmanjka pa denarja za povečanje prispevka za stanovanja in za izplačila osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu iz leta 1971 v drugem polletju. Skupno zmanjka 17 milijonov din, kar naj bi zagotovili iz sredstev, ki se bodo zbrala iz stabilizacijskega davka in odstopljenega dodatnega republiškega davka na avtomobile. Tovariš Florijančič je tudi opozoril, da je skupščina občine Bežigrad odtegnila dodatno subvencijo TIS Ljubljana v znesku treh milijonov din in s tem obšla dogovor predstavnikov občinskih skupščin in mestnega sveta.

Medtem ko je v javni razpravi osnutek programa Kulturne skupnosti Ljubljana in osnutek kriterijev za njegovo izvajanje, je dejal DUŠAN VOGLAR, ugotavlja kulturna skupnost težek finančni položaj. Doselej se jim ni posrečilo premestiti zaostankov iz minulih let in osebni dohodki v kulturnih dejavnostih so lani dosegli komaj 92,5 % vrednosti iz samoupravnih sporazumov. Če bi hoteli doseči vsaj 95-odstotne osebne dohodke, je dejal, bi morali imeti za 28 % več sredstev kot lani. Če pa naj bi dosegli vsaj dovoljeno porabo v višini 112,5 %, potem bo to mogoče le, če bo Kulturna skupnost Ljubljana iz zbranih dodatnih davkov deležna vsaj 7 milijonov din.

ENOTNA POLITIČNA
PODPORA ZA PODPIS
Družbenega dogovora

Sindikati podpirajo osnutek družbenega dogovora, ki naj bi ga podpisale tudi vse občinske skupščine in se z njim zavezale, da bodo sredstva, zbrana iz dodatnih davkov, namenile za uresničitev programov temeljnih izobraznih skupnosti, kulturnih skupnosti in socialnih programov, je dejal BRANKO BOŽIČ.

Tudi SERGEJ VOŠNJAK se je zavzel za to, da bi se vsi trije forumi enotno zavzeli za splošnem zboru mesta Ljubljane za podpis tega družbenega dogovora. Dejal je, da se bo po republiških podatkih v Ljubljani zbralo iz teh dodatnih davščin 25 milijonov 300.000 din, čeprav v letošnjem koledarskem letu po ocenah davčnih uprav ne več kot 15 milijonov din zaradi različne dinamike plačevanja novih davščin na avtomobile. Tovariš VOŠNJAK je tudi podvomil, da bi po poti združevanja sredstev za investicije v srednje strokovno šolstvo in domove na osnovi samoupravnega sporazumevanja v letošnjem letu dosegli kaj več, v proračunu mesta pa je predvideno za to 2 milijona din. Tovariš FABJANČIČ je navzoče seznanil, da bo Izobraževalna skupnost SR Slovenije predlagala, naj bi letošnje

presežke planskih predvidevanj pri vseh izobraževalnih skupnostih dovolili porabiti za investicije, seveda šele v letu 1974.

ŠE VEDNO BIROKRATSKA
DISTRIBUCIJA
PRESEŽNE VREDNOSTI

Razmišljanje MITJE ROTOVNIKA o „Smernicah za izvajanje nalog na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti v Ljubljani leta 1973“ je bilo kritično, ocenjene so bile kot predlog še vedno birokratske distribucije presežne vrednosti, ustvarjene v Ljubljani. Toda ali vemo, kolikšna je v celoti ta presežna vrednost v našem mestu, koliko je kdo porabi in zakaj? Tudi IVA PROSENC je dejala, da so sindikati že opozorili na to, da sicer govorimo o ustavnih amandmajih, praksa predloženih dokumentov pa je ostala stara. Zavzela se je za to, da bi na področju družbenih dejavnosti v II. polletju omogočili 100 % realizacijo samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Med drugim pa je tudi dejala, da se sindikati zavzemajo za to, da bi izobraževalna in kulturna skupnost mesta preverjali dejavnost zavodov in da bi od zavodov zahtevali, da napravijo in izvedejo svoje sanacijske programe.

Ne smeli bi imeti iluzij, je dejal med drugim BENO ZUPANČIČ, da bodo delavci dobili večji vpliv na sfero izobraževanja, kulture, zdravstva, dokler nimajo vpliva na celotno delitev. Dokler pa govorimo le o tem, naj delavci dobe večji vpliv predvsem na teh treh področjih, se zdi, kot da so prav tu največji „zapravljivci“. In tako se vrtimo v začaranem krogu, ker te družbene dejavnosti tudi še niso uspele gospodarstva prepričati, da tudi one soustvarjajo družbena sredstva in jih uporabljajo racionalno.

Tudi IVAN LAPAJNE se je strinjal, da v Ljubljani manjka podatkov, ki bi omogočali konfrontacijo o celoviti potrošnji. Cilji so v „smernicah“ sicer jasno zastavljeni, praksa pa je obremenjena s starim. Morali bi razvijati nove mehanizme družbenega in samoupravnega dogovarjanja. Predloženi osnutek družbenega dogovora v SR Sloveniji, ki med drugim tudi občinske skupščine zavezuje za namensko uporabo sredstev iz dodatnih davščin, naj bi podprli, saj pomeni vsaj skromen začetek neke nove prakse.

OBČINSKA SKUPŠČINA
BEŽIGRAD NAJ JAVNO
POVE SVOJE RAZLOGE

FRANC SLADIČ je med drugim dejal, da dvomi, da bi že tokrat v splošnem zboru mesta lahko prišlo do celovite konfrontacije o porabi presežne vrednosti. Predlagal pa je tudi, da posredujejo občinski konferenci SZDL Bežigrad svojo zahtevo, da občinska skupščina pred javnostjo razgne razloge, zakaj se je odločila odtegniti dogovorjeno dodatno subvencijo.

S. G.

KUPON DE — Pravna
posvetovalnica

M. LIPUŽIČ

ZMAJ

tovarna baterij in baterijskih naprav · ljubljana

DOG ZA VAŠO
VARNOST
DETEKTOR PLINA

Dvakrat da, kdor hitro da!

Zavoljo dosedanje politike cen in kreditiranja so tudi »perspektivni« rudniki močno zaostali v razvoju tehnologije in rudnih raziskav ● Pestra paleta problemov, ki jih sami ne morejo in ne bodo mogli rešiti ● Kaj predlagajo v sindikatu delavcev industrije in rudarstva, da bi rudarski poklic spet postal privlačen in upoštevan ter da bi rudarstvo dajalo družbi tisto, kar bi objektivno lahko dajalo, če bi le bilo enakopravno obravnavano

NA KAJ VSE POZABLJAMO?

Seje v republiškem odboru so se udeležili tudi predstavniki delavskih svetov in osnovnih sindikalnih organizacij ter direktorji perspektivnih rudnikov. Iz njihovih razprav je izzvenelo precejšnje nezadovoljstvo nad tem, da družbeni dejavniki, ki lahko vplivajo na izboljšanje gospodarskega stanja rudnikov, bolj ali manj neprizadeto spremljajo napore samoupravnih in vodstvenih organov, namesto da bi tudi kaj konkretnega storili na področjih, kjer to je v njihovi moči. Za rudnike so v zvezi s tem zlasti pomembni vsi tisti ukrepi, s katerimi bi pospešili njihov razvoj in nadomestili zamujeno.

Paleta nerešenih in »pozabljenih« zadev je pestra. Rudniki predvsem terjajo zanesljiv in stalen sistem virov za financiranje razvojnih programov. Pogoj financiranja bi seveda morali biti sprejemljivi za rudnike, kar pomeni, da pridejo v poštev predvsem dolgoročni krediti z nizko obrestno mero. Če so perspektivni rudniki temeljnega pomena za razvoj slovenskega gospodarstva, to med drugim nedvomno pomeni, da njihov razvoj povezujemo z naraščanjem potreb po toplotni in električni energiji. Danes zbiramo samo sredstva za razvoj elektroenergetskih objektov, po mnenju rudnikov pa bi morali ustvariti čvrst sistem zbiranja sredstev za razvoj celotne energetike, torej tudi rudnikov. S tem bi k njihovu razvoju prispevali tudi vsi tisti, katerih obstoj temelji na rednem in normalnem obratovanju rudnikov.

Predstavniki sindikata so se strinjali s temi predlogi predstavnikov rudnikov, prav tako pa tudi z njihovim stališčem o oblikovanju bodočega sistema cen rudniških proizvodov. Le-ta naj bi rudnikom pri normalnem izkoriščanju zmogljivosti omogočal doseganje takega dohodka, ki bo zagotavljal ustrezne osebne dohodke in potrebno akumulacijo za razširjeno reprodukcijo. Razen tega mora sistem oblikovanja cen vsebovati tudi način njihovega prilagajanja splošnemu gibanju domačih in tujih cen.

ZAČETI TAKOJ!

Napori pri nadaljnjem razvoju perspektivnih in tudi pri usmerjanju ne-perspektivnih rudnikov so pogosto razvrednoteni ali premalo uspešni samo zaradi tega, ker ni mogoče govoriti o dovolj organizirani povezavnosti med ukrepi in dejanji pristojnih dejavnikov. Prav zato je tudi sindikat podprl ustanovitev interesne skupnosti elektrogospodarstva Slovenije, kar naj bi vplivalo na trajnejšo ureditev ekonomskih

odnosov med elektrogospodarstvom in premogovniki. Obenem pa se je sindikat industrije in rudarstva zavzel tudi za to, naj bi se pospešeno lotili prizadevanj za ustanovitev samoupravne interesne skupnosti za energetiko, s čimer bi dejansko in na samoupravni osnovi usklajevali ukrepe, dejanja in interese vseh zainteresiranih družbenih in drugih dejavnikov. Republiški odbor Sindikata delavcev v industriji in rudarstvu Slovenije je tudi pripravljen politično in organizacijsko sodelovati pri ustanavljanju te skupnosti.

Če je ustanovitev take skupnosti očitno potrebna, to ne pomeni, da je treba razreševanje sedanjih problemov rudnikov puščati vničar vse dotlej, dokler skupnost ne bi tudi dejansko začela. Nasprotno: v sindikatu delavcev v industriji in rudarstvu so se zavzeli tudi za takojšnje ukrepe, s katerimi bi vsaj omilili položaj rudnikov. Tako naj bi ukinili davek na osebne dohodke iz nadurnega dela, če gre za tako nadurno delo, kakršnega je zadnje čase precej in s katerim rudarji pravzaprav blažijo pomanjkanje premoga in s tem posredno tudi električne energije. Ker gre v takih primerih dejansko za višjo silo, naj bi te osebne dohodke rudarjem v celoti vračunali v pokojninsko osnovo. Nadalje naj bi pri obdavčevanju dohodka TOZD za rudarstvo izjemoma upoštevali zaradi težkih delovnih razmer – za 20 % višjo neobdavčeno osnovo, kot pa sicer velja za pogojno nekvificiranega delavca v drugih dejavnostih. Ker rudniki zavoljo pomanjkanja delavcev povečujejo sredstva za stanovanjsko gradnjo, naj bi jim bila pri ugotavljanju davčne osnove izjemoma upoštevana kot odbitna postavka tista sredstva, ki so jih dejansko namenili za stanovanjsko gradnjo, pa čeprav so s tem presegli neobdavčeno 6 % stopnjo.

Razen vsega tega se rudarji zavzemajo, sindikat pa njihov predlog podpira, za diferencirano povečanje cen do tiste višine, ki bi zagotovila tolikšno akumulativnost rudnikov, da bi le-ti lahko uskladili osebne dohodke z gospodarstvom, obenem pa postali sposobni najemati tudi bančne kredite za sicer nujno potrebno lastno modernizacijo.

Z uresničevanjem teh in še nekaterih drugih stališč in predlogov bi v praksi dosegli normalne pogoje gospodarjenja v rudarstvu, s tem pa tudi stalnost zaposlitve in perspektivo rudarjev, dosegli bi, da bi rudarski poklic spet postal privlačen in upoštevan. Dokler ne bo, najbrž ne kaže upati, da bo rudarstvo družbi dajalo tisto, kar je objektivno sposobno dajati, če bi bilo enakopravno obravnavano.

-mG

Kaj je spremenila kolektivna pogodba

Informacija o položaju delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih, po uveljavitvi kolektivne pogodbe

Dne 4. marca 1972 je stopila v veljavo kolektivna pogodba o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci na področju obrti in gostinstva v SR Sloveniji, sklenjena med republiškim odborom Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije in Gospodarsko zbornico SR Slovenije.

Leto 1972 pomeni torej na področju delovnih razmerij v zasebnem sektorju našega gospodarstva leto intenzivnega delovanja vseh pristojnih dejavnikov za uresničitev kolektivne pogodbe, ki zajema kakih 81 % vseh v zasebnem sektorju zaposlenih delavcev v Sloveniji.

Zainteresiran za vprašanje, kako je potekala akcija sklepanja novih delovnih pogodb pri kolektivni pogodbi in kako se v individualnih delovnih pogodbah v praksi uresničujejo ustavo in zakonom določene ter s kolektivno pogodbo dogovorjene pravice in dolžnosti oziroma kakšen je položaj delavcev v zasebnem sektorju po uveljavitvi kolektivne pogodbe, je republiški odbor Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije na podlagi posebnih ankete in poročil občinskih in medobčinskih organov sindikata obdelal območje 49 občin približno 92 % vseh v zasebnem sektorju obrti in gostinstva zaposlenih delavcev. Glede na stanje, kakršno je bilo ob začetku oktobra 1972. leta, je ugotovil:

(NADALJEVANJE IN KONEC)

Pri razreševanju vprašanja namenskih sredstev za gradnjo stanovanj za delavce iz zasebnega sektorja in oblikovanju stanovanjske politike je treba upoštevati, da so bili ti delavci vse doslej prikrajšani pri dodeljevanju to-namenskih kreditov ter se zato zavzemati za uveljavitev določenih bonitet po načelu solidarnosti.

V OOS delavcev pri zasebnikih naj bi čimprej pričele z delom komisije za reševanje stanovanjskih vprašanj in čimprej preučile potrebe po stanovanjih na tem področju.

Pri razreševanju vprašanja namenskih sredstev za dopolnilno izobraževanje je treba proučiti med drugim tudi možnosti morebitnega formiranja in koriščenja teh sredstev v okviru občinskih skladov za štipendije in izobraževanje ali v okviru delavskih univerz.

Zagotoviti je treba, da bodo občine vrnile v tona-menske sklade vsa sredstva, ki so jih nekateri obrtniki že vplačali in so jih občine neupravičeno zadržale.

Proučiti je treba možnosti sankcioniranja vseh tistih obveznosti delodajalcev iz delovnih razmerij, ki doslej v sankcijah še niso zajete.

1 Pododbor RO priporoča, da GZ SRS – služba storitvenih dejavnosti posreduje ugotovitve informacije vsem svojim pristojnim organom ter s pomočjo le-teh vsem delodajalcem, da bi tako s svoje strani čimbolj pripomogla k razvijanju pozitivnih odnosov in odpravljanju pomanjkljivosti na tem področju, predvsem pa da ukrene vse potrebno, da vsi delodajalci takoj sklenejo s svojimi delavci delovne pogodbe – kjer to še ni storjeno.

2 V informaciji je nakazano, v razpravi pododbora RO pa je bilo še posebej poudarjeno, da nekateri občinski upravni organi za delo ne posvečajo dovolj pozornosti urejanju delovnih razmerij na tem področju ali pa so se naloge lotili le administrativno, brez potrebnega političnega posluha.

To velja tudi za nekatere občinske inšpekcije dela, ki odgovarjajo za nadzor nad delovnimi razmerji v zasebnem sektorju. Dogaja se tudi, da občinske uprave za delo neupravičeno dolgo zadržujejo (bodisi pred bodisi po registraciji) delovne pogodbe, ki so jih dolžne registrirati, tako da pogodbeni stranki – delavec in delodajalec – po več mesecev ne dobijo v roke svoje delovne pogodbe. Ni malo tudi primerov, da občinske uprave za delo in inšpekcije dela dopuščajo večje število delavcev pri posameznih delodajalcih, kot to dovoljuje zakon.

Pododbor RO za zasebni sektor storitev sodi, da bi moral republiški sekretariat za delo opozoriti vse pristojne občinske organe na ugotovljene nepravilnosti oziroma nedoslednosti.

Republiškem sekretariatu za delo velja priporočilo, da pojasnila, ki jih daje posameznim občinskim službam na njihova vprašanja v zvezi z delovnimi razmerji v zasebnem sektorju, posreduje v vednost vsem pristojnim službam v vseh občinah; te prakse se že poslužujeta tudi oba partnerja kolektivne pogodbe.

Pododbor RO priporoča, da se takoj po uveljavitvi dopolnitev oziroma sprememb kolektivne pogodbe, ki jih morata podpisnika sprejeti po določenih 64. člena te pogodbe, ponovna organizira poseben seminar oziroma razgovor z delavci občinskih uprav za delo in inšpekcij dela, na katerem bi jim na primeren način posredovali te spremembe ter ugotovitve iz dosedanje prakse.

Pododbor RO za zasebni sektor storitev poudarja, da je odgovornost občinskih uprav za delo na področju delovnih razmerij v zasebnem sektorju enaka odgovornosti občinskih davčnih organov na področju obdavčevanja presežkov dela v zasebnem sektorju, to je, d so tako prvi kot drugi enako odgovorni za zakonitost na tem področju.

3 Glede na to, da tako delavci kot delodajalci ob odpovedih delovnih razmerij še ne upoštevajo pismenih odpovedi niti odpovednih rokov, kakor tudi da o tem delodajalci ne obveščajo niti pristojnega občinskega upravnega organa za delo niti pristojnega organa sindikata, sodi pododbor RO, naj pristojne službe socialnega zavarovanja (ki jih delodajalci edine o tem obveščajo) ne bi upoštevale objave delovnega razmerja, če na obrazcu ni potrjeno, da so o tem obveščeni tudi pristojni organi občine in sindikata.

Pristojni organi občine, sindikata in gospodarske zbornice pa naj bi se zavzeli, da se spoštujejo določila 58., 59., 61. in 62. člena kolektivne pogodbe in da se tudi na

ta način čimbolj omeji fluktuacija delavcev na tem področju.

4 Pododbor za zasebni sektor storitev ugotavlja, da so cene obrtnih storitev neupravičeno zamrznjene in to na zvezni ravni. S tem je onemogočena ustrezna stimulacija dela prav v tistih strokah storitvenih obrti, kjer je v največji meri udeleženo živo delo.

To vprašanje je toliko bolj pereče, ker občinske skupščine tudi sicer ne zagotavljajo ustreznega beneficiranja pogojev za deficitarne stroke obrti in ne zagotavljajo za dostnega poslovnega prostora za storitveno obrt v urbanih in mestnih načrtih, kar vse ima za posledico vedno večje pomanjkanje določenih storitev (popravljanje čevljev, servisi idr.).

5 Pododbor ima za nujno, da ob uveljavitvi drugih ukrepov, ki so predlagani v informaciji in ki naj zagotovijo red na področju učnih razmerij, predvsem z družbenimi dogovori in če je le mogoče z družbenim dogovorom na ravni republike uredimo ves kompleks vprašanj o učencih v gospodarstvu. K pripravi teh dogovorov naj bi pristopili takoj. Pobudo za to dogovarjanje predstavlja primer družbenega dogovora med ZMS ObSS in poslovnimi združenji v občini Celje; RO sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije naj bi torej razvil to pobudo tudi na ravni republike in drugih občin.

Posebej pa naj bi RO Sindikata in GZ uredila z vodstvom za šolstvo SRS vprašanje podaljševanja učne dobe ter preučila možnosti, da učenci v gospodarstvu polagajo zaključne izpite tudi pred iztekom učne pogodbe, če so sposobni.

Potrebno bi tudi bilo, da Gospodarska zbornica SR opozori delodajalce, da ne nalagajo učencem opravil, ki ne sodijo v stroko (delo na polju ipd.), kar se še dogaja.

6 Pododbor RO sodi, da je treba pred uveljavitvijo novega zakona o delovnih razmerjih delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih (po ustavnem zakonu za izvedbo ustavnih amandmajev XXV do LII – do 31. 12. 1973. leta) dobro proučiti ustrezne spremembe zakonskih določil.

Pododbor smatra, da se morata na področju kolektivnega dogovarjanja glede delovnih razmerij delavcev v kmetijskih gospodarstvih in v »drugih dejavnostih« ob angažirati RO sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji Slovenije ter RO sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije.

7 Pododbor RO ugotavlja, da je večina odborov tega sindikata oziroma ObSS z veliko mero pripravilnosti začela urejati probleme delavcev v zasebnem sektorju, in sicer tako glede urejanja njihovih delovnih razmerij kot glede njihove organiziranosti v sindikatu. So pa nekatere občine, kjer je bilo na tem področju premalo storjenega.

Za pomoč v takih primerih so osebno zadolženi člani tega pododbora RO, tako da bi bile OOS delavcev pri zasebnikih v vseh občinah, kjer je to le mogoče, ustanovljene do spomladi 1973. leta.

Seminar za vse člane izvršnih odborov OOS delavcev pri zasebnikih (ne le za predsednike in tajnike) naj se organizira še v prvem polletju 1973. leta.

Dogaja se tudi, da nekateri ObSS ne posvečajo dovolj pozornosti vsem tem vprašanjem. Potrebno bi bilo opozoriti RS Zveze sindikatov Slovenije na take primere, ki jih celo objaviti v časopisu DE.

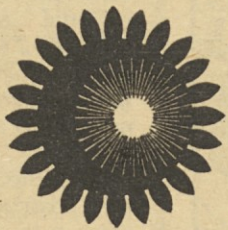
8 Pododbor RO ugotavlja, da predstavlja delo sindikata na področju zasebnega dela veliko obremenitev vseh pristojnih občinskih in medobčinskih sindikalnih organov, posebno še tam, kjer je njihovo območje glede na število delavcev pri zasebnikih ali glede na razsežnost območja zelo veliko. Zato bi bilo potrebno ustrezno okrepiti to službo pri občinskih ali medobčinskih odborih tega sindikata oziroma pri ObSS ter zagotoviti njeno financiranje.

Postavlja se kot aktualno tudi vprašanje ustreznega financiranja delovanja OOS delavcev pri zasebnikih in tudi vprašanje ustreznega financiranja občinskih in medobčinskih odborov tega sindikata v okviru ObSS nasplo O vsem tem naj bi razpravljala republiški odbor tega sindikata.

9 Informacijo in te beležke je treba posredovati vsem OOS delavcev pri zasebnikih ter vsem občinskim in medobčinskim odborom tega sindikata in ObSS s priporočilom, da o gradivu razpravljajo na prvem sestanku z delavci iz zasebnega sektorja ter na ustreznih ukrepih.

ANICA SOTLAR

Funkcionalno združevanje v zdravstvu ali za boljše varstvo

konferenca za
rehabilitacijo
invalidov
slovenije

Konferenca za rehabilitacijo invalidov Slovenije skupaj z Zvezo združenj borcev NOV Slovenije, Društvom za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam Slovenije, Društvom za mišična in živčno-mišična obolenja Slovenije, Rdečim križem Slovenije, Zvezo civilnih žrtev vojne Slovenije, Zvezo društev telesnih invalidov Slovenije, Zvezo gluhih in naglušnih Slovenije, Zvezo slepih Slovenije in Zvezo za šport in rekreacijo invalidov Slovenije ob predhodnem dogovoru z Republiško konferenco Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in Zvezo sindikatov Slovenije

razglaš

da se bo v letu 1973 svetovni dan invalidov praznoval v Sloveniji prvo pomladansko nedeljo, to je

DNE 25. MARCA 1973.

Letošnje mednarodno geslo svetovnega dneva invalidov je:

HUMANO OKOLJE – VEČ ČLOVEČNOSTI!

Novi pokojninski in invalidski sistem

V nadaljevanjih bomo objavili novosti, ki jih prinašajo novi predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki bodo zadevale zlasti delavce-zavarovance. Rubriko smo pripravili s sodelovanjem JANEZA ERJAVCA, pomočnika direktorja službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS. V njej bodo sodelovali še strokovnjaki, ki delajo v tej službi. Tako bodo naši bralci seznanjeni z bistvenimi novostmi, kako, kdaj uveljaviti svoje pravice, kolikšne bodo le-te itd.

Če se bo sčasoma pokazala potreba po posvetovalnici s tega področja, jo bomo tako, kot imamo sedaj pravno, odprli. Tudi na ta vprašanja bi odgovarjali strokovnjaki službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Za izračun pokojninske osnove se štejejo osebni dohodki, ki jih je zavarovanec dobil za svoje delovne uspehe z delom v polnem delovnem času na svojem delovnem mestu, in sicer za svoje tekoče in minulo delo po osnovah in merilih, ki jih organizacija določi v splošnem aktu o delitvi osebnih dohodkov delavcev. Za to, kateri dohodki se štejejo za osebne dohodke, je pristojen splošni akt organizacije o delitvi osebnih dohodkov. Vendar so pri tem nekatere pomembne omejitve. Za pokojninsko osnovo se štejejo samo tisti osebni dohodki, ki jih je delavec dosegel z delom v polnem delovnem času, torej v rednem delovnem času. To je osnovno načelo. Vendar se na določen način šteje za izračun pokojninske osnove tudi osebni dohodek, ki ga je delavec dobil za svoje delo v času, ko je bil po zakonu dolžan delati dalj kot poln delovni čas. Prav tako pa tudi osebni dohodek za delo z nepolnim delovnim časom.

Kateri delovni čas se šteje za poln delovni čas, določa temeljni zakon o delovnih razmerjih. Delavec ima po 37. členu omenjenega zakona pravico do delovnega časa 42 ur v tednu, če ni s posebnim predpisom določeno še krajši delovni čas. Delavca nihče ne sme siliti, da bi delal dalj časa – razen v primerih, ki so določeni v 44. in 46. členu, in sicer če zadane delovno organizacijo nesreča ali se takšna nesreča neposredno pričakuje, vendar samo toliko, da se rešijo človeške življenja ali obvarujejo materialna sredstva. Razen tega je delavec dolžan delati dalj kot poln delovni čas, kadar je nujno, da se začeto delo nadaljuje, ker bi prekinitev povzročila precejšnjo materialno škodo ali sprava v nevarnost življenje in zdravje občanov, ali da se prepreči kvarjenje surovin ali materiala ali odvrne okvara na delovnih sredstvih. Delo, daljše od polnega delovnega časa, sme organizacija vpeljati samo v skladu s svojim statutom, ki pa mora biti v skladu z zakonom. Za delo, daljše od polnega delovnega časa, se v določenih primerih oziroma okoliščinah šteje tudi delovni čas, ki je sestavljen iz časa dejanskega dela in časa obvezne navzočnosti delavca na delovnem mestu, če terja od delavca določeno delovno aktivnost. Tudi takšna delovna mesta in trajanje obvezne navzočnosti morajo biti določena v statutu ali drugem splošnem aktu organizacije, prav tako pa tudi merila, po katerih se delovna aktivnost delavca med obvezno navzoč-

nostjo preračunava na ure dejanskega dela za odmerjanje delavčevih pravic iz delovnega časa. Ne more se torej – praviloma – ves čas obvezne navzočnosti šteti za podaljšan delovni čas, ampak mora biti štetje takšne obvezne navzočnosti za delo, daljše od polnega delovnega časa, odvisno od dejanske delovne aktivnosti med obvezno navzočnostjo.

Samo kadar bo delo, ki je daljše od polnega delovnega časa, delavcu odredeno v skladu z omenjenimi zakonskimi določbami, bo mogoče osebni dohodek, dosežen v podaljšanem delovnem času, všteti v pokojninsko osnovo. Osebni dohodek, ki ga delavec doseže v tako imenovanem „nadurnem“ delu, ko je tako delo potrebno, da se doseže proizvodni program, odpravijo zaostanki in podobno, se torej ne more všteti v pokojninsko osnovo.

Osebni dohodek, ki ga je delavec dobil za delo, ko je bil po zakonu dolžan delati dalj kot poln delovni čas, in za delo z nepolnim delovnim časom se za všteti v pokojninsko osnovo preračuna na poln delovni čas. To pa se opravi tako, da se skupni znesek osebnega dohodka, ki ga je delavec prejel v enem letu zavarovanja, deli s številom ur, ki jih je delavec prebil na delu s polnim, daljšim od polnega ali krajšim od polnega delovnega časa, tako dobljeni znesek pa se pomnoži s številom ur polnega delovnega časa v teku leta zavarovanja v zadevni organizaciji. Na enak način se na poln delovni čas preračuna osebni dohodek delavcu, ki je zaposlen v več organizacijah in je skupaj delal več kot poln delovni čas.

Posebej je določeno, kako se izračuna osebni dohodek za izračun pokojninske osnove, kadar se delavčev osebni dohodek ugotavlja skupaj s potnimi in drugimi stroški; tu so mišljene zlasti provizije trgovskih potnikov, zavarovalnih agentov in podobnih delavcev. Pri takšnih skupnih osebnih dohodkih se najprej odbijejo potni in drugi stroški, tako „očisti“ osebni dohodek je podlaga za izračun pokojninske osnove, če ne presega zneska, ki je s pravilnikom o delitvi osebnih dohodkov določen kot najvišji osebni dohodek v organizacijski enoti, v kateri tak delavec dela. Če presega znesek najvišjega osebnega dohodka v organizacijski enoti, se všteje v pokojninsko osnovo ta najvišji osebni dohodek.

Kateri osebni dohodki se v nobenem primeru ne

žijo vseh zdravstvenih storitev, z izjemo nekaterih zahtevnejših, ki jih opravljajo le klinične bolnišnice v Ljubljani. O problematiki funkcionalnega združevanja zdravstvenih dejavnosti je večkrat razpravljali tudi regionalni strokovni svet Maribor. Da bi lahko še bolj povezali posamezne zdravstvene ustanove in njihove delovne enote, je ta organ predlagal zdravstvenim delovnim organizacijam, naj se med seboj povežejo ter ustanovijo strokovne kolegije za posamezna področja zdravstvenega varstva. Tako so na primer predlagali ustanovitev strokovnega kolegija za varstvo žena, otrok in ljudi pri delu, za laboratorijsko in rentgenološko dejavnost in podobno. Ti kolegiji naj bi predvsem skrbeli za racionalnejšo poslovanje, enotno doktrino in izboljšanje strokovnega dela. Razen tega bi lahko skupno reševali kadrovska vprašanja za posamezna področja zdravstvenega varstva ter skrbeli za nabavo potrebne opreme. Pomembna naloga teh strokovnih kolegijev pa bi bila tudi reševanje vseh vprašanj z njihovega področja dela, saj bi tako precej pripomogli k izboljšanju zdravstvenega varstva občanov. Doktor Koren nam je v razgovoru povedal, da že sedaj ugotavljajo dobro sodelovanje med posameznimi zdravstvenimi ustanovami. Pojavijo pa se tudi objektivne težave, ki bi jih bilo treba odpraviti, s čimer bi precej prispevali k boljšemu zdravstvenemu varstvu. Tako bi lahko na primer uredili boljše sodelovanje med posameznimi dispanzerji zdravstvenega doma in njegovo specialistično službo ter ustreznimi oddelki mariborske bolnišnice. Večje sodelovanje bi bilo potrebno tudi med obema osrednjima laboratorijama v Mariboru. Tudi pri reševanju prevozi, ki jih opravlja zdravstveni dom, bi bilo zaradi izboljšanja strokovnosti in uspešnosti te službe nujno tesnejše sodelovanje z odse-

kom za poškodbe pri kirurškem oddelku bolnišnice, saj so prevozi poškodovancev vedno bolj pogosti in tudi strokovno zelo zahtevni. Med pomembnejšimi nalogami je tudi sistemska ureditev sodelovanja med zdravstvenimi delavci v bolnišnicah in zdravstvenih domovih. Tu gre predvsem za skupne oblike strokovnega izpolnjevanja kot so na primer skupna predavanja, simpoziji in strokovni sestanki. Pri tem seveda ne bi smeli zanemariti strokovnega izpolnjevanja, ki je nujno zaradi posebnih pogojev dela v lastnih ustanovah. Nujno pa bi bilo treba sistemsko urediti obvezno strokovno izpolnjevanje zdravnikov splošne prakse v bolnišnici.

Možnosti za sodelovanje in racionalno delitev dela obstajajo skoraj na vseh področjih zdravstva in pri vseh zdravstvenih ustanovah na našem območju. O tem so med drugim že razpravljali v ptujski bolnišnici in v tamkajšnjem zdravstvenem domu. Obravnavali so jih tudi zdravstveni delavci v lekarniški službi in drugod. Ob teh razpravah o sodelovanju pa je doktor Koren menil, da glede na sedanjo zakonodajo določeno organizacijo zdravstvene službe ni nobenih potreb za kakršnekoli fizične integracije. Obstaja pa možnost ustanavljanja medicinskih centrov, to je združenj zdravstvenih delovnih organizacij, ki opravljajo različne dejavnosti, če to opravičujeta smotnost in večja učinkovitost zdravstvenega varstva. Prav bi bilo, da bi regionalni strokovni zdravstveni svet to možnost preučil, seveda pa lahko pride do take združitve samo, če se za njo izrečejo zainteresirane delovne organizacije. Glede na vse te številne možnosti sodelovanja bo brez dvoma ena glavnih nalog regionalnega strokovnega zdravstvenega sveta in zdravstvenih delovnih organizacij, da čimprej proučijo stanje ter sprejmejo ukrepe za uvedbo stro-

kovno ustreznega, uspešnega in racionalnega zdravstvenega varstva. Brez dvoma bo to najpomembnejši prispevek zdravstvene dejavnosti na mariborskem območju k nujno potrebnim stabilizacijskim ukrepom. D. P.

MODERNIZACIJA
TRBOVELJSKE BOLNIŠNICE

Za ublažitev prostorske stiske

Osrednjo zdravstveno ustanovo so pred 50. leti zgradili zasavski rudarji za svoje in za potrebe družinskih članov. Tudi po vojni so jo obnavljali večinoma s prispevki delovnih kolektivov, lani pa so republiški zdravstveni organi soglašali z nadaljnjo modernizacijo bolnišnice, s tem da ji pridajo desni prizidek

Za preureditev trboveljske bolnišnice bo treba odsteti okoli 12 milijonov din, ki jih bodo prispevali republiška skupnost za zdravstveno zavarovanje, deloma pa tudi kolektiv bolnišnice. Desni prizidek bi morali izročiti svojem namenu že jeseni prihodnje leto.

Nedvomno je sedanja modernizacija trboveljske bolnišnice velikega pomena za izboljšanje bolnišnične dejavnosti, čeprav seveda ostaja ta ustanova tudi v prihodnje povezana z osrednjo bolnišnično službo v Ljubljani. Sedanja prostorska stiska na nekaterih oddelkih je že onemogočala učinkovito zdravstveno nego, kar so seveda najbolj občutili zavarovanci pa tudi medicinsko osebje.

Seveda pa modernizacija sama po sebi še ne bo dovolj. Za trboveljsko bolnišnico bo velikega pomena tudi izpopolnitev vseh sistemiziranih zdravniških delovnih mest. Kot primanjkuje osnovni zdravstveni službi zdravnikov splošne prakse oziroma ambulantnih zdravnikov, primanjkuje bolnišnici specialistov za posamezne oddelke.

S temi problemi se ta osrednja zdravstvena ustanova ubada že lep čas, vendar ji vse doslej ni uspelo odpraviti tega aktualnega vprašanja. Še najbolj urejen in strokovno izpopolnjen je ginekološki oddelk, ki je znan tudi po tem, da je v zadnjih letih veliko storil za širšo zdravstveno varstvo na tem področju in del svoje dejavnosti prenesel tudi iz bolnišnice. —m—

S solidar- nostjo do pokojnine

Na republiškem sekretariatu za delo si med drugim prizadevajo urediti tudi položaj tistih ostarelih obrtnikov, ki po zakonu o pokojninskem zavarovanju ne morejo prejemati pokojnine in so zato odvisni od socialne pomoči. To vprašanje namreč v pogodbi o pokojninskem zavarovanju samostojnih obrtnikov, ki sta jo sklenili republiška gospodarska zbornica in republiška skupnost pokojninskega zavarovanja v letu 1965, ni urejeno. Predlog, naj se to uredi z novim republiškim zakonom o pokojninskem zavarovanju, tudi ni bil sprejet. Sredstva sklada za vzajemno pomoč obrtnikov, ki sedaj svojim članom, bivšim obrtnikom, izplačujejo minimalno socialno pomoč, pa se vse bolj zmanjšujejo, samo ljubljanski sklad je aktiven.

Edino možno pot za rešitev tega vprašanja je treba iskati v okviru solidarnosti vseh obrtnikov zavarovancev, in sicer na podlagi samopopravnega sporazuma oziroma družbenega dogovora, h kateremu bi morali pritegniti tudi skupščine občin, na katerih breme bi sicer prišlo ti socialno ogroženi stari obrtniki. Republiška gospodarska zbornica je organizacija, ki obvezno združuje vse samostojne obrtnike, zato naj bi bila tudi pobudnik te akcije.

Dohodki za pokoj- ninsko osnovo

vštevajo v pokojninsko osnovo? Takšni osebni dohodki oziroma prejemki so: razni potni stroški, prejemki v naravi, če ni s posebnimi predpisi izrecno določeno, da je prejemek v naravi sestavni del osebnega dohodka; prejemki, ki ne izvirajo neposredno iz delovnega uspeha, kot npr.: nagrade za redno prihajanje na delo ipd.; posamezne nagrade za dela izven delavčevega rednega dela kot za dopolnilno delo ipd.; zneski, ki jih je delavec prejel mimo osnov in meril, določenih v splošnem aktu organizacije. V pokojninsko osnovo se tudi ne šteje znesek, ki bi ga delavec dobil prav zaradi upokojitve ali priprave na upokojitev – mimo splošnih osnov in meril v splošnem aktu organizacije. Če bi splošni akt organizacije določal posebne nagrade ali „dodatke“, ki imajo očitno namen, dati tistim, ki so pred upokojitvijo, več, kot ostalim delavcem po splošnih osnovah in merilih, bi se takšni ne mogli všteti v pokojninsko osnovo.

Delavcem, ki so jih naše organizacije poslane na delo v tujino (detaširani delavci), se upošteva za pokojninsko osnovo njihov celotni osebni dohodek, ki so ga prejeli v domači ali tuji valuti, določen pa je za te delavce najmanjši znesek, za katerega morajo biti zavarovani glede na kvalifikacijsko skupino njihovega dela. Sicer pa se za te delavce uporabljajo splošna načela o vštevanju osebnih dohodkov v pokojninsko osnovo.

Seveda pa znesek osebnega dohodka, ki se všteta v pokojninsko osnovo, ne sme presegati najvišjega zneska osebnega dohodka, ki je za skupino del, na katerih je delavec delal, določen kot najvišji osebni dohodek, ki ga je mogoče še šteti v pokojninsko osnovo. Če presega ta znesek, se za pokojninsko osnovo upošteva samo znesek najvišjega osebnega dohodka v ustrezni skupini.

Za zavarovance, ki ne prejemajo osebnega dohodka, se pokojninska osnova, če ni za posamezne vrste zavarovancev izrecno drugače določeno, izračuna po zavarovalni osnovi, za katero so bili zavarovani in po kateri so plačevali prispevek.

J. E.

PRIHODNJIČ:
INVALIDSKA POKOJNINA

VEČ STIKOV

Na razširjeni seji medobčin-skega sveta ZK za severno Primorsko so poudarili, da so stiki med obmejnimi območji pomemben element političnih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. Gospodarsko sodelovanje ob meji z Italijo je posebno pomembno tudi zato, ker je to edina jugoslovanska meja, ki se v celoti razteza proti evropski gospodarski skupnosti. Po mnenju sveta ZKS je treba proučiti, ali sedanja organizacija obmejnega gospodarskega sodelovanja, meddržavna telesa in veljavni pravni predpisi ustrezajo naraščajočim potrebam. Republiška gospodarska zbornica naj bi z zainteresiranimi občinami in gospodarskimi organizacijami ustanovila delovno skupino, ki naj bi se ukvarjala z različnimi aspekti gospodarskega sodelovanja. Podobno

telo naj bi ustanovili tudi pri jugoslovansko-italijanskem komiteju. Zadnja leta pri nas ugotavljamo, da tržaški in goriški sporazum nista spremljala hitrega razvoja italijansko-jugoslovanskih gospodarskih odnosov in ga usmerjala v dolgoročno sodelovanje, zato bi ju bilo treba posodobiti, videmski sporazum pa tudi razširiti. Na seji so opozorili na možnost konkretnega sodelovanja, od cestnih in železniških povezav do takšnih kompleksnih vprašanj, kjer so potrebne skupne rešitve, denimo pri Luki Koper, kaninskem turističnem centru, avtoportu Fernetiči itd. Posebna delovna skupina bo sestavila analizo sodelovanja obmejnega področja z Italijo, s celotno problematiko pa bodo seznanili tudi zvezne organe.

Iz revije francoskega sindikata CFDT ponatiskujemo tako imenovano „agišalo“ v obliki stripa. Komentar k vsebini ni potreben.

POMOČ VIETNAMU

Svet delovne skupnosti, izvršni odbor sindikalne organizacije in sekretariat osnovne organizacije ZK Skupščine SR Slovenije so razpravljali o razmerah v Vietnamu ter o akcijah in prizadevanjih celotne svetovne javnosti, da bi čimprej odstranili posledice vojne v tej deželi. Odločili so se, naj bi se vsi člani delovne skupnosti z enkratno denarno pomočjo pridružili tej humani akciji. Delavci z dohodkom do 1500 dinarjev naj bi prispevali, kolikor pač lahko, delavci z osebnimi dohodki do 3000 dinarjev 1 %, vsi z višjimi osebnimi dohodki pa 1,5 % mesečnega zaslužka. Akcija delavcev v Skupščini SR Slovenije je bila uspešna, saj so že nazkazali na račun koordinacijskega odbora za pomoč Vietnamu 6.153,00 dinarjev.

Najprej v vojsko, potem na tuje!

Na skupni seji odborov zbora narodov za narodno obrambo in družbenopolitičnega zbora zvezne skupščine so v razpravi o načrtu zakona o pogojih za zaposlovanje naših državljanov v tujini navedli podatke, da je od približno milijon delavcev, ki so trenutno na delu v tujini, polovico vojaških obveznikov, od katerih jih je več kot 80 % starih od 20 do 40 let. Poslanci so te razmere ocenili kot zaskrbljujoče; razpravljali so predvsem o vprašanju, kako zmanjšati odhajanje delavcev v tujino. Glede na to, da odhajajo tudi rezervni vojaški starešine in vojaški obvezniki, so sodili, da bi jim bila družba dolžna zagotoviti prednost pri zaposlovanju doma. Kot dopolnilo pa so v osnutek zakona vnesli določbo, da „organizacija za zaposlovanje ne more posredovati zaposlovanja v tujini državljanu, ki ni odslužil vojaškega roka ali kako drugače uredil vojaške obveznosti“.

Administrativni ukrepi - slaba rešitev

„Odliv možganov“ je v svetu zakonit pojav ● Važno je, da emigracija strokovnjakov dobi normalne razsežnosti

Ni nova ugotovitev, da postaja migracija delavcev vse bolj pomemben dejavnik, ki močno vpliva tako na države „izvoznice“ in države „uvoznice“ delavcev. Pogosto - tudi pri nas - se pri tem enostransko poudarja, kako koristi, ki jih ima dežela emigracije, češ da delavci, ki odhajajo nekvalificirani na delo

v razvite evropske države, tam pridobijo kvalifikacijo, pošiljajo devizne prihranke v domovino itd. Toda vse to še zdaleč ne dosega tega, kar bi pridobili z izvozom dobrin proizvedenih pri nas oziroma v državi migracije. Migracija torej prinaša zelo hitro neposredne koristi gospodarstvu dežel imigracije in v

zelo zelo daljnji perspektivi koristi državi, odkoder emigrirajo delavci. Praviloma se delovna sila preliva v smeri manj razviti - razviti. To je tudi naš primer.

Za našo državo je značilen velik odliv kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev v tujino. Iz Slovenije je v inozemstvu celo 1200 akademsko izobraženih ljudi. Naša država je na vodilnem mestu po številu kvalificiranih delavcev v inozemstvu. Grkov in Turkov je komaj 5 %, Špancev 7 %, Italijanov 9 %, naših kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev pa je 15 %. Res je, da naši ljudje, zaposleni v tujini, prinašajo devize, ki so nam še kako potrebne, vendar se zastavlja vprašanje, zakaj ni njihovo delo tudi doma toliko vredno kot na tujem? Zakaj moramo izvažati pridne roke namesto izdelkov pridnih rok?

Po zadnjem popisu sodeč, je razmerje v skupnem številu naše ekonomske emigracije 3:1 v korist nekvalificiranih (za SRS je to razmerje 1:1). Sam obseg ekonomske emigracije pa kaže na to, da promet „človeškega kapitala“ presega promet fizičnega kapitala (blaga) in najbolj zaskrbljujoče je to, da gre za sorazmerno veliko število strokovnjakov.

Razvite države se več let ubadajo s problemi „odliva možganov“, to je z vprašanjem „bega“ visoko izobraženih znanstvenih kadrov. Tudi za nas je značilen ta proces, toda bilo bi zelo neuporabno razmišljati samo o odhajanju strokovnjakov, saj vemo, da nas mora na današnji stopnji razvoja skrbeti odliv vseh kategorij delavcev, od kvalificiranih do znanstvenikov!

Znanje je in postaja največji kapital. Z odlivom strokovnjakov si ne smemo zastavljati samo vprašanja o vloženi družbeni sredstvih v šolanje posameznika, gre za mnogo več. Naši strokovnjaki na tujem s produktivnim delom objektivno prispevajo k večanju relativne razlike v razvitosti držav emigracije in držav imigracije. Če pa je ta odliv stihijski in torej poteka mimo vseh planskih načrtov, pa postane emigriranje cilj mnogih mladih, ki še študi-

rajo.

Večkrat v zadnjem času se prav v zvezi s tem zastavlja vprašanje - zelo aktualno je bilo v razpravi o osnutku zakona o zaposlovanju v tujini - ali naj bi na administrativni način zavrl odhajanje kvalificiranih kadrov - strokovnjakov na tuje. Bilo je celo govora o tem, da bi morali tisti, ki odhajajo v tujino, plačati oziroma povrniti stroške šolanja. Toda take razprave in tak način reševanja bi bil skrajno škodljiv, saj bi taki in podobni ukrepi prinesli več škode kot koristi. Ali bi s tem zares bistveno zavrl odliv strokovnjakov ob odprtih mejah? Ali bi se strokovni kadri, ki že delajo v tujini, zaradi tega odločili za čimprejšnji povratek? Bržčas ne, še več, upravičeno lahko sodimo, da bi se doba njihovega bivanja v tujini celo podaljšala. In ne nazadnje, ali moremo prav vso krivdo zvaliti na ljudi? Priznati si moramo, da pri nas še ni povsem urejeno planiranje izobraževanja in planiranje kadrov. Ali smo se potrudili povsod ustvariti mladim strokovnjakom možnosti in pogoje in ne nazadnje tudi medčloveške odnose, v katerih bi lahko uveljavili in povečevali svoje znanje. Rešitve je treba iskati predvsem v razreševanju teh vprašanj. Del strokovnjakov bo ob sodobnem mednarodnem gospodarskem in tehnološkem razvoju prav gotovo še migriral, toda to je povsem naraven in za znanost koristen pojav, seveda s pogojem, da načrtno obvladamo to prelivanje in ga z napredkom in z ustvarjanjem ugodnih pogojev doma omejimo v normalnih razsežnostih. Ob tem bi bilo silno pomembno pregledati celoten kompleks našega znanstveno-tehničnega sodelovanja s tujino in vnesti v sporazume o izmenjavi naših strokovnjakov (specializacije in stažiranje v tujini) več naših interesov ter stimulirati specializacijo tistih kadrov, ki bodo kasneje doma uporabili v tujini pridobljeno znanje. Ne pozabimo, da znanje privlači znanje in da za strokovnjake ni izključno materialna spodbuda (osebni dohodek) tisto, kar ga vleče „na boljše“ (tudi znotraj naše domovine). Tisto, kar pritega strokovnjaka privlači, in tisto, kar išče, so možnosti za nenehen in nemoten razvoj njegove ustvarjalnosti.

Sindikati in mediteransko vprašanje

Nekateri zahodnoevropski sindikati si prizadevajo skupaj z arabskimi izoblikovati enotno strategijo boja za skladnejši razvoj držav

Vprašanje Mediterana ponavadi obravnavamo le s stališča strateških pozicij velesil v tem delu Evrope, in to najpogosteje v povezavi z vprašanjem krize na Bliznjem Vzhodu. Vendar pa so razprave o strateških aspektih le del ali bolje rečeno posledica številnih ekonomskih in socialnih problemov na obeh straneh Mediterana (evropskem in afriško-azijskem), predvsem pa gre za velike razlike v razvitosti med centralnim delom Evrope in južnim mediteranskim območjem. Velja tudi opozoriti na to, da je arabski svet tisti, ki oskrbuje z nafto tako Združene države Amerike kot razvito evropsko gospodarstvo. Nafta kot eden najpomembnejših energetskih virov je tisto vprašanje, okoli katerega se vrtijo vse neokolonialistične ambicije, in ki se v povezavi z vojaškimi bazami v Mediteranu (Ciper, Malta, Gibraltar) spreminjajo v komponento stalne napetosti. Zlasti ameriška prisotnost v arabskem svetu je toliko bolj nevarna, kajti interes za nafto postaja vse večji, ker nafta polja v Venezueli ne zadoščajo več ameriškim potrebam.

Ob tem, ko flote velikih sil demonstrirajo svojo vojaško moč na gladinah Sredozemskega morja, se zaradi neprestane napetosti porajajo na socialnem in ekonomskem področju številni problemi, eden od njih pa je prav gotovo v tem, da so vlade arabskih držav prisiljene vlagati večino dohodka v oboroževanje, namesto da bi pristopile k ekonomskim in socialnim reformam. Buržoazija v teh državah zaradi take konfliktne situacije raje investira kapital v tistih območjih Evrope, kjer ni potencialnih vojni-

žarišč.

Kako gledajo na te probleme sindikati? Vsekakor sindikalno gibanje v Evropi ne more molče in nekritično sprejemati vsega, kar se dogaja v mediteranskem bazenu, kajti če bi razvoj šel še naprej v negativno smer, je povsem jasno, da bi delavci tako iz območij centralne Evrope utrpeli veliko škodo. Nekateri zahodnoevropski sindikati si zato prizadevajo skupaj s sindikati arabskih držav zgraditi koncept skupne strategije, katere osnovna zahteva naj bi bila v tem, da se izoblikuje mehanizem enotnega in skladnega razvoja in v tem smislu tudi delitev dela. (Toda posredi je vprašanje arabsko-izraelskega konflikta!) Nekateri zahodnoevropski sindikati, predvsem tisti, ki so socialno demokratsko usmerjeni, to potrebo utemeljujejo z naslednjim argumentom: če se želi Evropa razširiti in s tem pridobiti tudi več avtonomnosti (pojem avtonomnosti je treba razumeti kot kombinacijo prizadevanj za združevanje zahodnoevropskih držav v relativni neodvisnosti od ZDA), tega prav gotovo ne more storiti, ne da bi imela izoblikovano ekonomsko in socialno politiko v Mediteranu, kajti s pomočjo le-te bo možno dobiti oporo v širši ljudski množici. Seveda so to le ideje in predlogi znotraj zahodnoevropskega sindikalnega gibanja, žal pa doslej še niso bili jasno formulirani. V mednarodnem sindikalnem gibanju je še vedno zaznavno vzdušje blokovske razdelitve in se stvari ocenjujejo bolj po logiki razmerja med velikimi silami kot s stališča razrednih interesov.

Od problemov, ki so za sindikate najpomembnejši, lahko izluščimo problem migracije, saj vemo, da je prav mediteranski bazen rezervno delovne sile še iz časov pred drugo svetovno vojno. Na tem področju je prišlo doslej do samo ene zelo konkretne in zelo pomembne pobude in to lani, ko so se sindikati zahodne Evrope in sindikati dežel imigracije iz juga Evrope in Severne Afrike zbrali v Beogradu z namenom, da bi proučili probleme, ki jih odpira pojav migracije. To je bil prvi korak k izboljšanju položaja delavcev-migrantov, na nadaljnjih podobnih konferencah pa želijo

lami v razvoju.

Z angažiranjem na teh vprašanjih bo sindikalno gibanje postalo pomemben dejavnik v preprečevanju igre velikih gospodarskih in političnih ambicij v mediteranskem delu Evrope.

Poleg razmišljanj in akcij, o katerih je tekle beseda, velja omeniti tudi prizadevanja sindikalnega gibanja zahodne Evrope za ponovno vzpostavitev sindikalnih svoboščin in pravic v državah, kjer so na oblasti fašistični ali parafasistični režimi. (Španija, Portugalska, Grčija). Pri tem ne gre samo za to, da bi sindikalne organizacije lahko svobodno delovale, temveč je interes naprednega delavskega in sindikalnega gibanja v zahodni Evropi, da se sindikalne pravice tudi v drugih državah zahodne Evrope venomer širijo, to, kako obravnavajo sindikate v fašističnih režimih, pa nemalokrat ohrabljuje desničarske kroge v zahodnoevropskih državah v njihovih težnjah, da bi preprečili razvoj in delovanje sindikatov. Poleg tega pa so se sindikati v primeru Portugalske tudi neposredno angažirali - tako da nudijo pomoč in podporo osvobodilnim gibanjem v portugalskih kolonijah, s čimer dobivajo vsa ta gibanja svojo razsežnost v tretjem svetu.

Prav pri reševanju takih konkretnih in življenjskih vprašanj, za katera je živo zainteresiran delavski razred evropskih in izvenevropskih držav, sodeluje tudi Zveza sindikatov Jugoslavije, pri čemer je odločilnega pomena njen prispevek pri povezovanju in oblikovanju pobude vseh naprednih sindikalnih organizacij v Evropi.

ša

sindikati evropskih in mediteranskih držav povečati zlasti svoj vpliv na ekonomski in socialni razvoj v tem delu Evrope. Kot je znano (o tem smo obširneje pisali v eni izmed prejšnjih števil), je bila organizator in skupaj z italijanskimi sindikati tudi pobudnik te konference Zveza sindikatov Jugoslavije. Vprašanje migracije za Zvezo sindikatov Jugoslavije ni samo vprašanje položaja delavcev-migrantov, temveč je to vprašanje enakopravnih in pravičnih pogojev za gospodarske odnose med razvitimi deželami in deže-

TE DNI SO REKLI

JAKOV SIROTKOVIČ, podpredsednik ZIS, na skupni seji zbora narodov in gospodarskega zbora zvezne skupščine:

Gibanje cen in pritisk na njihovo nadaljnje naraščanje v prvi polovici februarja sta sprejeto politiko cen ogrozila že na začetku uresničevanja gospodarske politike za leto 1973. Če bi se ta inflacijski proces nadaljeval, bi se življenjski stroški še povečali, tako da bi bila ogrožena življenjska raven delovnih ljudi, spodbudili pa bi tudi druge cilje gospodarske politike – zlasti tiste na področju gospodarskih stikov s tujino – in stabilizacijski program v celoti. ZIS odločno zastopa stališče, da je letos treba uresničiti sprejeto politiko cen, saj se lahko samo tako učinkovito upre pritisku in težnjam po neutemeljenem zviševanju cen. Zaradi tega je ZIS moral sprejeti začasni sklep o maksimiranju cen na ravni 31. decembra 1972. leta. Ta sklep bo veljal, dokler ne bomo na ravni federacije sklenili splošnega družbenega dogovora republik in pokrajin o uresničevanju cen v letu 1973. Ta dogovor bodo morale upoštevati tudi občine ter spoštovati okvire, merila in dinamiko na področju politike cen v skladu s sprejeto gospodarsko politiko.

KIRO GLIGOROV, član IB predsedstva ZKJ, na 39. seji predsedstva:

Kakih 60 % emisije Narodne banke gre za kritje primanjkljaja zveznega proračuna, za investicije. Najmanjši del emisije pa gre za tisto, kar naj bi bil njen namen – za zagotavljanje obratnih sredstev v gospodarstvu. Pri tem Narodna banka obdrži precejšen obseg neposrednega kreditiranja. Z vsem tem se poraja nov državni kapital, ki bo prav kmalu postal problem na ravni federacije. V današnjem mehanizmu bržčas ni mogoče drugače, moramo pa si zato tembolj prizadevati, da ga spremenimo.

VLADO BEZNIK, podpredsednik RK SZDL, na seji republiške konference SZDL Slovenije:

Pri nas imajo vodilni ljudje, ki vestno, pošteno in uspešno opravljajo svoje delo, ki vlagajo svoje sile in znanje v razvoj samouprave in samoupravnih odnosov, v doseganje poslovnih in drugih uspehov, vso družbeno podporo. Za takšno delo jim je treba dati ustrezno priznanje, ki bo krepilo njihov družbeni ugled in ki bo spodbudila za njihovo nadaljnje delo in obratno. Takim, ki ne delajo tako, ki skušajo dosežati samo poslovni uspeh, ne da bi hkrati razvijali samoupravo, odnose med ljudmi, ne da bi imeli pred očmi tudi koristi skupnosti v širšem pomenu besede – pa mora družba izreči javno nezaupnico.

Krepitev takšne vrste odgovornosti je osnovni namen in smisel reelekcije. Načela poslovne izvolitve ne smemo razumeti formalno. Žal se je pri nas tolikšen formalizem precej udomačil. Reelekcijo je treba uveljaviti kot načelo uveljavljanja vsakodnevnega konkretnega dela in odgovornosti vsakega posameznika. Če bomo reelekcijo tako pojmovali in uresničevali, potem bodo kaj hitro odpadle vse manipulacije z razpisi delovnih mest in druge slabosti.

MIHAJLO GVOZDEK, delavec novosadske tovarne Jugograd, v razgovoru za Tanjug:

Vrednost mojega enournega dela v tovarni znaša povprečno 80 do 90 dinarjev. Meni gre približno 11 dinarjev. Od tega ustvarjenega dohodka pa ne vem natanko, kam in kako odteka iz tovarne ustvarjeni dinar. Ko bom natanko vedel, komu dajem in kam gre denar, bom lahko dejal: amandmaji so zares uresničeni. Sicer pa ne verjamem v besede nekaterih, ki trdijo, da so že s konstituiranjem TOZD in s podpisom samoupravnega sporazuma uresničili amandmaje.

ČZP DELAVSKA ENOTNOST

obvešča, da je izšla

knjiga dr. Bogdana Kavčiča:

SODOBNI SOCIOLOŠKI PROBLEMI SAMOUPRAVLJANJA V PODJETJIH

Prednaročnikom smo jo že pričeli pošiljati.

Drugi zainteresirani lahko knjigo še vedno naroče po prodajni ceni 65 dinarjev za izvod pri upravi ČZP DELAVSKA ENOTNOST, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4.

DEKRET JE ŠIBA, NE ZDRAVILO!

Veliko pometnih ljudi se v Jugoslaviji ukvarja z organizacijo družbenega življenja, vendar pri tem delu vsi nimajo vedno srečne roke. Zato je treba procese našega samoupravnega razvoja kar naprej prekinjati z administrativnimi posegi. Osebnih dohodkov v tako imenovani negospodarski sferi smo morali nasilno zmanjšati samo zato, ker se samoupravno dogovarjanje o delitvi ponekod v državi mesece ni premaknilo z mesta. Globoka zamrzitev cen, ki je sledila devalvaciji dinarja, je bila spet murna le zato, ker se republikam in pokrajinam ni posebej mudilo, ko so se pogovarjale o prihodnji politiki cen. Takšna oklevanja in neresnost pri usklajevanju različnih interesov in samoupravnem sporazumevanju o politiki delitve in cen pa ustvarja ugodno ozračje za nadaljnje administrativne posege v gospodarstvu, za oživiljanje socialnih in nacionalnih pritiskov ter ribarjenje v kalnem, ne pa za enakopravno uveljavljanje vseh interesov združenega dela pod enakimi konkurenčnimi pogoji in na enotnem jugoslovanskem tržišču.

Nihče ne trdi, da administrativni posegi v gospodarstvo življenje, poskusi obvladovanja ekonomskih tokov iz zveznih pisarn kdaž pa kdaž niso koristni. Pogosto so celo nujni in edini izhod, če želimo preprečiti anarhičen razvoj blagovnotržnih odnosov v razmerah naglega naraščanja kupne moči, inflacije in pomanjkanja dobrega blaga na trgu. Vendar pa je prav tako res, da dekreti iz zveznih pisarn, ki dežujejo že leta na gospodarske organizacije, niso in ne morejo biti trajna zdravilna kura za oslabiljeno gospodarstvo. Na oblikovanje gospodarskih odnosov slej ko prej najmočnejše vpliva delovanje objektivnih ekonomskih zakonitosti, ki jih doslej nobena vlada v svetu, vsterši z našo, še

HRVAŠKA

Plat zvona za podjetja občanov

Analiza odbora za družbeno nadzorstvo sabora SR Hrvaške o poslovanju podjetij občanov je verjetno odpravila zadnjo iluzijo o koristnosti nadaljnjega obstoja takšnih organizacij. Številna tovrstna podjetja so postala prave kapitalistične oaze.

Zaradi vse večjega vdora v družbene delovne organizacije je na obeh straneh nastajal sloj ljudi, za katere so bili milijonski mesečni dohodki nekaj vsakdanjega. Gradivo je odkrilo do sedaj neznanu dejstvo: podjetja občanov so uspešno prodrla tudi v nekatere banke kot posredniki pri najemanju kreditov za socialistične delovne organi-

zacije. Podjetja so bila največkrat pravi družinski klani. Predsednik višjega gospodarskega sodišča Hrvaške je dejal, da ta podjetja ne bi naredila toliko škode, če bi njihovi poslovni partnerji bolj pazili, s kom delajo. Toda to, kar se je dogajalo v teh podjetjih, se je v še hujši obliki pojavljalo v podjetjih, ki so jih ustanovile organizacije družbenega sektorja. Zlasti nevarna je povezava med družbenim sektorjem in temi podjetji, zato bi moralo biti v delovnih organizacijah takšno delavsko nadzorstvo, ki bi lahko za vsak posel zahtevalo potrebno dokumentacijo od poslovnih organov in organov upravljanja.

SRBIJA

STROŽJI UKREPI

Občani, ki želijo ustanoviti podjetja, bodo morali zagotoviti najmanj milijon dinarjev sredstev – je zapisano v osnutku zakona o posebnih pogojih za ustanovitev delovnih organizacij občanov, ki ga je obravnaval izvršni svet Srbije. Osnutek predvideva, da se v prihodnje taka podjetja ne bodo mogla ukvarjati z nekaterimi dejavnostmi, denimo z nudenjem intelektualnih uslug, tiskar-

skimi, transportnimi, gradbenimi in rudarskimi deli ter z geološkimi raziskavami. S temi nekoliko strožji ukrepi naj bi preprečili neupravičeno bogatenje, različne zlorabe in druge pojave, ki niso v skladu z našim sistemom, medtem ko za poštene občane vsa vrata niso zaprta, ker bodo lahko še naprej ustanavljali ekonomska podjetja, ki so resnično potrebna gospodarstvu in občanom.

... v jugoslovanskih sindikatih

ZVEZNI ODBORI

INTERVENCIJA PRI VLADI

Izvršni odbor zveznega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije je obravnaval problematiko strukture proizvodnje in investicij v posameznih dejavnostih. V razpravi so člani odbora ugotovili, da splošne razmere in nakopičeni problemi v energetiki in v proizvodnji surovin resno ogrožajo uresničitev planiranih postavk razvoja do leta 1975. Še posebno očiten je zastoj v proizvodnji premoga, električne energije, v črni in barvisti metalurgiji, bazični kemiji in v gozdarstvu. Vzroki za to so predvsem v počasnem pa tudi v neustreznem reševanju problemov razširjene reprodukcije ter primarne in sekundarne delitve. Še posebej so zaostrene razmere v premogovnikih, saj rudarji ne morejo več uresničevati svojih osnovnih ustavnih pravic, ki jim zagotavljajo socialno stabilnost in varnost. Osebnih dohodkov rudarjev so nedopustni nizki, delovni kolektivi pa so prisiljeni zmanjševati in celo ukinjati sredstva za družbeno prehrano, za prevoze na delo in za stanovanjsko gradnjo. Značilno je tudi to, da narašča število nezgod pri delu...

Vse to je navedlo izvršni odbor, da je pisмено zahteval od zvezne vlade – pa tudi od vseh republiških izvršnih svetov – naj pospeši proces medrepubliškega dogovarjanja o problemih energetike kot celote, pri čemer pa morajo biti delavci enakopraven partner pri oblikovanju in sprejemanju ustreznih rešitev.

Ali smo tako bogati?

Gospodarstveniki so si zastavili vprašanje, ali smo tako bogati, da se lahko vsako leto odrečemo novi tovarni. Vsako leto namreč odštejemo za uvoz cementa toliko, kolikor bi porabili za gradnjo nove tovarne, ki bi proizvajala 800.000 ton cementa letno. Takšno ravnanje je v nasprotju s slehernim ekonomsko logiko; namesto, da bi izvažali cement, smo že nekaj let v skupini največjih uvoznikov cementa.

Tudi v letošnjem letu občutno primanjkuje cementa. V zvezi s tem je gospodarska zbornica Slovenije poslala svetu za gradbeništvo zvezne gospodarske zbornice protest k razdelitvi cementa iz uvoza. Tudi iz Niša in Pirota so prišle pritožbe v zvezi s sklepom o razdelitvi cementa. O vseh teh vprašanjih je pred dnevi razpravljal tudi koordinacijski odbor za uvoz cementa. Kaj lahko ta odbor stori? Največ kar more: drugače razdeli uvoženi cement, gradjen novih cementarn pa nima na skrbi!

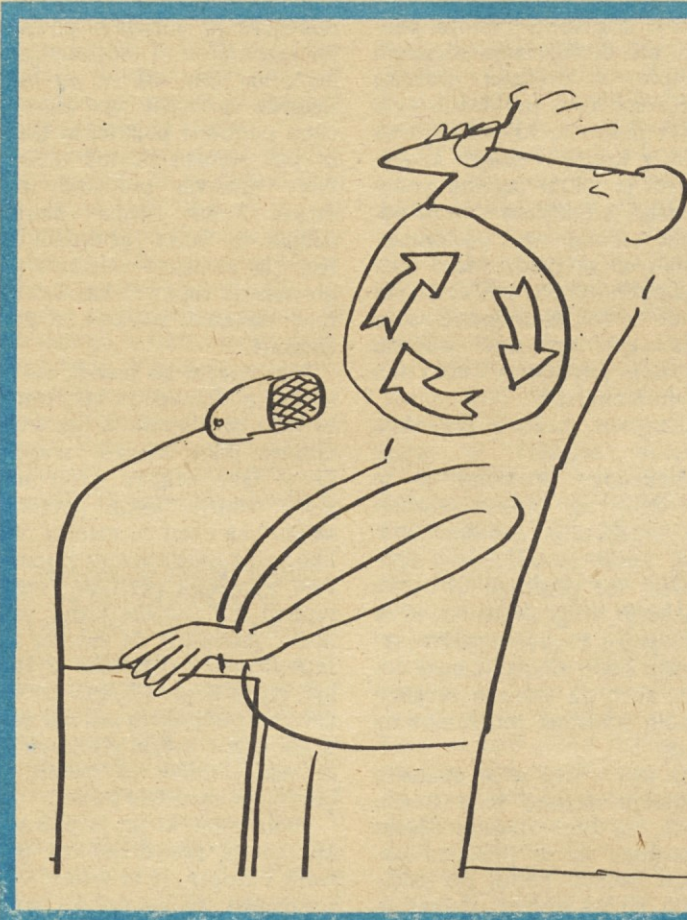
SRBIJA

KDOR NI SPOSOBEN, NAJ GRE S POLOŽAJA

Mestni zavod za družbeno planiranje v Beogradu je dokončal metodologijo za ugotavljanje poslovnega uspeha delovnih organizacij. To je sestavni del samoupravnih sporazumov o vodilnih delavcih v gospodarstvu. Že doslej sprejeti samoupravni sporazumi predvidevajo, da mora delovna or-

ganizacija, ki ustvarja le minimum poslovnega uspeha, obvezno razpisati natečaj za volitve novih vodilnih delavcev v delovni organizaciji. Sedanji dokument pa določa, kakšni so minimalni poslovni rezultati in kdaž gospodarska organizacija ustvarja minimalni poslovni uspeh. S tem dokumentom si v Beogradu prizadevajo omogočiti energično spremembo kadrovske strukture v nekaterih podjetjih, ki že leta slabo gospodarijo.

Namen te akcije je več kot upravičen, saj že več let govorijo o istih podjetjih, ki poslujejo z izgubo, vendar pa so na čelu teh delovnih organizacij v Beogradu ostali isti voditelji.

Iz govora o stabilnosti cen

Po uradni poti

Skupščina občine Ljubljana-Center je predlagala skupščini SR Slovenije, naj z zakonom uredi spremembo pogojev za vračanje posojil za stanovanjsko gradnjo, ki so jih posojiljemalci dobili pred več leti in sedaj plačujejo zelo nizke anuitete.

Občinska skupščina omenjene občine sodi, da bi bilo to vprašanje mogoče urediti podobno kot je za pogodbe o prodaji stanovanjskih hiš in stanovanj uredil zakon o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini. Pri tem namreč anuitete lastnikov stanovanj, zgrajenih na kredit, v nobenem primeru ne bi smele biti manjše od stanarin za podobna stanovanja.

Vrtec več – vrtec dražji?

Kako iz zagate pri uresničevanju socialnega programa kranjske občine? ● Bo to druga preizkušnja za zbor samoupravljalcev te občine?

Na prvem zboru samoupravljalcev kranjske občine konec februarja je delegatka iz Iskre Anica Mugerlič govorila o tem, da bi morala družbena skupnost hitreje reševati probleme otroškega varstva, ki jih kljub samopriskom občanov rešuje počasi. V razgovoru na republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije ob letošnjem dnevu žena pa je Ema Pevc iz kranjske SAVE zelo ugodno ocenjevala vključevanje njihovih delavk v poklicno in družbeno življenje, le da je tudi ona naglasila, da družba prepočasno rešuje probleme zaposlenih žensk, zlasti probleme otroškega varstva in družbene prehrane.

Nekaj dejstev, nekaj nazornih ilustracij!

Letošnje leto, tako pravi podpredsednik Skupščine občine Kranj tov. Sušnik, je za kranjsko občino zgodovinsko, saj bodo izročili svojemu na-

menu kar 5 novih poslopij za osnovne šole in 3 nove otroške vrte. To je rezultat velike podpore in razumevanja delovnih ljudi, ki so s samopriskom omogočili, da se hitreje odpravi pomanjkanje šolskega in varstvenega prostora. Potrebe otroškega varstva, podaljšane bivanja otrok v šoli, potrebe osnovnega šolanja, to so tiste potrebe, ki jih delovni ljudje širom Slovenije in tudi v kranjski občini najbolj občutijo in jim zato znajo tudi najbolj prisluhniti.

Drugo dejstvo je manj spodbudno!

Letošnja poraba za skupne potrebe naj bi v skladu z vsemi dogovori v Sloveniji, ki obvezujejo, bila višja od lanske le za 12,5%. V Kranju pa ugotavljajo, da bi za dejavnost, ki vključuje letos nove osnovnošolske zgradbe in nove vrte, potrebovali za 21% več sred-

stev kot lani. Tako se občanom kranjske občine sicer res obeta, da bodo s pridobitvijo novih zgradb pridobili na možnostih, da bodo njihovi otroci deležni varstva in podaljšane bivanja v šoli, oda za kakšno ceno?

Prvi na udaru, žal, bo prav program socialna varnosti: potreben bo povečan prispevek staršev za varstvo otrok v vrtcu; za podaljšano bivanje otrok v šoli, poseči bo treba tudi v sredstva za pomoč učencem in študentom. Kako bodo reagirali na to občani, ne vemo, lahko pa predvidevamo, da te logike dodatne obremenitve lastnega žepa občani ne bodo tako hitro in dobro razumeli: prispevali smo za vrtec, bodo rekli, zdaj ga imamo, a za nas je dražji?

V Sloveniji je od vseh zaposlenih 42% ženske, v kranjski občini kar 49%. Prav ta visok delež žensk v ustvarjanju narodnega dohodka pa terja, da kranjska družbena skupnost razvija prav tiste dejavnosti, ki delovno ženo razbremenjujejo

pri njenih družinskih obveznostih.

Če naj bi iz te zagate našli pot, ne da bi prizadejali socialni program, ki je mimogrede povedano dobil veliko družbeno in politično podporo, potem kranjskim samoupravljalcem morda res ne preostane drugega, kot da se v svojih kolektivih seznanijo z vsemi dejstvi in posledicami, ki grozijo. In da na zboru samoupravljalcev kranjske občine najdejo neko skupno rešitev. Morda je rešitev v skupnem dogovoru, da bi kolektivi za svoje zaposlene prevzeli del povečanih prispevkov za otroško ali šolsko varstvo. Morda je rešitev v skupnem dogovoru o namenskem druževanju manjkajočih sredstev vseh delovnih kolektivov. Morda je najboljša neka tretja rešitev. Toda rešitev bo najti treba, zaradi zaposlenih žensk, zaradi njihovega varstva potrebnih otrok. Bo to druga preizkušnja za zbor samoupravljalcev kranjske občine?

S. G.

O nočnem delu žensk in mladine

Republiški sekretariat za delo je na podlagi razprave v skupščinskih telesih in v skladu z njihovimi sklepi izpolnil predlog priporočil in sklepov o nočnem delu žensk in mladine v industriji, gradbeništvu in prometu. Tako je priporočil, naj bi o potrebi in upravičenosti nočnega dela žena razpravljali in sklepali delavski sveti oziroma drugi najvišji organi samoupravljanja v organizaciji združenega dela, hkrati pa sodi, da je treba voditi restriktivno politiko pri dajanju soglasij za uvedbo nočnega dela žensk, to je, izdajati jih kaže le izjemno, v posebej upravičenih primerih in na podlagi programov organizacij združenega dela o obveznem postopnem zmanjševanju nočnega dela žena.

USTANOVljen KLUB ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV V RUDNIKU TRBOVLJE

Proti alkoholizmu!

Minulo soboto so se v trboveljskem Delavskem domu sešli člani in predstavniki klubov zdravljenih alkoholikov iz vse Slovenije ● To je bil njihov prvi letošnji množični sestanek, na katerem so pregledali rezultate svojega dosedanjega dela in izoblikovali delovni program ● Na zborovanju so ustanovili klub zdravljenih alkoholikov v rudniku Trbovlje

Revirji so iz preteklosti podedovali tudi alkoholizem. Čeprav se ni ohranil v tako drastični obliki, še vedno povzroča hude probleme samim alkoholikom pa tudi članom njihovih družin in neposredni okolici. Doslej se proti alkoholizmu,

kot družbenemu zlu tudi v Trbovljah niso dovolj borili. Z ustanovitvijo občinskega kluba zdravljenih alkoholikov pa je bil storjen prvi, izdatnejši korak na poti k preprečevanju tega zla.

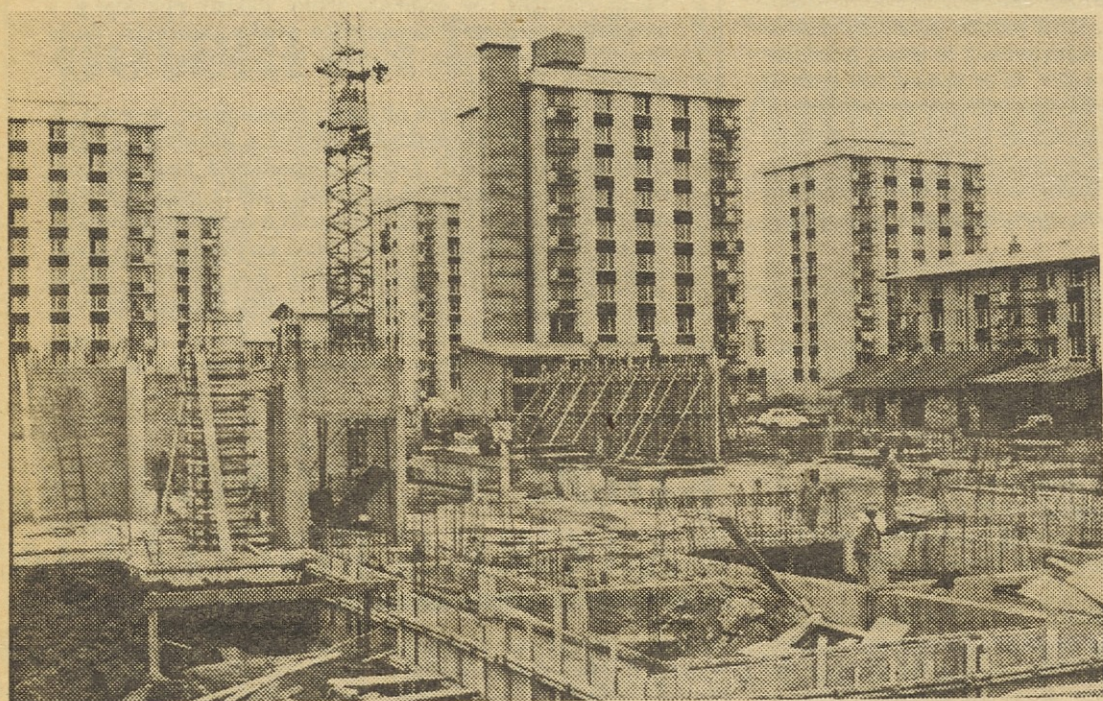
Na plenarnem sestanku v Trbovljah so ugotovili, da je v rudniku okoli 120 zaposlenih, ki so bolj ali manj alkoholiki, ki so lani velikokrat neupravičeno izostali z dela ali pa, ker niso bili sposobni za delo vzeti eno, dvodnevni ali večdnevni dopust za preganjanje mačka. Številni med njimi kažejo voljo za zdravljenje in za prenehanje uživanja alkohola, zato bodo nedvomno radi postali člani kluba, saj tudi v Trbovljah ugotavljajo, da je samoorganiziranje najprimernejša pot za to, da se odvadijo alkohola in da postanejo popolni abstinenti. Razumljivo je, da bodo dosegali največ uspehov, če se bodo redno sestajali, se pogovarjali in pomagali drug drugemu na strmi poti odvratanja od uživanja alkohola.

Najpomembnejše pri tem bo vsekakor to, da se bodo spet polnopravno vključili v redno proizvodno delo in da njihove družine ne bodo več v skrbeh, ali bodo imeli dovolj za redno preživljanje ali ne. Alkohol je, kot so ugotovili na ustanovni

skupščini kluba zdravljenih alkoholikov rudnika Trbovlje, botroval tudi številnim nesrečam pri delu, hujšim nezgodam in bil celo povzročitelj samomorov. Za revirje pa je še prava pomembna nadaljnja akcija za ustanavljanje klubov zdravljenih alkoholikov v ostalih delovnih organizacijah.

Na plenarnem srečanju članov slovenskih klubov zdravljenih alkoholikov v Trbovljah so se ugotovili, da kaže gibanje za preprečevanje alkoholizma pri nas v večji meri pomagati ga podpreti in mu dati splošno družbeno veljavo in pomen. Zato, da je o problemih alkoholizma prvič po vojni razpravljalo tudi zvezna skupščina, kaže, da vendarle bolj odločno stopamo na pot preprečevanja tega zla. Še večji pomen pa bo imela razprava o boju proti alkoholizmu v republiških skupščinah, kjer bodo sprejeli tudi nekatere sklepe.

Na zborovanju v Trbovljah so podelili tudi 60 priznanj članom zdravljenih klubov alkoholikov za njihovo eno in večletno abstinenco, med njimi pa je to priznanje prejelo tudi 11 zdravljenih alkoholikov iz Trbovlj, kar je nedvomno dokaz uspešnosti delovanja tega kluba.

Ena izmed kranjskih novogradenj: osnovna šola v krajevni skupnosti Vodovodni stolp.

POSVET O SOCIALNIH PROBLEMIH NA OBALNEM OBMOČJU

Dogovor naj pomeni prelomnico

Obalni sindikalni svet v Kopru je pripravil v ponedeljek posvet o socialnih problemih na obalnem območju z avtorji tega, da bi se v okviru vseh treh občin po ponesrečenem prvem poskusu pred tremi leti naposled le dogovorili o enotni politiki pri dodeljevanju socialnih podpor, o evidenci socialno ogroženih in o problemih vseh tistih delavcev, ki prihajajo na delo v Koper iz drugih krajev. Posvet je tokrat izpolnil pričakovanja, s takšnimi vtisi so odhajali skoraj vsi udeleženci. Zbrali so se predstavniki vseh pristojnih služb na obali, ki lahko na tak ali drugačen način prispevajo reševanju odprtih socialnih problemov v vseh treh obalnih občinah.

Dogovor, kako v prihodnje reševati socialne in druge spremljajoče probleme in se opredeliti za enotno politiko pri dodeljevanju socialnih podpor, bodo morali poslej spoštovati vse pristojne občinske službe in drugi dejavniki, ki se srečujejo s to problematiko, pri čemer bodo sindikati med nosilci akcij za sprotno urejanje zgočih socialnih problemov na obali.

Iz leta v leto se na obalnem območju namreč večja števila tistih, ki brez sredstev iščejo zaposlitev in so prisiljeni iskati pomoč bodisi pri sindikatih ali na občini. Največ je

„prosilcev“ iz drugih krajev, ki iščejo delo in imajo najresnejše namene, da se zaposlijo, mnogo pa je med njimi tudi takih, ki prihajajo na obalo zgolj zaradi „klime“ in meje in so njihove namere torej več kot jasne. Pri dodeljevanju socialnih podpor jih razumljivo ni mogoče „deliti“, kaj šele, da bi jih bilo mogoče razvrstiti med upravičeno potrebne pomoči in tiste, ki jim pomeni pomoč uresničevanje njihovih preteklih načrtov. Tema dvema „skupinama“ bi lahko pridružili še tiste, ki prihajajo na obalo po prestopanju zapornih kazni in so brez vsakršnih sredstev za preživljanje.

Na posvetu so menili, da bi morali poskrbeti za vse, razen za tiste pri katerih bi ugotovili njihove prave namere, seveda, če je take namere sploh mogoče odkriti. Takih „obiskovalcev“ na obali ne manjka, veliko večje preglavice pa povzročajo socialnim organom, organizaciji RK, službi javne varnosti, predvsem pa zavodu za zaposlovanje povratniki iz Italije, saj so n. pr. v Kopru po veljavnem občinskem odloku pristojni organi dolžni poskrbeti le za mladoletnike in matere z otroki, za vse ostale pa ne.

Problemov, ki jih je bilo slišati zadnji ponedeljek na posvetu v Kopru, je še veliko več, v razpravi pa so dobila svoje

mesto tudi vprašanja, ki zadevajo delavce, ki iščejo zaposlitev, vendar nimajo denarja za plačilo obveznega zdravniškega pregleda. Udeleženci posveta so si bili edini, da bi morale za plačilo poskrbeti delovne organizacije, ki so pripravljene te delavce zaposliti. Nasploh pa bi za delavce, ki na obali prvič iščejo zaposlitev, lahko poskrbel zavod za zaposlovanje v Kopru, toliko bolj zategadelj, ker je pripravljen s svojimi strokovnimi službami pomagati sindikatom in ostalim dejavnikom, ki imajo na skrbi reševanje socialnih problemov na obalnem območju, prispevati največ pri oblikovanju enotne politike za dodeljevanje socialnih podpor ter za ureditev potrebne evidence socialno ogroženih in delavcev, ki prihajajo v obalne občine na delo iz drugih krajev.

Ponedeljkov posvet je potrdil zamisel sindikatov, tokrat že v obliki konkretnih predlogov, da je treba za takojšnje reševanje socialnih problemov, predvsem pa za izvajanje enotne politike dodeljevanja socialnih podpor, združiti razpoložljiva sredstva in za to delo določiti en sam organ, saj je praksa pokazala, da so doslej bolj ali manj vsi reševali vse, brez medsebojne povezanosti pa seveda ni bilo mogoče pričakovati kaj več, kot so sicer dosegli.

-iv

● URESNIČEVANJE USTAVNIH DOPOLNIL V DELOVNIH ORGANIZACIJAH OBČINE VELENJE

Kasnijo v šolstvu in zdravstvu

V Velenju ugotavljajo, da so v delovnih organizacijah naposled vendarle organizirano pristopili k uresničevanju delavskih ustavnih dopolnil. Po zadnjih podatkih poteka uresničevanje delavskih ustavnih dopolnil najboljše v delovnih organizacijah v industriji, rudarstvu in trgovini ter v nekaterih delovnih organizacijah storitvenih dejavnosti. Pri uresničevanju ustavnih dopolnil in ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela za zdaj najbolj zaostajajo delovne organizacije s področja šolstva in zdravstva, deloma tudi zaradi nekaterih doslej še nepojasnjenih vprašanj. Vendar pa v Velenju računajo, da bodo tudi v šolstvu in zdravstvu v prihodnjih mesecih s pospešenim delom to zamudo nadoknadili.

(vš)

LJUBLJANA, CELOVŠKA 317, TELEFON: 53 681

ZA DOM IN OPREMO
TAPO
OBLAZINENO POHISTVO

LJUBLJANA, CELOVŠKA 317, TELEFON: 53 685

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI
ENOTAMI V LJUBLJANI,
MARIBORU IN OSIJEKU
VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

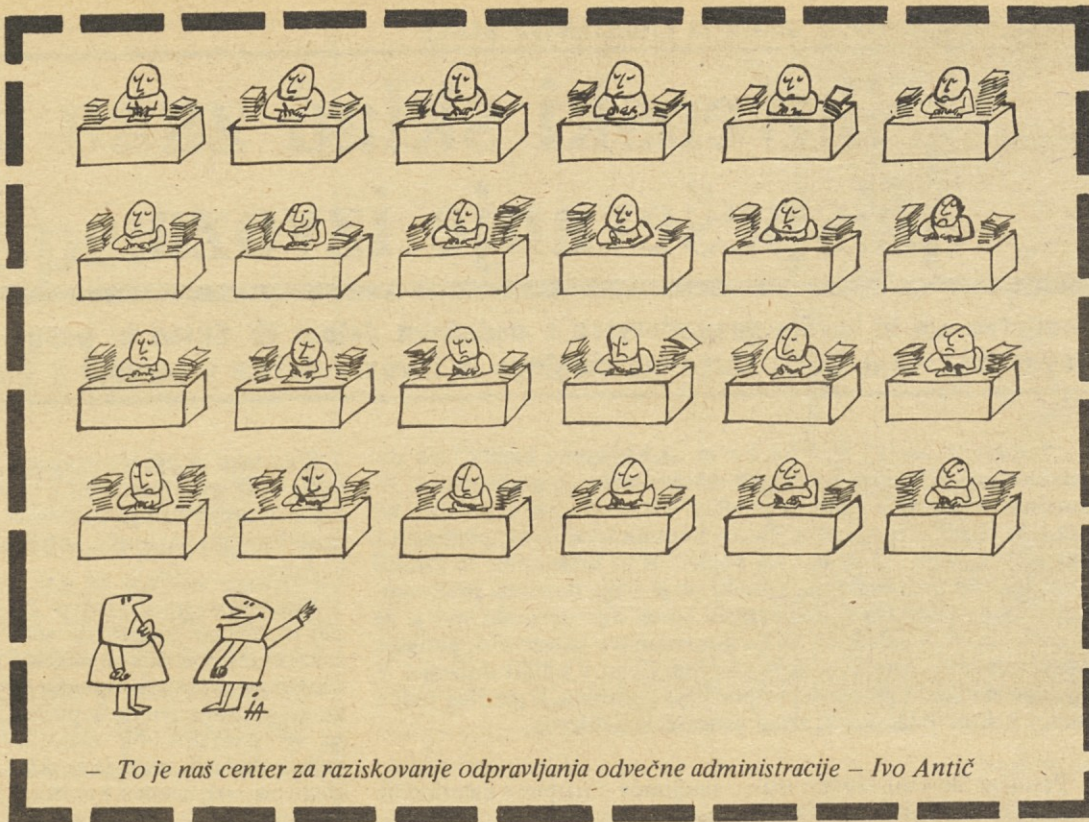
Zadnje ure predsedniškega sistema

V razpravah o tem, kako naš skupščinski sistem prilagoditi predvidenemu ustavnemu razvoju, je slišati vrsto kritik na račun sedanjega predsedniškega sistema v občinah. Nekateri predsedniki občinskih skupščin si v resnici prilaščajo pravice, ki so v pristojnosti skupščine, in odločajo v ožjem krogu sodelavcev. Nič čudnega, če so tudi zato zbori volivcev in hišni sveti skoraj zamrli, krajevne skupnosti pa životarijo. O dokajšnjih sredstvih, ki so zbrana v raznih skladih, pogosto odloča le majhna skupina ljudi. Občani nimajo pravega vpliva na dejavnost dokaj pomembnih institucij, n. pr. na stanovanjska podjetja in na celotno zemljiško politiko. Občinska skupščina je v mnogih krajih postala podaljšana roka države, ožje vodstvene skupine, predsedniki skupščin pa si v povezavi z različnimi centri moči in vodilnimi skupinami iz podjetij prisvajajo samoupravne pravice občanov, skrivajo svojo nesamoupravnost za samoupravna gesla in privatizirajo sredstva ter funkcije. V takšnih razmerah dokajšnjo družbena sredstva velikokrat porabljamo neodgovorno in ekonomsko nesmotno ter za različne problematične posle in podjetja. Razvoj občine kot samoupravne skupnosti, v kateri naj bi prevladalo samoupravno sporazumevanje in demokratično dogovarjanje med samoupravnimi strukturami ter institucijami, je torej neodložljiva naloga.

To nalogo naj bi uresničili s pomočjo delegatskega sistema, to je z bistveno okrepljenim samoupravnim vplivom občanov na oblikovanje vseh pomembnejših odločitev v občini in republiki. Da pa bi delegati – v Sloveniji jih bo okrog 40.000 – lahko opravili to nalogo, se bo morala krajeva skupnost razvijati kot odprta skupnost, t. j. pri uresničevanju nalog bo morala sodelovati tudi z delovnimi ljudmi in občani v drugih samoupravnih skupnostih ne glede na občinske meje, hkrati pa pri urejanju vprašanj širšega družbenega pomena pošiljati delegate v skupščino svoje občine ali drugih občin in republike, kakor tudi v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Pri opredeljevanju skupnih nalog v krajevni skupnosti se torej ne bo mogoče omejiti le na sedanji teritorialni okvir krajevnih skupnosti, v katerem so poudarjene zlasti potrebe razvoja naselja. Prav tako ne bo mogla biti osnova za opredeljevanje vloge krajevnih skupnosti in njenih nalog le število prebivalstva na določenem področju, marveč konkretni samoupravni odnosi. V republiki ustavi bi zato nujno morali poudariti, da delovni ljudje in občani v krajevni skupnosti samostojno in na samoupravni osnovi odločajo o vsebini, obsegu in načinu zadovoljevanja skupnih potreb, interesov in nalog, ki jih vsebuje program razvoja krajevnih skupnosti, in da na tej osnovi zagotavljajo ter združujejo sredstva in delo, kakor tudi odločajo o prioritetah glede na sredstva.

Razlika med sedanjim pojmom krajevnih skupnosti kot oblike „lokalne samouprave“ in novim pojmom je v tem, da postaja „nova“ krajeva skupnost okvir za neposredno zadovoljevanje pomembnih življenjskih potreb delovnih ljudi v družbenem delu. Se zlasti pa bo v prihodnje pomembno samoupravno organiziranje delovnih ljudi in občanov v krajevni skupnosti kot porabnikov storitev dejavnosti posebnega družbenega pomena npr. pri oblikovanju stanovanjske in komunalne politike, urejanju prometa idr. Novim nalogam krajevnih skupnosti je treba prilagoditi tudi metode financiranja njihovih skupnih potreb. O višini in porabi teh sredstev naj bi odločali neposredni proizvajalci v TOZD in občani na referendumu, kakor tudi vsi drugi zainteresirani na osnovi samoupravnih sporazumov ter družbenih dogovorov. Samo tako bo zagotovljena trdnost financiranja krajevnih skupnosti, ne pa z nekakšnimi dosedanjimi obveznimi odstotki udeležbe krajevnih skupnosti v občinskem proračunu. S takšno samoupravno krepitevijo materialne osnove krajevnih skupnosti pa je možno tudi najučinkoviteje spodbujati objektivne vzroke za razraščanje predsedniškega sistema v občinah.

DELAVSKA ENOTNOST – ŠT. 10 – 17. MARCA 1973

– To je naš center za raziskovanje odpravljanja odvečne administracije – Ivo Antič

Potreba in nujnost

Za stalnejšo in bolj učinkovito politiko družbenoekonomskega in idejno-političnega usposabljanja delavcev v Zasavju

Zadnja leta so v zasavskih občinah zelo zanemarili družbeno-ekonomsko in idejnopolično izobraževanje zaposlenih ljudi, predvsem delavcev. Kolektivi oziroma njihovi samoupravni organi niso pokazali skoraj nikakršnega zanimanja in razumevanja za te oblike usposabljanja, čeprav so vodstva osnovnih organizacij sindikata pa tudi delavske univerze opozarjale na škodljivost takega ravnanja. Včasih so v podjetjih prirejali vsaj za člane delavskih svetov krajše ali daljše seminarje, sčasoma pa so celo te oblike zamrle.

Novoustanovljena revirska delavska univerza je v svojem najnovejšem dvoletnem programu usposabljanja delovnih ljudi posvetila prav posebno skrb predvsem tudi družbeno-ekonomskemu in idejno-političnemu izobraževanju odraslih

oziroma zaposlenih ljudi. Pri tem računa na boljše in večje razumevanje vodstev podjetij in družbenopolitičnih organizacij in predvsem na to, da bodo vsepovsod sprejeli družbene dogovore o stalnem izobraževanju. Nekateri delovne organizacije so te družbene dogovore že podpisale, ostale pa jih še bodo.

Tudi v revirjih prav posebej opozarjajo, da bo uresničevanje delavskih ustavnih dopolnil in druge etape ustavnih sprememb dosti lažje steklo, če bodo okrepili in razširili družbeno-ekonomsko usposabljanje članov delovnih kolektivov. Sedanje in prihodnje spremembe v našem družbenopolitičnem sistemu pravzaprav zahtevajo usposobljene proizvajalce. Potrebne znanja pa jim seveda ne more dati samo vsakdanja praksa, marveč tudi vse oblike teoretičnega izobraževanja v okviru se-

minarjev, predavanj in tečajev. Napačno, zgrešeno in celo kratkovidno bi bilo, če podjetja za boljše usposabljanje svojih delavcev ne bi izkoristila možnosti, ki jih daje novi izpopolnjen program revirske delavske univerze.

-m-

NOVA PRIDOBITEV RAVENSKE GIMNAZIJE

Sodelovanje med železarno in gimnazijo

Na ravenski Gimnaziji so uredili fonolaboratorij med prvimi na slovenskih srednjih šolah. V ravnem fonolaboratoriju je 36 mest. Zaradi pomanjkanja denarja so dokončno

opremili le 12 mest, 24 mest pa na to še čaka. Fonolaboratorij uporabljajo za zdaj za intenzivni pouk tujih jezikov, pozneje, ko bodo izdelani ustrezni programi, pa ga bodo uporabljali še

za programirani pouk nekaterih drugih predmetov.

Fonolaboratorij je pomembna pridobitev tako za gimnazijo, kot za same Ravne. Pomembno je ob tem poudariti, da je sredstva za nakup opreme prispevala Republika izobraževalna skupnost Slovenije, gimnazija pa je kupila pohištvo. Ureditev prostora je financirala Železarna Ravne na Koroškem, ki si je na ta način pridobila pravico do uporabe fonolaboratorija za organizacijo intenzivnih jezikovnih tečajev za člane njihove delovne skupnosti. Gre torej za nov, dokaj domiseln primer sodelovanja med gospodarstvom in šolstvom, med Železarno Ravne na Koroškem in tamkajšnjo Gimnazijo. (Ma)

Na 10 cicero

SLOVENSKE KONJICE

Za vodenje političnih, vsebinskih in organizacijskih priprav za referendum o krajevnem samopriskvku v delovnih organizacijah na območju občine Slovenske Konjice bodo oblikovali posebne skupine vodilnih delavcev. V njih bodo vodili funkcionalni političnih organizacij, samoupravnih in izvršilnih organov ter direktorij oziroma ravnateljev. Za gradnjo in obnovo šolskih, kulturno-prosvetnih, komunalnih in telesno-vzgojnih objektov ker za njihovo financiranje bodo volivci konjiške občine neposredno odločali na 70 voliščih v nedeljo, dne 8. aprila. Sedanjim krajevnim samopriskvku, ki so ga izglasovali v začetku leta 1968, se bo izteklo 30. aprila letos, z novim pa bi začeli že 1. maja 1973.

Na predlog aktivna direktorjev delovnih organizacij na območju občine Slov. Konjice bodo v letošnjem letu v podjetjih in zavodih po zaposlenem delavcu prispevali krajevnim skupnostim v štirih večjih krajih po 250 dinarjev za urejanje različnih komunalnih in podobnih del. V letu 1972 je ta prispevek znašal 200 dinarjev, z denarjem iz tega vira pa so opravili več akcij pri asfaltiranju cest, deloma po bodo posamezna dela izvajali še v letošnjem letu, saj vse delovne organizacije niso pravočasno nakazale svojega deleža. V. L.

M. SOSIČ

POLOŽAJ ŽENSK V KRANJSKI OBČINI

Izobraževanje in družbeno uveljavljanje žensk

Manj nočnega dela • Novi vrtci • Več delavk kot delavcev

Nedavno praznovanje dneva žensk z neštevilnimi šopki rož in čestitkami, velikimi in majhnimi darili, zabavami in drugimi pozornostmi me je spodbudilo k razmišljanju o tem, kakšna so resnična prizadevanja za to, da bi žensk eobčutile skrb za reševanje svojih problemov. Kranjsko občino si za to nisem izbrala naključno, saj v njej živi 3000 več žensk kot moških, a tudi med zaposlenimi so v javnosti, ne da bi bil kdo na to posebej pozoren, dobile večino. Povedle so s 14 delovnimi mesti, če se smem izraziti približno tako, kot športni reporterji. Značilno je, da je delež žensk – zaposlenih v družbenem sektorju – dosegel že 41 odstotkov, kar je le za 4 odstotke manj, kot je delež zaposlenih med moškimi. Če bi upoštevali še precej močne zasebne dejavnosti v tej občini, bi zaposlenost gotovo presegla polovico; seveda so upoštevalne prebivalke vseh starosti.

Največ nalog na področju skrbi za žene je torej povezano z visoko stopnjo njihove zaposlenosti. Da bi izboljšali možnosti za varstvo predšolskih otrok, so v kranjski občini v minulemu letu odprli nove vrtce z

okoli 200 mest, v naslednjem letnem obdobju pa bodo pridobili prostor še za najmanj 500 malčkov, tako da jih bodo vrtci lahko vključevali okoli 2000. Kljub temu vsem potrebam še ne bo zadoščeno, saj posebno na področju mesta naraščajo dosti hitreje, kot možnosti. Sedaj čaka na sprejem v vrtce v Kranju okoli 400 otrok in, kot kaže, se vsaj še nekaj let te razmere ne bodo bistveno popravile. Ob tem pa skoraj vse šole uvajajo tudi varstvo za učence, ki zlasti razbremenjuje družine tistih otrok, ki jim je pri učenju potrebna pomoč. Zmogljivosti oddelkov za šolsko varstvo niso zadostne, vendar zadovoljujejo najnujnejše potrebe. Znatno pa se bodo te razmere popravile, ko bo dograjenih 8 novih šol, ki so v občini sedaj v gradnji.

NOČNO DELO IN SKRIB ZA DELAVKE

V zadnjih nekaj letih se je v Kranju močno zmanjšalo število žensk, ki delajo ponoči. V Iskri so nočno delo žensk popolnoma odpravili, v Tekstilindusu so doslej zmanjšali število žensk v nočni izmeni od več kot 1000 na 120, v Savi jih bo ob koncu leta delalo v nočni

izmeni še 112, čez dve leti pa bodo nočno delo za ženske povsem ukinili, v Industriji bombaznih izdelkov prav tako začnajo s postopnim ukinjanjem tretje izmene za ženske.

Delovne organizacije se odločajo tudi za druge oblike skrbi za delavke. V Iskri so jim na primer omogočili redne ginekološke preglede v tovarni, 60 delovnih mest pa so namenili za 4-urno zaposlitev materam, ki ne morejo urediti varstva majhnih otrok. Precej je razumevanja tudi za reševanje stanovanjskih problemov delavk. V Savi bodo letos materam samohranilkam in starejšim delavkam dodelili 12 najemnih stanovanj.

PREMALO JIH JE TAM, KJER ODLOČAJO O USTVARJENEM DOHODKU

Še nadaljnje razvijanje vseh oblik pomoči za razbremenitev zaposlene žene je vsekakor najbolj gotova pot do njenega samoupravnega in družbeno političnega uveljavljanja, ki pa sedaj v Kranju ni zadovoljivo. V samoupravnih organih so udeležene s četrtino, v skupščini in občinskih vodstvih organizacij pa komaj z desetino; nekaj

bolje je le v mladinski organizaciji ter v izobraževalni in kulturni skupnosti. V Občinskem sindikalnem svetu sta med 33 članov 2 ženski, v predsedstvu je med desetimi le 1, v odborih je od 47 članov 8 žensk, v komisijah pa je med 71 člani 13 žensk. Med pogoji za izboljšanje te slike je gotovo tudi skrb za vse oblike izobraževanja žensk. Okoli 4000 kranjskih delavk sedaj nima niti osnovne šole. V gospodarstvu je samo 6 žensk na vodilnih položajih, zato pa imajo precej več „besede“ v šolstvu in zdravstvu.

Seveda pa vseh pogojev za izobraževanje in večje družbeno uveljavljanje žensk nikakor ni mogoče zagotoviti samo z družbeno skrbjo za njihovo razbremenitev, saj so enako nujni tudi bistveni premiki pri delitvi dela doma – pri gospodinjstvu in otrocih, na kar v ustreznih razpravah često pozabljamo. Gotovo so tudi velike razlike pri prostem času vzrok za to, da se po podatkih telesnovzgojnih društev kranjske občine vključuje v njihovo dejavnost 13,4 odstotka moških prebivalcev in komaj 2,7 odstotka žensk.

Komentatorjev stolpec

Doklej nesmotrna poraba visokih zaslužkov

Znano je, da nameravamo s pomočjo nove davčne politike vplivati na porabo tistega dela dohodkov prebivalstva, ki se očitno usmerja v nesmotrno porabo ali kopičenje zasebnega premoženja, med drugim tudi takšnega, ki nima nobene stvarne vrednosti za materialni ali kulturni standard človeka.

Zaradi povečanja produktivnosti dela, pa tudi zaradi zniževanja stopnje akumulacije v korist osebne potrošnje se že nekaj let nenehno povečuje realni osebni dohodek zaposlenih. Tako se v razpoložljivem dohodku posameznika ali družine relativno zmanjšuje udeležba izdatkov za hrano in druge življenjske potrebe, povečuje pa se tisti del dohodka, ki bi ga lahko pojmovali kot presežno vrednost ali akumulacijo. Očitno je, da tudi v naših razmerah osebni dohodek zaposlenih ne vsebuje več samo tako imenovanega potrebnega dela oziroma čistih stroškov reprodukcije delovne sile, temveč tudi presežno delo oziroma akumulacijo. Po približnih ocenah razpolagajo prebivalci Jugoslavije že s skoraj tretjino skupne akumulacije družbenega in zasebnega sektorja gospodarstva. Razumljivo, da je delež te akumulacije ali presežnega dohodka pri višjih dohodkovnih kategorijah bistveno večji, kot pri nižjih, pri najnižjih pa ga praktično ni.

Zasebni kmet in obrtnik ta presežni dohodek praviloma vlagata v pridobitne namene, zaposleni v družbenem sektorju proizvodnje pa ga vlagajo v trajne potrošne dobrine oziroma varčujejo ali pa ga uporabljajo povsem neracionalno. Takšni obliki neposrednega vlaganja dela osebnih dohodkov v pridobitne naložbe v družbenem sektorju oziroma združenem delu, ki bi bile ekonomsko uspešne in obenem skladne s socialnimi proizvodnimi odnosi, pa zaenkrat še ne poznamo ali pa jih praktično ne uporabljamo.

Kljub sorazmerno nizkim realnim osebnim dohodkom je presežni dohodek zaposlenih danes možen predvsem zaradi izjemno nizke udeležbe stanarine, ki znaša v skupnih sredstvih gospodinjstva v najemnih stanovanjih v Sloveniji povprečno le okrog 4 %. Zato je presežni dohodek precejšen predvsem pri družinah iz višjih dohodkovnih kategorij. Te so namreč pri sedanjem sistemu družbenega subvencioniranja stanovanjske izgradnje in oblikovanja stanarine deležne občutno večje družbene subvencije kot družine z nižjimi dohodki, ki praviloma stanujejo v lastnih ali slabših najemnih stanovanjih.

Takšna struktura porabe pa omogoča med drugim nenormalno naglo povečanje števila osebnih avtomobilov in s tem tudi večjo udeležbo prometnih stroškov tako v družinskih izdatkih kot tudi v skupnih družbenih izdatkih za promet. V Sloveniji, pa tudi v celotni Jugoslaviji, se je število osebnih avtomobilov v zadnjih dveh, treh letih mnogo bolj povečalo, kot v enakem obdobju po drugi svetovni vojni v katerikoli drugi evropski državi.

Že iz primerjave med nizkimi stanarinami in nakupi avtomobilov je razvidno, da je bil že sam naš razvoj v preteklosti precej bolj naklonjen ljudem z visokimi zasluži kot pa ljudem z nizkimi osebnimi dohodki. Kazalo bi ga torej čimprej predrugačiti v korist delovanja tržnih zakonitosti, samoupravljanja in delavskega razreda. Kljub temu pa se za veljavo ekonomskih cen za stanovanja, avtomobile in druge predmete zelo počasi ogrevamo. Mar ne tudi iz bojazni, da bi se s tem spremenil neupravičeno ugoden ekonomski položaj dokaj velikega sloja zaposlenih?

V. B.

OPREDELJENE OSNOVE ZA UREJENO POVEZOVANJE TRGOVINE IN PROIZVODNJE

Pobudnik ne zgolj trgovina, ampak tudi proizvodnja

Za sodelovanje trgovine s proizvodnjo so bile že pred sprejetjem ustavnih dopolnil značilne različne oblike medsebojnega povezovanja. Trgovina in proizvodnja sta iskali „stične točke“ od navadnih kupoprodajnih pogodb do dolgoročnega poslovno-tehničnega sodelovanja in skupnih vlaganj za razširitev materialne osnove ter delitev na tej osnovi doseženega dohodka, do oblik polne integracije. Izkušnje zadnjih let so pokazale, da so vse dotlej uveljavljene oblike medsebojnega sodelovanja izhajale kajpak iz interesov tako proizvodnje kakor trgovine.

V takih pogojih se je Poslovno združenje za trgovino v Ljubljani že na začetku razprav o ustavnih spremembah vključilo v oblikovanje tistih določil, ki urejajo razmerja med trgovino in proizvodnjo.

Slovenska trgovina je v svojem „paketu“ predlogov za dopolnitev 8. točke XXII. ustavnega dopolnila izhajala iz ocene, ki je brez dvoma rezultat dolgoletnih izkušenj in realne presoje dobrih in slabih strani dosedanjega povezovanja trgovine in proizvodnje, da vse, najsi bo takšne ali drugačne oblike bodočega povezovanja med trgovino in proizvodnjo pogojuje predvsem dosežena stopnja njune razvitosti. Iz prakse vemo, da so zlasti za trgovino značilne večje delovne organizacije, ki poleg prodaje na drobno vključujejo že nekaj let tudi proizvodnjo in predelavo, turizem, servisno dejavnost, izvoz in uvoz ter prodajo na debelo. Vse te organizacije, seveda pa tudi mnoge manjše specializirane organizacije, ki tako rekoč le dopolnjujejo tako zasnovano organizacijo trgovine, pa morajo biti zavoljo vedno večje zahtevnosti doma-

čega in tujega tržišča povezane s številnimi proizvodnimi in drugimi organizacijami, saj lahko le na tak način zagotovijo širok izbor blaga.

Takšne zasnove, ki bi jih v zrcalu z obema partnerjema videli že v bližnji prihodnosti kot idealno rešitev za toliko let snujočo najboljšo „varianto“ medsebojnega povezovanja trgovine in proizvodnje, so seveda terjale spremembo v tistem delu zveznih tez, pripravljenih za razpravo o drugi fazi ustavnih dopolnil, ki govorijo o pogojih, pod katerimi se organizacije, ki se ukvarjajo s posli blagovnega prometa in storitev, združujejo s proizvodnimi in drugimi organizacijami. Predstavnik slovenske trgovine so dosegli, da v novo porajajočih se oblikah povezovanja trgovine in proizvodnje, tako na zvezni kakor tudi na republiški ravni, ne odstopamo od osnov, ki so zajete v sedanji 8. točki XXII. ustavnega dopolnila. Vse druge rešitve, posebno tiste, ki odražajo obvezno združevanje trgovine s proizvodnjo, razumljivo na zakonski osnovi, bi skoraj v vsem zavirale dosedanje pozitivne tendence v razvoju povezovanja trgovine s proizvodnjo in s tem seveda v prvi vrsti sam razvoj trgovine.

Zato je treba pozdraviti pobudo slovenske trgovine, da pri oblikovanju dokončnega besedila 25. teze za drugo fazo ustavnih dopolnil v Sloveniji uveljavimo temeljno načelo v načrtovanem povezovanju trgovine s proizvodnjo, po katerem pogoje, način in oblike povezovanja ali združevanja trgovinskih in proizvodnih organizacij, kriterije za ustanavljanje skupnih organov in prevzemanja rizika ter delitev skupnega dohodka, urejajo organizacije združenega dela s samo-

upravnimi sporazumi ter medsebojnimi dogovori in pogodbami in le v izjemnih primerih naj bi jih urejal zakon.

Ob sprejetju „paketa“ predlogov slovenske trgovine za razpravo v drugi fazi ustavnih sprememb nam je po nekajletnem „slepomišju“ v odnosih med trgovino in proizvodnjo (ko pravzaprav nismo niti vedeli, katera stran bi želela pritegniti drugo ali pa v primerih obotavljanja in nesmiselne bojazni za medsebojno povezovanje tako z ene kakor druge strani) „posljal“ žarek upanja, da smo na poslednji poti. da uredimo odnose v povezovanju trgovine in proizvodnje.

Turistično transportna podjetja Avtopromet Gorica, Creina Kranj, Izletnik Celje, Slavnik Koper in Transturist Škofja Loka so se dogovorila o najtesnejšem poslovno tehničnem sodelovanju svojih žičnic, ki jih imajo na Lokvah, Skalnici, Kravcu, Golteh in pri Celjski koči, na Črnem vrhu, Voglu, Pokljuki, Starem vrhu in v Škofji Loki. Gre za 29 različnih žičnih naprav, ki po številu predstavljajo približno petino slovenskih žičnic, po zmogljivostih in opravljenem prometu pa skoraj polovico. Po približnih podatkih so samo lani opravile 8 milijonov 600 tisoč prevozov.

Žičnice so drugo področje, za katero so turistično transportna podjetja sklenila posebno pogodbo o sodelovanju. Na osnovi samoupravnega sporazuma o povezovanju svojih prizadevanj že imajo tak dogovor za potniški promet. Da so na drugem mestu prav žičnice, ni naključje, saj gre za dejavnost, ki ji sedanja razdrobljenost povzroča precejšnje težave in ji onemogoča, da bi hitreje in uspešneje napredovala.

Izhajajoč iz odslej enakovrednega položaja obeh partnerjev pri medsebojnem povezovanju si lahko obetamo, da bo v prihodnje tudi proizvodnja pobudnica za hitrejšo uveljavljanje novih oblik povezovanja v blagovnem prometu. Racionalnejše gospodarjenje s sredstvi in boljše poslovne rezultate v trgovini in proizvodnji bo namreč omogočilo le takšno povezovanje, ki bo navsezadnje prispevalo k oblikovanju take poslovne politike, s katero bomo okrepiли materialno osnovo trgovine in proizvodnje, odpravilo pa bo tudi vse nesporazume med udeleženci v blagovnem prometu, ki jih kot vemo iz dosedanje prakse, ni bilo tako malo.

-iv

Karta za 29 žičnic

Pet podjetij sklenilo pogodbo o najtesnejšem sodelovanju žičničarske dejavnosti • Velike koristi za smučarje in upravljavce naprav

poslovanju, za začetek večje enotnosti na področju te dejavnosti v Sloveniji sploh, saj se zanj zanimajo tudi druga podjetja. Za to, da bi se pridružili temu dogovoru, se trenutno najbolj zanimajo v Kompassu in Viatorju z žičnicami na Ljubelju in na Veliki planini.

Predstavniki podjetij so si za slovesni podpis pogodbe izbrali Kravce. S tem so tudi simbolično izrazili svojo pripravljenost, da podprejo prizadevanja za rešitev tega trenutno najtežjega žičničarskega problema pri nas. Žičničarji omenjenih podjetij se zavzemajo pri svojih samoupravnih organih, da bi pristopili h konzorciju za izgradnjo kravčevskega turističnega centra. Ustanovna skupščina tega konzorcija bo 27. marca, nanjo pa so povabili nad 100 gospodarskih organizacij, največ s področja Kranja in Ljubljane.

Kot kaže, gre pri tem dogovoru, ki naj omogoči izboljšanje žičničarskih uslug ob bolj ekonomičnem

poslovanju, za začetek večje enotnosti na področju te dejavnosti v Sloveniji sploh, saj se zanj zanimajo tudi druga podjetja. Za to, da bi se pridružili temu dogovoru, se trenutno najbolj zanimajo v Kompassu in Viatorju z žičnicami na Ljubelju in na Veliki planini.

Predstavniki podjetij so si za slovesni podpis pogodbe izbrali Kravce. S tem so tudi simbolično izrazili svojo pripravljenost, da podprejo prizadevanja za rešitev tega trenutno najtežjega žičničarskega problema pri nas. Žičničarji omenjenih podjetij se zavzemajo pri svojih samoupravnih organih, da bi pristopili h konzorciju za izgradnjo kravčevskega turističnega centra. Ustanovna skupščina tega konzorcija bo 27. marca, nanjo pa so povabili nad 100 gospodarskih organizacij, največ s področja Kranja in Ljubljane.

M. S.

Ustavne spremembe spodbuda za sodelovanje v turizmu

Nove možnosti, ki so jih za sodelovanje gospodarskih organizacij ustvarile ustavne spremembe, se pozitivno odražajo tudi na področju turizma. Zato lahko pričakujemo, da se bodo že izpeljanim integracijam v turizmu gospodarski dejavnosti kmalu pridružile še nove. Tako bodo 27. marca o združitvi s referendumsom odločili kolektivi hotela Adria iz Ankarane, hotelov Metropol in Palaca iz Portoroža, hotela Piran iz Pirana in hotelske pralnice in čistilnice iz Portoroža. Dan kasneje, to je 28. marca bodo na enak način o združitvi glasovali kolektivi postojnske Jame, hotela Kras v Postojni in gostinske dejavnosti podjetja Rakov Škofjan. Tako v enem kot drugem primeru nameravajo uresničiti že dolgoletno potrebo in željo, da bi bili povezani gostinsko turistično dejavnost in ustvarili pogoje za njen nadaljnji hitrejši razvoj. Prizadevanj za večje sodelovanje je bilo tako na slovenski obali kot na kraško-notranjskem območju veliko že v preteklosti, vendar so rezultati zaradi takšnih ali drugačnih razlogov ostali. Kaže, da so težave pomagale zdaj premostiti ustavne spremembe.

Omenjeni kolektivi s slovenske obale bodo 27. marca z referendumom odločili o združitvi v združeno podjetje Portorož. To bi bilo dokaj močno gostinsko turistično podjetje, saj bi razpolagalo z nad 4 tisoč hotelskimi ležišči, kar je 60 odstotkov hotelskih prenočitvenih zmogljivosti na obali. Poleg tega bi razpolagali s 15 tisoč sedeži, tremi avtokampi, dvema pokritima zimskima bazenoma ter številnimi restavracijskimi in rekreacijskimi objekti. Letno bi dosegli okrog 600 tisoč turističnih nočitev in 110 milijonov bruto prometa. Po osnutku samoupravnega sporazuma bi vsa ko izmed podjetij v okviru združenega podjetja Portorož imelo status TOZD in bi bilo samostojna pravna oseba. Temeljne organizacije bodo med seboj tesno sodelovale, uresničevale enotno politiko in enotno nastopale zlasti pri prodaji storitev na zunanjih tržiščih. S posebnim samoupravnim sporazumom se bodo dogovarjale za skupno investicijsko politiko, s posebno pogodbo pa bodo določale način za sanacijo tiste izmed njih, ki bi morebiti zašla v težavo. Na podoben način bodo urejale tudi medsebojno solidarnost pri urejanju položaja delavcev v združenem podjetju.

Kot so pokazale razprave, kolektivnih pričakujejo od združitve tudi večjo skrb za izboljšanje in stanovanjsko izgradnjo delavcev in večji razvoj samouprave.

Podobne cilje kot kolektivni obali so si zastavili tudi kolektivni gostinsko turistični organizaciji na postojnsko-notranjskem območju. Povezava med postojnsko Jamo, hotelom Kras in gostinskimi dejavnostmi podjetja Rakov Škofjan, naj bi pripomogla k hitrejšemu nadaljnjemu razvoju turizma na širšem področju postojnske regije, ki vključuje tudi območje Cerkniškega jezera, Rakovega Škofjana in nekaterih bližnjih krajev. Zlasti na območju Rakovega Škofjana možnosti za turizem še niso dovolj izkoriščene, enako velja za Cerkniško jezero. Nedvomno pa je, da je območje od Cerkniškega jezera pa do Pivke Jame turistična celota, ki bi jo kazalo bolj izkoriščati tudi za obogatitev turistične ponudbe Postojne kot največjega turističnega središča na Krasu.

Nedvomno je treba prizadevanja in pobude za večjo povezavo v turizmu tako na obalnem kot na širšem postojnskem območju pozdraviti. Na obeh območjih predstavlja turizem tisto dejavnost, ki bo tudi v prihodnje veliko doprinesla h gospodarskemu razvoju. Širše gledano je treba pobudo pozdraviti tudi zato, ker bodo združitev prispevale k manjši razdrobljenosti v slovenskem turizmu. Znano je namreč, da so sile v našem turizmu, nam v škodo seveda, vse preveč razcepljene. Ob tem pa razvoj turizma v svetu že dolgo opozarja, da se bodo majhne organizacije vedno tekle vključevale v hudo konkurenčno borbo na turističnem trgu. K integracijam v turizmu zato težijo povsod po svetu.

KAVČIČ

Rešetka nam jo je spet »posvetila«

● Radijsko poročilo v poznih nočnih urah je bilo sicer skopo, vendar dovolj zgovorno: v TE Šoštanj III jim je spet zagodla dogorevalna rešetka ● Še ni dolgo tega, ko je počila gonilna os in so popravila trajala nekaj dni ● Kaj zdaj? ● Bodo neizogibne redukcije električne energije spet globoko zarezale v slovensko gospodarstvo (da o živcih sploh ne govorimo)

V spomin se nam je usedel neprijeten dolg. Bolje, očiitek. „Novinarji, na obisk pridete, kadar se pri nas vse blešči in nimamo na videz nobenega poštenega dela. Kadar nam pa gre za nohte, vas ni blizu...“

Kot v temnih pošastih — razstava lučk samo še povečuje vtis mogočnosti — prepoznamo orjaške naprave termoelektrarne, nas preseneti grobna tišina. Nekako se nam je zdelo, da bi se v vzdušje prilegala množica preplašenih postav, ki bi te kale okoli vogalov. Sicer pa, kar se v termoelektrarni dogaja, se dogaja znotraj, nekje globoko za betonskimi in železnimi „fasadami“... Čeprav smo bili ves čas vožnje skozi samotno in s sneženjem razgibano noč v boju z minutami, imamo zdaj, na cilju, premalo časa za ugotavljanje, kdo je odnesel zmago. Čas ali mi.

Izmenski obratovodja Martin Tomše je bil „prijazni razsodnik“: „Za rep ste nas ujeli! Sicer, kar sami si pogledajte, da boste bolje razumeli našo stisko.“

„Kaj se je pravzaprav zgodilo?“

„Odpovedala sta dva člena v dogorevalni rešetki. O rešitvi ni bilo kaj razmišljati. Rešetko smo morali zaustaviti, nehali s kurjenjem... Najbolj težavno delo je čiščenje rešetke. Tokrat se na vso srečo na njej ni nabralo za dober meter na debelo žlindre kakor zadnjič.“

Čiščenje je bilo tokrat razmeroma hitro pri kraju, predor pod orjaškim kotlom „osvojen“ (orjaški kotel? Je to dovolj nazoren naziv za sto metrov visoko votlo prizmo, ki v polnem zagonu lahko pokuri tudi 9.000 ton velenjskega premoga na dan?), osnovno delo za odstranitev okvare preteklost. Delavci so že sneli pokvarjena dela, prav katastrofalno majhna v primerjavi z velikostjo kompletne naprave. In vendar — 275 megavatni orjak je izgubil vso moč, ker mu je zaškripalo v drobju...
Delavci so seveda izkoristili nenapovedani vikend tehnike in so se vrgli na čiščenje naprav. Pri čiščenju šestih velikanskih

mlinov, ki drobe premog, da ga lahko zračni tok potegne v notranjost kotla in nato med gorenjem navzgor, sto metrov visoko, je seveda premogovega prahu čez glavo.

„Tale rešetka. Zakaj je tako pomembna?“

„Premogovi delci, ki so pretežki za „potovanje“ skozi kotel, padejo na rešetko in na njej dogore. Če ne bi bilo rešetke, bi šlo veliko premoga v izgubo.“

Polomljeno „drobovje“ velikana je treba zamenjati

Pomočnik vodje strojnega vzdrževanja inž. Edvard Stropnik je pravkar prilezel iz predora: „Kraška burja ni nič v primeri z vleko tu notri. Celo zdaj, ko vse stoji.“

letimo tudi na kakšno past, za katero zdaj še ne vemo. Denimo, da je rešetka edini krivec za zastoj.“

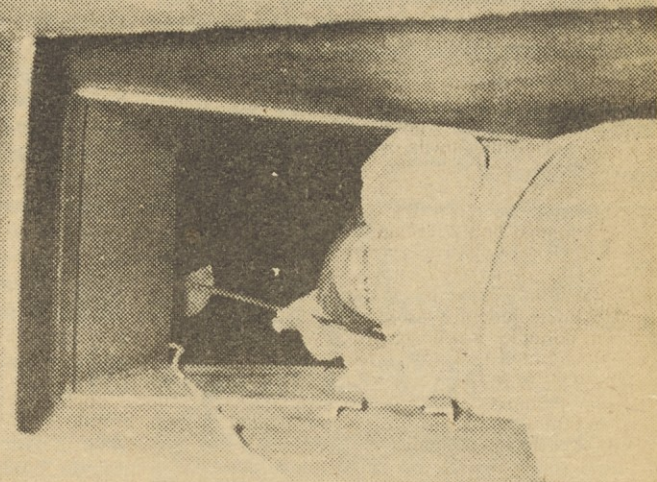
Potem nas je vodja bloka Franc Kranjc popeljal z dvigalom ob kotlu navzgor in peš po mrežastih stopniščih in mostovžih, kjer je za laikove oči ena sama zmešnjava vsemogočih cevi, nerazumljivih naprav... Kakor bi se spopadle orjaške pošasti iz betona in železa, se zapletle z lovskimi in — otrpnile.

„Tale kotel ni kar tako. Ko se ohladi, se skrči kar za 40 centimetrov. „Idealni“ pogoji za rojstvo razpoke, ki jo bomo odkrili šele tedaj, ko bo začela curljati voda. Seveda si moramo glede razpok priti na jasno, še preden bomo spet zakurili. Na kratko, vse mora biti tip top, preden bomo z mirno vestjo zakurili.“

Kdo bi še izsiljeval izjavo: „Kdaj?“

Ko smo odhajali, spet zaradi tekme s časom, noč še ni začela

V predoru je „kraška burja“

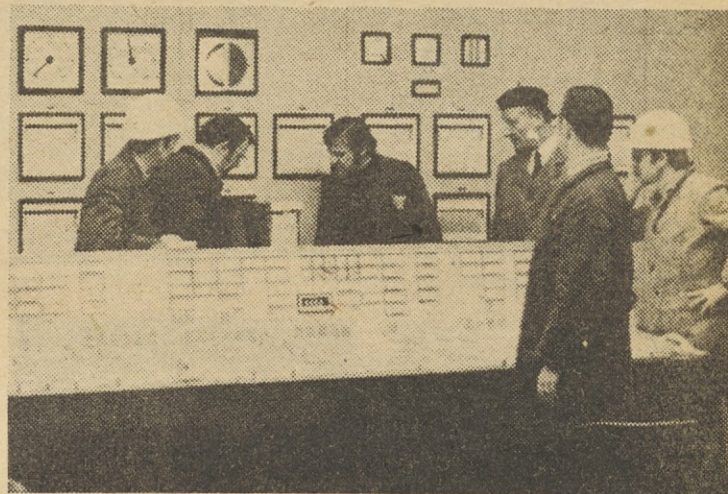

Najprej plazenje in potem čiščenje

popuščati. Šoštanjski energetski trojčki so bili še vedno samo črne pošasti na malo svetlejšem nebu. Če drugega ne, nam je bilo jasno vsaj to, zakaj se tudi

v termoelektrarni pozdravljajo s „Srečno!“ Ne samo rudarji.

Tekst: Igo Tratnik
Foto: Andrej Agnič

Pogovor v komandni sobi „tretje faze“

Podpisniki dogovora o DE

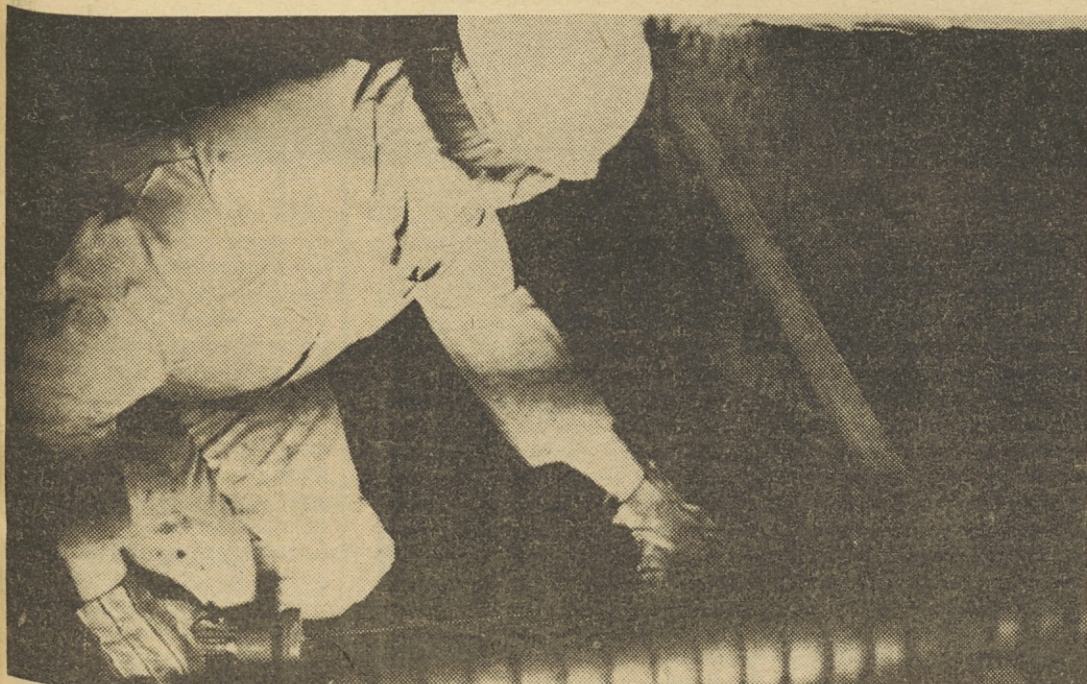
SINDIKALNE ORGANIZACIJE:

344. Temeljna izobraževalna skupnost Radovljica, 345. Veterinarska postaja Žalec, 346. Služba družbenega knjigovodstva Celje, 347. Splošna bolnica Jesenice na Gor., 348. „Konus“ obrat Majšperk, 349. Občinski sindikalni svet Postojna, 350. Osnovna šola „Franca Kranjca“ Celje, 351. Osnovna šola Kanal, Kanal, 352. Jugobanka Ljubljana, 353. „Strojna“ Maribor, 354. Rudniški odbor sindikata Rudnika Mežica, Mežica, 355. III. osnovna šola Velenje, 356. Tovarna glinice in aluminija „Boris Kidrič“ Kidričevo.

DELOVNE ORGANIZACIJE:

149. Tovarna nogavic Polzela, Polzela, 150. Trgovsko podjetje „Murka“ Lesce.

Inž. Stropnik ocenjuje, kolikšna je okvara na rešetki

Smuk »za 1000 tekmovalcev«!

Zgodilo se je menda prvič pri nas. Tisoč smučarjev je istega dne v istem kraju nastopilo na tekmovalstvu. Tekmovali so za uvrstitev, za odličje in predvsem za uspešno prevoženo tekmovalno progo. Prav to zadnje je bil edini cilj in največja želja večine članov sindikata delovnih organizacij ljubljanskih občin, ki jim je v soboto, 3. marca v Kranjski gori starter odšteval zadnje sekunde. Ko pa je na koncu štetja s povzdignjenim glasom vzkliknil še: „Smuk!“, ni bilo več časa za neodločnost in razmišljanje o padcih, o uvrstitvah, o časih in morda celo o medaljah in zmagovalnem odru. Treba se je bilo odločno pognati in potem... Rdeča vratca, za njimi modra, pa zopet rdeča in modra, rdeča...

Organizatorji tekmovalstva Komisija za šport in rekreacijo pri mestnem svetu Zveze sindikatov Ljubljane in mestne zveze za telesno kulturo, so bili lahko zadovoljni. Gestlo: Šport za vsakogar je dobilo v soboto v Kranjski gori prijemljivo obliko. Število udeležencev je preseglo pričakovanja. Napovedi organizatorjev, da bo prihodnje leto tekmovalcev vsaj polovico več, prav gotovo niso neutemeljene.

Letos so tekmovali na petih progah. Od tistih na Kekcu za najstarejše do tistih na Brsnini za mlade, kjer vozijo vsako leto tudi najboljši smučarji sveta. Pa še v Podlesu in Bukovniku. Za vsako starost je bila proga primerno izpeljana. Moški so po starosti tekmovali v petih in ženske v treh kategorijah. Jasno pa je, da so bile najlažje proge za nekatere nepremagljive in da so bile tiste najtežje za druge še vedno otročje lahke. Pa saj večini ni šlo za rezultate. Tekmovalje samo oziroma udeležba na njem je pokazala, da smučanje ni razširjeno samo med mladimi, ampak je tudi za starejše vse bolj priljubljena oblika rekreacije in razvedrila.

Sprehod ob progah v času tekmovalstva je pokazal pestro sliko tega, tako množičnega tekmovalstva. Organizacija je bila praktično brezhibna, čeprav ni šala po vseh tekmovalnih pravilih „spraviti skozi“ toliko smučarjev. Tekmovalci pa... No, ti so bili pač različni.

„Tristo...“ in tako dalje, je robantil tekmovalcev, ki je namesto skozi vratca po smučeh, odzidal z glavo naprej mimo njih v dolino. „Saj ni čudno,“ se je tolžil, ko je ugotovil, da je živ in

zdrav. „Proga je že nemogoča. Saj sem vedel. Stodvajinpetdeseti sem. Le kako more tale.“ Oziral se je za tekmovalcem, ki je pravkar z neverjetno lahkoto vozil za njim po progi. „Najbrž sem imel smolo.“

„Dajmo, dajmo, dajmo, direktor!“, je bilo slišati osamljene glasove ob progi. Seveda je šlo za uvrstitev ekipe in navijači so tudi tu dobrodošli.

„Tako, zdaj pa med tema modrima zastavicama in potem med tistima rdečima,“ je malo hudomušno dajal navodila naključni opazovalec tekmovalcu, ki je kljub strmini neverjetno počasi „plužil“ proti cilju.

„Kar, na drauf“, Lojze, pa magari po riti!“ „Hej, Bojan, bi na vsak način rad zadnjo nagrado? Ali se sploh da bolj počasi?“ „Kar korajžno, Janez, saj so tu reševalci!“

Se in še je bilo smeha in dovtipov na račun tekmovalcev, ki pa si po večini tega niso jemali k srcu.

Bili pa so tudi taki, ki so tekmovalje vzeli resno in jim ni bilo vseeno, ali so prvi ali pa samo drugi. Bili so pripravljeni tudi tvegati.

Tako je na primer Metka, ki je zelo dobra smučarka, naletela na progi na oviro, eno tistih tekmovalk, ki so se „borile“ za zadnje mesto. Ustaviti se je morala, izogibati... Čas pa je tekel. Metkin čas na cilju je bil kljub temu zelo dober.

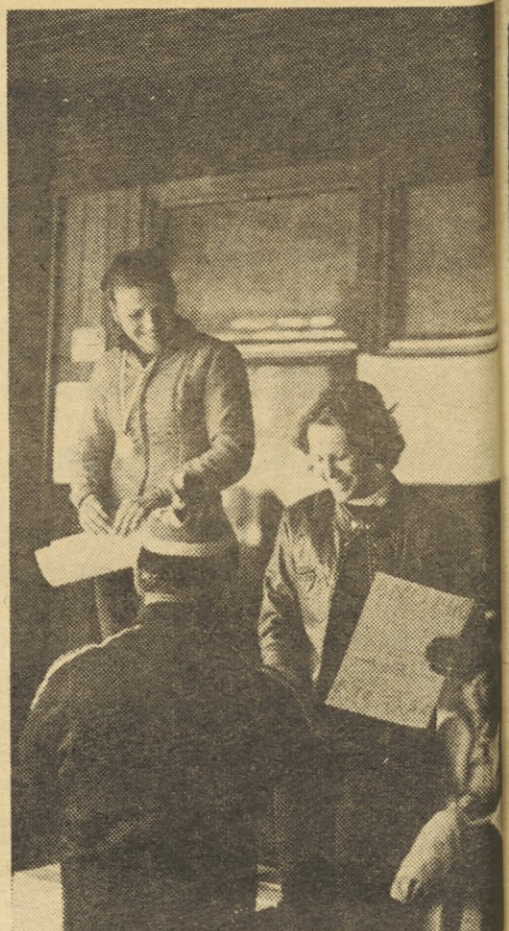
„Pravico imaš voziti še enkrat, seveda pa se bo tale tvoj čas, ki je kljub vsemu zelo dober, zbrisal.“ Niti za trenutek ni pomišljala.

„Se enkrat bom vozila!“

Prisotni so zmagovali z glavami nad takšno predrznostjo. Toda Metka si je v drugi vožnji, kljub temu, da je vozila skoraj zadnja, oziroma dvesto in še ne vem katera po progi, privzela zlato medaljo. Korajža in tveganje, predvsem pa znanje, končno le prinesejo uspehe.

Takih in podobnih zgodbic se je na tekmovalstvu dogajalo mnogo. Končni vtis pa je, da je tekmovalje v celoti uspelo. Namen je bil dosežen in organizatorji so lahko zadovoljni. Prav zaradi nemo-tenega poteka in tovariškega vzdušja pa nedvomno lahko računajo s še večjo udeležbo v naslednjem letu.

Tekst in foto:
A. AGNIC

Metka in Alenka sta tekmovalje vzeli zares. Zato sta se tudi zares znašli na zmagovalnem odru, kjer jima je v imenu organizatorja podelil odličje Rudi Bregar, predsednik mestnih sindikatov

Rezultati tekmovalstva članov delovnih kolektivov ljubljanskih občin

Članice do 25 let: 1. Metka Luzar, Inst. J. Stefan, 62,6; 2. Metka Vrabec, Elektrovoz 65,0; 3. Alenka Meglič, VVZ Lit., 68,0. Članice do 35 let: 1. Krista Dekleva, Gosp. zbor., 63,5; 2. Eva Zamperlo, Inst. za tur. st., 69,5; 3. Jelka Pelan, Inst. J. Stefan, 71,1. Članice nad 35 let: 1. Marija Kosec, Vzgoj. šola, 67,3; 2. Marija Pirc, Iskra ZZA, 68,1; 3. Cilka Černe, OŠ R. Jakopič, 68,5.

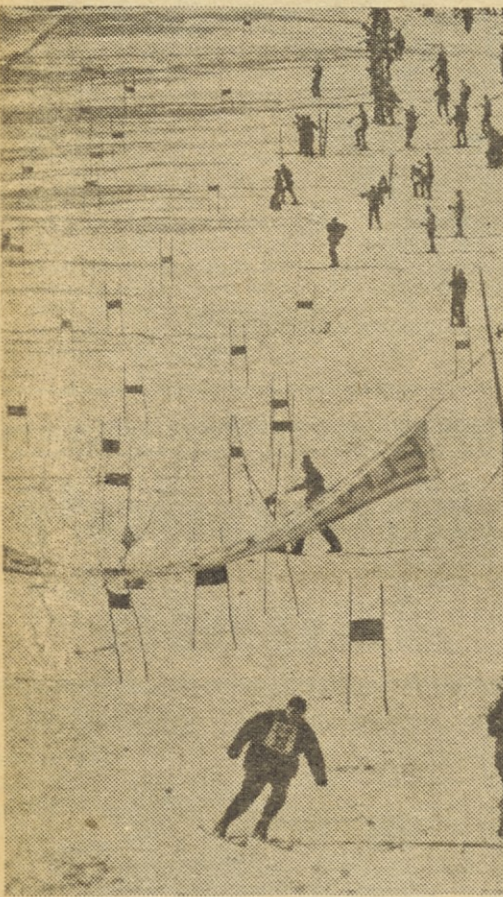
Člani do 25 let: 1. Jože Čučnik, Elekt. Lj., 56,1; 2. Vili Juvančič, Emona, 56,9; 3. Božo Butala, Energo, 57,2. Člani do 30 let: 1. Peter Boštjan, Rep. skup. za ceste, 72,4; 2. Matjaž Svet, Lj. banka, 72,6; 3. Janez Grom, Iskra Comm., 73,6. Člani do 40 let: 1. Danilo Vovk, Intertrade, 40,8; 2. Vito Poljanec, Saturnus, 41,0; 3. Lušnic, Iskra Comm, 41,6; člani do 50 let: 1. Bogdan Svet, Univerza, 32,5; 2. Milan Bernik, Iskra El., 33,4; 3. Jože Pogačnik, Vele. tekstil, 35,4. Člani nad 50 let: 1. Albin Vengust, Papir Vevče, 36,8; 2. Stane Konstantin, LB, 37,4; 3. Savo Janežič, Ing. biro elektro, 38,0. Ekipe skupna uvrstitev: 1. Iskra ZZA, 2. Lek, 3. Slovenija ceste. Ženske ekipe: 1. Iskra ZZA, 2. Lek, 3. Slovenija ceste. Moške ekipe: 1. Elektro Ljubljana, 2. Litostroji, 3. RTV-tehnika

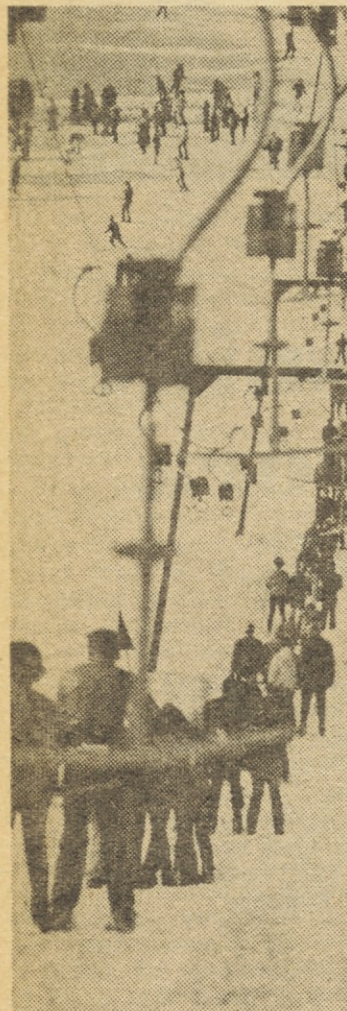
No, pa tudi ob bifejih je bilo zelo živahno

Že veliko pred začetkom tekmovalstva so se zbrali tekmovalci in spremljevalci ob cilju. Seveda, pravočasno si je bilo treba ogledati in zapomniti proge

Za mnoge je bil gozd vratic kar pregost. Kdo bi si vse to prej zapomnil, nekaj pa le mora biti odvisno tudi od sreče

Žičnice so neprestano vozile, dolgih kač pa ni in ni hotelo zmanjkati

HUMORESKA

Sestanek bil je živ, bi napisal Anton Askerca, če bi se zivel in če bi imel to čast, da bi bil na sestanku. Askerca smo omenili zato, ker je bil – to je zgodovinsko dokazano – pismen človek in zaradi te kvalitete bi ga prav gotovo na sestanku določili za zapisnikarja. Težave F. Jelen pa je bila v tem, da na sestanku ni bilo nobenega pesnika in niti ne pisuna, zato so njega – F. Jelena osebno izvolili za zapisnikarja. Tisto o izvolitvi sicer ni čisto točno, vendar temu ne bomo dajali bistvenega pomena. Rečeno je namreč bilo, da naj napiše zapisnik tisti, ki ni nič govoril in ima zato najlepši pregled nad dogajanjem in poleg vsega je še osebno neprizadet. F. Jelen je bil tako izvoljen za zapisnikarja zaradi svojega molka in ne morda zaradi volitev kot takih. In prav zato mu ni bilo povsem jasno, ali „so ga položili“ ali „se je sam položil“ v zapisnikarsko godljo, ker ni mogel zani- kati, da se je za molk odločil sam.

„Preklete,“ si je mrmral v brado F. Jelen v svojem običajnem gostilniškem kotu, „doslej sem res že slišal, da se da z molkom priti do funkcij, praktičnega dokaza pa le nisem imel.“

Ugotovitev ga je sprva pretresla in se je že bilo bati, da se ga bo novopečeni zapisnikar na mrtvo nalezal, ker je bil poudarjeno filo-

dvaintridesetič zapored izvoljen za predsedujočega, nakar je najprej pozdravil prisotne tovarišice in nato še prisotne tovariše.

Jelen se je nato globoko zamislil, ker se ni mogel spomniti, katera tovarišica se je zahvalila tovarišu predsedniku za pozornost do tovarišic, ki trpijo v službi in nato trpijo še doma in imajo

„Predsedujoči Francelj je nato izjavil, da razume namigovni značaj Primoževega predloga, zato bi rad opozoril prisotne, da so take metode dela v naši družbi že dobile nezaupnico.“

Primož je vstal, dvignil desno roko nad višino glave in z njo (roko) delal značilne kretnje. Nato se je raz-

izvoljen za predsednika, ker je bil zdaj prvič izvoljen na izredni seji. Torej 32 plus 1. Edina točka je bila „obravnavati moralnih kvalitet tovariša F. Jelen“. Obrazložitev: Tov. F. Jelen je hotel vnesti razdor v kolektiv s perfidnim namigovanjem, da tovariša Francelj in Primož na sejah nista zmožna tvor-nega sodelovanja in poleg

Zapisnikarski spodrsrljaj

zofske narave in je po vsaki pretresljivi ugotovitvi kon-tinuirano pil toliko časa, da je zanjo našel družbeno poli-tično utemeljitev. Na vso srečo (za zapisnik) je F. Je-len že po tretjem dvajsetcu našel povezavo med molkom in funkcijo: „Normalno, saj bi v nasprotnem primeru mutci bili docela izločeni iz javnega življenja.“

Ko se je tako duševno sta-biliziral, je prešel na pisanje zapisnika.

S prvim stavkom ni bilo nikakršnih problemov:

„Tovariš Francelj ni skri-val presenečenja, ko je bil že

naspih za svoje trpljenje komajda moralno zadošče-nje.“

Jelen si je hrabro naročil dva deci in sproščeno na-daljeval:

„Predsedujoči je dal tova-rišicam vso podporo, nakar ga je tovariš Primož napa-dalno prekinil, češ da tova-rišice niso na dnevnem redu, zato bi bilo smotno preiti na pregled sklepov prejšnje seje.“

Jelen je malce pomislil, nakar je prečrtal besedo „napadalno“, ker ni sodila v zamisel o neprizadetosti za-pisnikarja.

vila izredno živahna raz-prava, v kateri so sodelovali vsi prisotni (vključno s tova-rišicami, ki so pozabile na svoj položaj v družbi), razen določenega tovariša, ki je ostal na nivoju in bil zato iz-voljen za zapisnikarja.“

F. Jelen je hrabro končal: „Plodna razprava ni pri-nesla nobenih plodov v obli-ki sklepov, če odštejemo iz-volitev zapisnikarja.“

Naslednja seje je bila iz-redna, tako da ne moremo reči, da je bil tovariš Fran-celj triintridesetič zapored

vsega nimata pravega odnosa do zaposlenih žena (vklju-čno z materami samohranil-kami). Tovariš Jelen si je za svojo diverzantsko dejavnost izbral okvir zapisnika, ki ga ves kolektiv že vnaprej naj-odločneje obsoja.“

Jelen se je strinjal s kri-tiko, predlagal, naj kot olaj-ševalno okoliščino upošte-vajo pomanjkanje slehernih izkušenj in obljubil, da se ne bo nikoli več posilil med za-pisnikarje.

Odslej naprej so vse seje (sodeč po zapisnikih) po-tekale skrajno normalno.

TIG

NEGOVATI IN PLEMENITITI

Enajstih zimskih športnih iger gradbenih delavcev Slovenije v Kranjski gori sta se med drugimi udeležila tudi Janez Hambrož, predsednik komisije za šport in rekreacijo pri RO sindikata gradbenih delavcev SRS in pa Janez Tršan, predsednik RO sindikata gradbenih delavcev SRS. V zvezi z veliko športno manifestacijo smo ju poprosili za kratko izjavo.

JANEZ HAMBROŽ: „Na letošnje igre v Kranjsko goro smo povabili svoje kolege tudi iz drugih republik. In vse kaže, da rezultati obiska ne bodo izostali. Predstavniki drugih republik so namreč sprejeli sklep, da bodo že prihodnjo zimo poskrbeli za športna srečanja gradbenih delavcev na snegu tudi na svojih področjih. Prepričan sem, da moramo take in podobne pobude samo podpreti, saj smo posebno v gradbeništvu močno zainteresirani, da zaposleni v kar največji meri koristijo svoj redni letni dopust v zimskih mesecih. Znano je namreč, da predstavlja poletje za našo dejavnost vrh sezone in da je velikokrat škoda vsakega neizkoriščenega dneva. Prav zaradi tega je v našem skupnem interesu, da kar najbolj podpiramo zimske športe in spodbujamo delavce k rekreaciji in oddihu na snegu. In za konec še ena novica: organizacijo prihodnjih zimskih iger gradbenih delavcev Slovenije je prevzel Konzorcij projektantskih organizacij, medtem ko bo za samo izvedbo iger poskrbelo gradbeno podjetje Sava iz Kranja...“

JANEZ TRŠAN: „Ne glede na pomisleke, ki jih nekateri ljudje izražajo ob organizaciji velikih sindikalnih športnih srečanj, smo se slovenski gradbinci odločili, ne le, da nadaljujemo z začetim delom, temveč, da poskrbimo še za večjo kvaliteto in s tem seveda za še bolj široko dejavnost v osnovnih sindikalnih organizacijah. Seveda smo si bili edini v tem, da bomo prirejali športna srečanja brez nepotrebnih izdatkov, da pa bomo vložili v organizacijo iger in v priprave še več dela in truda. Sodim namreč, da so tako igre kot športna dejavnost zaposlenih med letom nekaj izredno dragocene, kar moramo samo negovati, spodbujati in plemeniti.“

1. Podelitev priznanj po končanih zimskih igrah gradbenih delavcev Slovenije pred hotelom Larix. Na najvišji stopnički zmagovalnega odra stoji Jože Naglič (IMP Ljubljana), ki je bil najhitrejši v kategoriji nad 40 let

XI. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE GRADBINEV SLOVENIJE

KAR 736 STARTOV!

Od 7. do 9. marca so bile v Kranjski gori že XI. zimske športne igre gradbenih delavcev Slovenije. Udeležilo se jih je več kot 50 sindikalnih organizacij, kar nedvomno predstavlja svoj vrsten rekord. In rekordno je bilo tudi število nastopajočih: startalo je kar 560 smučarjev in smučark, od teh nekateri celo dvakrat, tako da smo videli na letošnjem srečanju gradbincev kar 736 startov! Pohvalno, tako za nastopajoče kot za organi-

zatorje.

Zahtevno organizacijo letošnjih zimskih iger je prevzel Geodetski zavod SRS iz Ljubljane, ki je svojo nalogo opravil več kot zadovoljivo. Vsa tekmovanja, v smučarskih tekih in v veleslalomu, so potekala natančno po predvidenem načrtu, vse je bilo na ravni največjih športnih prireditev pri nas.

Na sporedu je bilo sedem tekmovanj: ženske so tekmoval v teku in v veleslalomu,

moški pa so se pomerili v veleslalomu v treh kategorijah in v teku v dveh. Samo kategorija „moški do 33 let“ je morala prevoziti veleslalom progo dvakrat. Skratka, organizatorji so imeli polne roke dela, saj je bila izvedba tega množičnega tekmovanja v vsakem pogledu zahtevna. Pri tem moramo vsekakor izreči vse priznanje tudi prizadevnim jeseniškim smučarskim delavcem, ki so organizatorjem več kot uspešno priskočili na pomoč.

Če primerjamo letošnje zimske igre gradbenih delavcev Slovenije s tistimi izpred leti ugotovimo, da so napredovale tako na področju organizacije, kot množičnosti in kvalitete. Nastopilo je le malo manj kot 600 smučarjev, med njimi znana imena belega športa: Blaž Jakopič, Mirko Klinar, Stanko Klinar, Janez Šarec, Jože Naglič pa Pavel Dornik, Filip Kalan itd. Torej, tekme niso bile samo množične, temveč tudi kvalitetne. Sicer pa nas to, vsaj pri gradbincih, pa čeprav gre le za sindikalne tekme, ne preseneča več. Tega smo že vajeni...

„Ko delamo slovenski gradbinci načrte že za dvanajste zimske športne igre, ugotavljamo, da nas je iz leta v leto več. Pred tremi leti smo prvič izbrali Kranjsko goro za kraj naših tekmovanj in od takrat dalje vedno manj razmišljamo o tem, kje bodo naslednje igre...“ so nam pripovedovali organizatorji letošnjih iger. „Prijaznost domačinov, lepi smučarski tereni in prijetna bivališča nas vedno znova vodijo v ta kraj. Želimo, da bi postale ŠIG simbol športnega duha, simbol prijateljstva in dobrega razumevanja, sodelovanja in pomoči med našimi kolektivi: med tistimi, ki že prihajajo na igre, pa tudi med tistimi, ki jih letos še ni. Morda se nam bodo pridružili že prihodnje leto! Obenem želimo, da bi bile naše zimske igre pregled množičnosti in znanja in seveda tudi priložnost, da se v športni borbi izkažejo najboljši!“ A. UL.

2. Tekmovanje slovenskih gradbincev si je ogledal tudi Jože Vidic, predsednik komisije za telesno kulturo, šport in rekreacijo pri RS ZSS (drugi z leve)

3. Organizator ŠIG 73 je mislil na vse, tudi na propagando tega velikega in pomembnega srečanja gradbenih delavcev Slovenije

Rezultati ekipnih uvrstitev:

1. Industrijsko montažno podjetje Ljubljana 1708,03 točke, 2. GRADIS Lj. 1497,25, 3. Projekt Kranj 1474,13, 4. SAVA Jesenice 1394,19, 5. TEHNIK Škofja Loka 1187,51, 6. Slovenija ceste Ljubljana 1039,80, 7. Geodetski zavod SRS Ljubljana, 8. Konstruktor Maribor, 9. NIVO Celje, 10. Slovenija projekt Ljubljana, 11. BOHINJ Boh. Bistrica, 12. IBT Trbovlje, 13. Zavod za raziskavo materiala Ljubljana, 14. Kom. podj. Kanalizacija Ljubljana, 15. Obnova Ljubljana, 16. SGP Gro-suplje, 17. Elektroprojekt Ljubljana, 18. Gradišče Cerknica, 19. GP Dravograd, 20. Ceovod Maribor, 21. ELIM Jesenice, 22. Invest biro Koper itd.

Rezultati XI. zimskih ŠIG Slovenije

Veleslalom ženske:

1. Heda Bevc (IBT Trbovlje) 35,9, 2. Olga Sekne (Projekt Kranj) 36,2, 3. Anica Kores (SGP Konstruktor) 37,4, 4. Hermina Rusjan (IMP Ljubljana) 37,4, 5. Metka Pirnat (Slovenija ceste Ljubljana) 37,8, itd.

Veleslalom moški – nad 40 let:

1. Jože Naglič (IMP Ljubljana) 34,1, 2. Dušan Dobrovoljc (IBE Ljubljana) 34,2, 3. Franjo Novak (Konstruktor Maribor) 34,4, 4. Franc Gašperin (Sava Jesenice) 34,9, 5. Teo Pajnik (Konstruktor) 35,4 itd.

Veleslalom moški – od 33 do 40 let:

1. Stanko Klinar (Kovinar Jesenice) 56,81, 2. Miro Lakota (Zavod za urbanizem Bled) 58,79, 3. Janez Šarec (Investburo Koper) 59,98, 4. Janez Hercog (Gradis Lj.) 1.00,70, 5. Ivo Čučnik (Kovinar Jesenice) 1.01,17 itd.

Veleslalom moški – do 33 let:

1. Blaž Jakopič (Sava Jesenice) 2.01,14, 2. Mirko Klinar (Sava Jesenice) 2.06,94, 3. Boris Vodopivec (Slovenija ceste) 2.07,64, 4. Slavko Pajntar (ELIM Jesenice) 2.09,29, 5. Janez Čop (Sava Jesenice) 2.12,69 itd.

Tek – ženske:

1. Slavica Kunstelj (SGP Sava Jesenice) 10.04,9, 2. Darinka Golubič (IMP Lj.) 10.30,2, 3. Nani Peršin (Slovenija ceste, Lj.) 10.40,5, 4. Milka Vidic (SGP Projekt Kranj) 10.55,5, 5. Marta Sajovic (Tehnik Šk. Loka) 11.06,5 itd.

Tek – moški nad 33 let:

1. Viktor Brezovšek (Gradles Medvode) 6.36,7, 2. Franc Naglič (Projekt Kranj) 6.37,0, 3. Lado Rovšnik (Ind. biro Lj.) 6.57,5, 4. Anton Preželj /GP Bohinj) 7.08,5, 5. Gašper Krajnik (Tehnik Šk. Loka) 7.12,4 itd.

Tek – moški do 33 let:

1. Pavel Dornik (IMP Lj.) 10.24,8, 2. Filip Kalan (SGP Sava) 10.27,3, 3. Bojan Cvajner (IMP Lj.) 12.07,0, 4. Emil Grad (IMP Lj.) 12.25,5, 5. Zdravko Vozlič (Gradis Lj.) 12.30,5 itd.

Gre za prizadevnost in razumevanje!

Mnogi, posebno tisti, ki smatrajo športno rekreacijo za luksuz, za nekaj nepotrebnega in ki jim je za zdravo razvedrilo žal vsakega dinarja, obsojajo množična sindikalna športna tekmovanja. Praviijo, da so nesmiselna, včasih celo bolj škodljiva kot koristna, obenem pa računajo, kaj bi lahko napravili z denarjem, ki ga delovne organizacije trošijo za svoja sindikalna športna tekmovanja.

Žal še vedno razmeroma pogosto naletimo na taka in podobna, vse prej kot spodbudna in pametna razmišljanja. Pri tem namreč mnogi, ki obsojajo sindikalna športna srečanja, pozabljajo, da kolektivi, ki nastopajo na sindikalnih športnih tekmah ne trošijo družbeno temveč svoja sredstva in da predstavlja velika večina tekmovanj, posebno tistih v republiškem merilu pravzaprav le finale celoletnega dela, celoletnega športnega udeleževanja tisočev in tisočev zaposlenih.

Ne gre torej za problem prevelikega trošenja, temveč obratno! V nobenem primeru ne gre za nesmiselno megalomanstvo, temveč za prizadevnost in razumevanje, ki ju prav pri nas še vedno tako pogrešamo!

A. UL.

**POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA**

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

Zaključno poročilo častnega razsodišča

Častno razsodišče za XI. zimsko-športne igre gradbenih delavcev Slovenije ugotavlja ob zaključku dvodnevnega tekmovanja v Kranjski gori, da je organizator letošnjih tekem GEODETSKI ZAVOD SRS Ljubljana opravil svojo zahtevno nalogo nad vse vestno in kvalitetno, kljub izredno kratkemu roku, ki ga je imel na voljo za organizacijo tekmovanja.

Udeležba na igrah je bila rekordna, saj je sodelovalo 560 tekmovalcev iz 53 podjetij. Častno razsodišče je soglasno v oceni, da je bila tudi športna disciplina vseh tekmujočih na zavidljivi ravni, zato izreka tekmovalkam in tekmovalcem posebno priznanje.

Častno razsodišče je obravnavalo en sam primer nedopustnega nastopa enega tekmovalca, ki je nastopil za delovno organizacijo, v kateri ni zaposlen. Ta tekmovalec je bil diskvalificiran že zaradi tehničnega prekrška pri sami tekmi. Častno razsodišče želi, da bi se tudi taki izjemni primeri v bodoče ne dogajali več, ker je raven tekmovanja že tolikšna, da so se upravičeno uvrstila med najpomembnejše športno-rekreacijske prireditve pri nas.

TRADICIJA ŽIVI, MNOŽIČNOST PA?

Med 18 nastopajočimi ekipami je bila najbolj številna ekipa iz SDK Koper, zato bo zastopala športnice obalnih občin na ženskih delavsko-športnih igrah Primorske in Notranjske v Ajdovščini

Že celo desetletje sindikalne organizacije obalnega območja pripravljajo športna tekmovanja žensk športnic v počastitev dneva žena. Dejstvo, da te igre živijo že toliko let in da tekmovanja zdaj prirajajo že v štirih disciplinah; v šahu, streljanju, namiznem tenisu in kegljanju, nedvomno priča o njihovi potrebnosti, tudi o nekaki vmesni postaji do rednih delavsko-športnih iger, ki tudi imajo na obalnem območju že dolgo tradicijo. Žal pa se organizatorji ne morejo pohvaliti z kdo ve kakšno množičnostjo. Letos je resda nastopilo že 18 ekip iz vseh treh obalnih občin, toda v teh ekipah je bilo le 71 tekmovalk. V primerjavi s številom kolektivov in še posebej s številom zaposlenih žena pa je ta udeležba več kot skromna.

Kaj storiti, da bi bila bolj množična, je seveda vprašanje zase. Zapišemo lahko le to, da organizatorji v vseh desetih letih pravega odgovora še niso našli, ampak se morajo zadovoljevati z „niravnim“ razvojem dogodkov. Ta pa je tak, da se vsako leto predstavi kaka nova ženska ekipa in da s tem zlagoma narašča skupno število udeleženk.

Med ekipami, ki so se udeležile letošnjih tekmovanj v počastitev dneva žena, je bila najbolj številna tista, ki so jo sestavili v SDK Koper. Prav zato bo ta ekipa zastopala športnice obalnih občin na ženskih delavsko-športnih igrah Primorske in Notranjske to nedeljo v Ajdovščini.

Rezultati:

Med šahistkami je bila najboljša Majda Kamenšek (Gradis Koper) pred Štefko Cek (SDK) in Metko Kovač (Tomos). Med strelkami je najbolj zadevala v črno Katjuša Rojac (Brivnice in Česalnice), drugo mesto v tej disciplini je dosegla sodelavka iz istega kolektiva Iva Petkovič, tretje pa Metka Kovač (Tomos). Zmagovalka v namiznem tenisu je postala Davorka Štrbenk (Cestno podjetje), medtem ko sta naslednji mesti pripadli Miji Grailand in Bojani Polak (obe SDK). V kegljanju je zmagala Zora Ferenček (Restavracija Jadran, Portorož), sledita ji Ada Kramar (NANOS Postojna, poslovalnica Portorož) in Desanka Ropotar (Mehanotehnika Izola, obrat Piran). Med ekipami pa so največ kegljev podrle predstavnice Mehanotehnike (1560), pred STIL Koper (1517) in Podjetjem za PTT promet (1477).

-mG

TEČAJ ZA ORGANIZIRANJE REKREACIJE V KRANJSKI GORI

ŠTIRINAJST ABSOLVENTOV

Minuli teden je bil v Kranjski gori v Porentovem domu v organizaciji Partizana Slovenije in komisije za šport in rekreacijo pri slovenskih sindikatih enotedenski nadaljevalni tečaj za organizatorje rekreacije v delovnih kolektivih in pri občinskih sindikalnih svetih. Prvi del seminarja je bil že lani v Mozirju. Moziški in tega v Kranjski gori je uspešno končalo 14 tečajnikov iz vse Slovenije.

Mile Ogrin, tajnik Partizana Slovenije, ki je vodil tečaja v Mozirju in Kranjski gori, je med drugim povedal:

„Pričakujem, da bodo absolventi tečaja v svojih organizacijah uspešno posredovali znanje, ki so si ga pridobili in se trudili, da v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami, društvi Partizan in ostalimi zainteresiranimi približajo športno rekreativno dejavnost delovnemu človeku. Tečajniki naj bi zlasti pomembno vlogo odigrali v procesu osveščanja delovnega človeka o nujnosti te vrste rekreacije za zdravje, sprostitve in dobro osebno počutje, ki so zaradi sodobnega mehaniziranega in tehniziranega življenja močno ogroženi. Želel bi še to, da v svojih organizacijah poskušajo premagati miselnost, da smo z najrazličnejšimi tekmovanji že storili svojo dolžnost. Največja vrednost te dejavnosti ni samo v tekmovanjih, marveč v rednem sistematičnem in celoletnem udejstvovanju, po možnosti čimveč v naravi.“

Na obeh seminarjih v Mozirju in Kranjski gori so slušateljem predavali priznani strokovnjaki s področja telesne kulture, večinoma sodelavci ljubljanske Visoke šole za telesno kulturo. S podobnim načinom izobraževanja organizatorjev rekreacije bodo v prihodnje še nadaljevali, saj so bili s tem doslej storjeni le prvi koraki.

M. Ž.

Letošnje igre Elektre so imele nekaj svojih značilnosti, ki kažejo, da smučanje vzbuja vedno večji interes med športniki elektrogospodarstva. Prireditelj je bil prijetno presenečen ob velikem številu prijav in prav tako ob skoraj enako številnih startih – vsega skupaj je bilo prijavljenih in je nastopilo okrog 230 tekmovalk in tekmovalcev. Udeležba je bila množična zlasti v veleslalomu, kjer je startalo pri članih v I. razredu do 30 let 82 tekmovalcev, do 40 let 78, do 50 let 21, nad 50 let pa 14 tekmovalcev; med članicami v treh razredih pa je startalo 17 tekmovalk. Člani I. in II. razreda so morali prevoziti precej zahtevno 1200 m dolgo progo in ni čudno, če je bilo diskvalificiranih, ali pa je odstopilo kar 22 tekmovalcev.

Igre Elektre

V tekih, ki jih tudi sicer v smučarskem jeziku imenujemo „garaška panoga“, je bila udeležba dokaj skromna, saj je nastopilo v treh starostnih razredih le 16 članov in – letos že drugič – nobena članica.

Boj je bil zlasti med „alpinci“ izredno oster, saj so bile posebno med favoriti časovne razlike zelo majhne, za presenečenje pa so v ekipni konkurenci znova poskrbeli smučarji Elektro Ljubljane, ki so osvojili pokal „Elektre“ in športne organizacije Avstrijskih dravskih elektrarn. Ekipna zmaga jim je tako pripadla že drugo leto po vrsti, medtem ko so nekdanji večkratni zmagovalci iz Soskih elektrarn pristali na tretjem, smučarji Elektro Kranja pa celo na četrtem mestu. Izredno dober vzpon so tokrat dosegli smučarji Elektro Celja, ki jim je za las ušlo prvo mesto.

Kot je razveseljivo, da vlada med mladimi iz leta v leto močnejši boj za najboljše razvrstitve, tako je omembe vredna zadovoljiva udeležba starejših tekmovalcev. Med njimi naj omenimo najstarejšega, 65-letnega inž. Henrika Sebaherja (PZE), Janeza Bonclja iz Elektro Kranja, Karla Goloba iz Elektro Kranja ter 58-letnega Staneta Cesarja iz Savskih elektrarn.

In še to – izvedbo iger je materialno podprla tudi komisija za rekreacijo pri republiškem svetu ZSS, za kar so ji prireditelji, ZSSA „Elektre“, še posebno hvaležni.

T. B.

S podelitve odličij po uspelem I. republiškem sindikalnem tekmovanju v veleslalomu, ki je bilo minulo nedeljo v Kranjski gori. (Foto: A. Ul.)

PRVO SLOVENSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V VELESALOMU

VIDELI SMO ELITO

V zimsko-športnem središču v Kranjski gori je bilo minulo nedeljo pod pokroviteljstvom Jožeta Globačnika, podpredsednika slovenskih sindikatov, prvo slovensko sindikalno prvenstvo v veleslalomu, ki ga je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri slovenskih sindikatih. Na pobočjih Vitranca se je na štirih lepo izpeljanih progah, ki so jih postavili delavci jeseniškega smučarskega kluba in ljubljanske Mestne zveze za telesno kulturo, pomerilo več kot 300 tekmovalcev in tekmovalk iz 42 občinskih sindikalnih svetov. Kot je znano, je na izbirnih tekmah po občinah nastopilo več tisoč smučarjev in smučark. Za primer navedimo, da se je na tekmovanju ljubljanskih sindikatov za republiško prvenstvo merilo kar 1.000 smučarjev in smučark.

Zato smo to pot na startu v Kranjski gori videli veliko znanih imen slovenskega alpskega smučanja, med njimi Lakota, Pračka, Dornika, Jamnika, Cvenkija, Klinarja in še mnogo drugih. Prišli pa so tudi taki, ki jim je bilo smučanje vedno le rekreacija. Pa kljub temu so dostojno zastopali „barvo“ svoje občine. Tudi med dekletji smo videli nekaj znanih smučarska imena: Ankeleto, Luzarjevo, Lakotovo, Kavčičevo in druge. Lepo nedeljsko sončno dopoldne je prav gotovo pripomoglo, da je bilo vzdušje na tekmovališču izredno. Kljub hudim naporom, ki so jih morali premagovati zlasti starejši tekmovalci – med njimi je bilo mnogo takih, ki imajo

za sabo že več kot šest križev – je bilo dobre volje več kot dovolj. Prvo takšno tekmovanje v veleslalomu je privabilo na vitranška smučišča spet vse tiste, ki so si bili že v mladih letih kot športniki prijatelji.

Zato je bilo ponovno snidenje več kot prirčno. Ni šlo za to, kdo bo zmagal, ali kot je dejal predsednik organizacijskega odbora Jože Vidic: „Ni najbolj pomembno zmagati, pomembno je sodelovati.“

Rezultati so bili naslednji – ženske do 25 let: 1. Metka Luzar (Ljubljana-Vič) 64,0, 2. Slava Kerec (Jesenice) 64,5, 3. Marina Lopuh (Kranj) 66,2, itd.; ženske do 35 let: 1. Romana Lakota (Radovljica) 60,0, 2. Krista Dekleva (Lj. Center) 60,1, 3. Avrelia Kavčič (Kranj) 62,4 itd.; ženske do 45 let: 1. Mara Komar (Ravne) 58,5, 2. Marija Pirc (Lj-Vič) 59,2, 3. Marija Černe (Radovljica) 62,0 itd.; ženske nad 45 let: 1. Ljiljana Praček (Jesenice) 51,8, 2. Nada Urbar (Lj. Center) 57,1, 3. Irena Mlakar (Škofja Loka) 65,0.

Moški do 25 let: 1. Franc Žakelj (Ljubljana-Bežigrad) 48,55, 2. Marjan Rosina (Celje) 48,96, 3. Jože Štifter (Ravne) 49,10 itd.; moški do 30 let: Janez Šmitek (Radovljica) 48,37, 2. Rado Košir (Jesenice) 48,81, 3. Drago Jager (Maribor) 50,77 itd.; moški do 35 let: 1. Tomaž Jamnik (Kranj) 1,04,1, 2. Anton Vogrinec (Maribor) 1,05,3, 3. ing. Andrej Klinar (Radovljica) 1,05,7, itd.; moški do 40 let: 1. inž. Peter Lakota (Radovljica) 1,05,1, 2.

Milan Rojina (Lj. Center) 1,09,9, 3. Branko Jaklič (Kranj) 1,10,7 itd.; moški do 45 let: 1. Ludvik Dornik (Ljubljana-Vič) 41,5, 2. Milan Bernik (Ljubljana-Šiška) 41,6, 3. Jože Naglič (Ljubljana-Bežigrad) 45,9, itd.; moški do 50 let: 1. Jože Pogacnik (Ljubljana-Center) 44,9, 2. Dominko Uršič (Celje) 45,3, 3. Franc Cvenkelj (Radovljica) 45,6 itd.; moški nad 50 let: 1. Janez Kašičnik 46,9, 2. Ernest Štoklas (Celje) 47,1, 3. Savo Janežič (Ljubljana-Vič) 47,5 itd.

Ekipno ženske: 1. Jesenice 74 točk, 2. Radovljica 71 točk, 3. Kranj 65 točk itd.; ekipno moški: 1. Radovljica 165 točk, 2. Jesenice 160 točk, 3. Celje 148 točk itd.; končna uvrstitev ekip: 1. Radovljica 236 točk, 2. Jesenice 234 točk, 3. Ljubljana-Center 192 točk, 4. Ljubljana-Šiška 175 točk, 5. Celje 168 točk itd.

Ob koncu je Jože Globačnik, podpredsednik slovenskih sindikatov in pokrovitelj tekmovanja, povedal naslednje:

„Cestitam vsem zmagovalnim ekipam in posameznikom kot tudi vsem udeležencem tekmovanja. Prepričan sem, da bodo uspehi vseh tekmovalnih ekip in posameznikov spodbudili še večjo množičnost na naslednjih tekmovanjih. Tekmovalni uspehi in čimširša udeležba članov naše organizacije pa sta enakovredna cilja vseh naših prizadevanj za šport in rekreacijo.“

M. Ž.

DRUŽINSKI VELESALOM

Ste že slišali za družinski veleslalom? Po vsej verjetnosti večina izmed vas še ne, saj gre, vsaj pri nas, za povsem novo in obenem zelo mikavno vrsto športnorekreativne dejavnosti.

Družinski trim, sem šteje tudi družinski veleslalom, je pri nas plod prizadevanj Mestne zveze za telesno kulturo Ljubljana in pa revije Antena. V okviru akcije „družinski trim“ so prizadevniki športni delavci organizirali oziroma

imajo na programu kar štiri tekmovanja. Minulo nedeljo so se slovenske družine srečale na smučeh v Kranjski gori, na pomlad se bodo vključile v tradicionalni pohod „ob žici okupirane Ljubljane“, v vročih poletnih mesecih bodo plavale in na jesen, ko bo na duri pričela trkati zima, se bodo družine iz vse Slovenije znova srečale na orientacijskem pohodu. Priložnosti za zdravo razvedrilo in rekreacijo bo torej več kot dovolj!

Družinski veleslalom, prvo tekmovanje v akciji družinskega trima, je torej za nami. Tekmovanje, ki je bilo minulo soboto na smučiščih Vitranca, je imenitno uspelo. V prelepem sončnem vremenu so se srečale na veleslalom progi družine iz vse Slovenije. Za tekmovanje se jih je prijavilo več kot petdeset, nastopilo pa jih je seveda nekoliko manj, saj je nekaterim, kljub športnemu razpoloženju, zmanjkalo korajže. Vsaka družina je

startala skupaj. Najprej mame, ki je bila vodja ekipe, potem predstavnik mlajše generacije in na koncu očka. Kdo so bili najhitrejši?

Prehodni pokal je zaslužen osvojila družina Bizjak iz Kranjske gore. Prejela je „bloškega smučarja“, lepo delo kiparja Rudija Stoparja. Na častno drugo mesto se je uvrstila družina Mali iz Domžal in na tretje Zupančičevi iz Ljubljane...

-a.

